

Настільна книга батьків-вихователів та прийомних батьків

Дніпропетровськ
2014

Дорогі друзі!

Перед нами - очі дітей-сиріт, що відчайдушно кричать про допомогу і кличуть тата і маму...

Праворуч від нас - прийомні батьки, які хоч і не здаються, але часто сумують і борються з останніх сил за щастя своїх прийомних дітей...

Зліва від нас - випускники дитячих будинків та інтернатів, покалічені, зранені і які більше не можуть летіти над дорогою життя...

А в середині - БФ «ПОМАГАЄМ» і коло її друзів, яких об'єднали Милосердя і Любов.

Милосердя, що приймає біль іншої людини як свою власну і що не може спокійно жити поруч з горем.

Любов, долає всі негаразди і дає надію тим, хто її втратив, і чий очі згасли.

МИ ВДЯЧНІ ВСІМ ВАМ!

ВАМ, чий очі не відвертаються від погляду дітей, що знаходяться в біді!

ВАМ, чий руки і ноги швидкі на добрі справи і на допомогу!

ВАМ, чий розум і совість не дозволяють марнувати своє життя, але спонукають ділитися теплом і радістю з тими, у кого їх немає!

ВАМ, чий серце, незважаючи ні на що, відкрите для чужого болю і радості!

Ми дякуємо і молимося за всіх ВАС!

**З глибокою повагою,
Голова Наглядової ради
БФ «ПОМАГАЄМ»
священик Андрій Пінчук**

*Це видання надруковано за фінансової підтримки
Благодійного фонду Ріната Ахметова «Розвиток України».*

Настільна книга батьків-вихователів та прийомних батьків

Методичний посібник з організаційно-правових підстав
функціонування дитячих будинків сімейного типу
та прийомних сімей в Україні,
в питаннях та відповідях

Автори: о. Андрій Пінчук
 Василь Бабак
 Оксана Чупіта

м. Дніпропетровськ
2014 рік

ЗМІСТ

<i>Розділ</i>	<i>Найменування</i>	<i>Сторінки</i>
	Вступ.....	9
1	Поняття і терміни.....	11
2	Законодавча база.....	15
2.1.	Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».....	15
2.2.	Закон України «Про охорону дитинства».....	23
2.3.	Положення про дитячий будинок сімейного типу.....	26
2.4.	Положення про прийомну сім'ю.....	34
2.5.	Порядок призначення і виплати державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування та грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у ДБСТ та прийомних сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною».....	41
2.6.	Державна допомога багатодітним сім'ям.....	44
3	Етапи створення та функціонування прийомної сім'ї/дитячого будинку сімейного типу.....	46
3.1	Документи, необхідні для створення прийомної сім'ї/дитячого будинку сімейного типу.....	46
3.2.	Навчання кандидатів у прийомні батьки/батьки-вихователі.....	47
3.3.	Створення прийомної сім'ї.....	48
3.4.	Створення дитячого будинку сімейного типу.....	49
3.5.	Знайомство з дитиною.....	51
3.6.	Особливості функціонування прийомної сім'ї та дитячого будинку сімейного типу.....	51
3.7.	Соціальне супроводження.....	55
4	Окремі питання правового статусу вихованців та батьків у дитячих будинках сімейного типу та у прийомних сім'ях....	57
4.1.	Деякі особливості правового статусу дитячих будинків сімейного типу (ДБСТ) та прийомних сімей.....	57
4.2.	Право на житло.....	80
4.3.	Право на освіту.....	99
4.4.	Право на працю.....	106
4.5.	Право на охорону здоров'я.....	107
4.6.	Листування з органами державної влади та іншими організаціями.....	114
		115
	Додатки.....	

№з/п	Найменування за алфавітом	Сторінки
Б		
1	Батьки-вихователі	12
2	Батьки-вихователі мають право	19
3	Батьки-вихователі зобов'язані	20
4	Батьки-вихователі їхні права та обов'язки	30
В		
5	Встановлення опіки та піклування	12
6	Випускники закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	13
7	Відпочинкова зміна	108
8	Відпочинок	108
9	Влаштування дітей до ДБСТ	29
10	Влаштування дітей до прийомної сім'ї	37
11	Виплати соціальної допомоги та грошового забезпечення	44
12	В який термін можна отримати спадщину? Що робити, коли родичі не дають користуватися документами на житло?	92
Д		
13	Дитина-сирота	11
14	Діти, позбавлені батьківського піклування	11
15	Діти-вихованці	12
16	Державні соціальні стандарти для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	13
17	Державне утримання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	13
18	Дитина	14
19	Дитячий заклад санаторного типу	110
20	Договір про влаштування дітей на виховання та спільне проживання у прийомну сім'ю	39
21	Державна допомога багатодітним сім'ям	44
22	Дитячий будинок сімейного типу	46
23	Деякі особливості призначення соціальної допомоги вихованцям ДБСТ та прийомним дітям	59
24	До якого часу діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування можуть проживати у ДБСТ та прийомних сім'ях?	83
З		
25	Заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	12

26	Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»	15
27	Закон України «Про охорону дитинства»	23
М		
28	Місце походження дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування	13
29	Місце проживання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	13
30	Малозабезпечена сім'я з дітьми	14
31	Матеріальне забезпечення ДБСТ	31
32	Матеріальне забезпечення прийомної сім'ї	38
Н		
33	На протязі якого терміну діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, можуть отримати соціальне житло?	84
34	На що може претендувати вихованець ДБСТ після смерті родичів?	92
35	На підставі яких нормативних документів здійснюється охорона здоров'я дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування?	107
36	На яких умовах діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, можуть користуватися спортивними та оздоровчими об'єктами?	105
О		
37	Особи із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	11
38	Оздоровча зміна	108
39	Оздоровлення	109
П		
40	Передача дітей до прийомної сім'ї	12
41	Передача дітей до дитячого будинку сімейного типу	12
42	Прийомні діти	12
43	Прийомні батьки	12
44	Прожитковий мінімум для сім'ї	14
45	Профільна зміна	108
46	Положення «Про дитячий будинок сімейного типу»	26
47	Положення «Про прийомну сім'ю»	34
48	Прийомна сім'я	46

49	Порядок призначення і виплати державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування та грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у ДБСТ та прийомних сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною»	41
50	Призначення соціальної допомоги та грошового забезпечення	42
51	Право на працю	106
52	Право на охорону здоров'я	107
Р		
53	Розміри соціальної допомоги та грошового забезпечення	43
С		
54	Статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування	11
55	Соціальне супроводження	13 та 55
56	Соціальне житло	13
57	Сім'я з дітьми	14
58	Середньомісячний сукупний дохід сім'ї	14
59	Створення та ліквідація ДБСТ	27
60	Створення та ліквідація ПС	35
Т		
61	Тематична зміна	108
У		
62	Усиновлення	12
63	Угода про організацію діяльності ДБСТ	32
Ф		
64	Форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	11
Х		
65	Хто здійснює контроль за роботою ДБСТ та прийомними сім'ями?	63
Ч		
67	Чи передбачені для прийомних батьків зміни у їхньому житловому статусі в разі створення ними прийомної сім'ї?	57
68	Чи передбачені для батьків-вихователів зміни у їхньому житловому статусі в разі створення ними ДБСТ?	58

69	Чи можуть прийомні сім'ї та ДБСТ отримувати земельні ділянки у своє користування?	58
70	Чи потрібно батькам-вихователям та прийомним батькам мати відповідне доручення аби представляти інтереси ДБСТ та прийомної сім'ї в закладах, установах та організаціях?	66
71	Чи має соціальний працівник право контролювати роботу прийомних сімей та ДБСТ?	64
72	Чи можуть батьки-вихователі та прийомні батьки отримувати додатково благодійну допомогу?	61
73	Чи матимуть батьки-вихователі та прийомні батьки трудові та пенсійні пільги в разі створення ДБСТ та прийомної сім'ї?	61
74	Чи зобов'язана держава надати житло, меблі прийомній сім'ї, в разі її перетворення на ДБСТ?	68
75	Чи правильно діє районна влада, вимагаючи від сім'ї повернути державну допомогу за три роки на дитину-інваліда?	69
76	Чи можуть припинити діяльність прийомної сім'ї або ДБСТ, якщо співмешканець мами, який не зареєстрований за місцем проживання, перебуває на лікуванні від наркотичної залежності?	70
78	Чи мають прийомні батьки та батьки-вихователі право на усиновлення дитини, і що для цього слід зробити?	73
79	Чи можуть прийомні діти та вихованці ДБСТ виїжджати за кордон?	75
80	Чи має право служба у справах дітей вимагати від батьків-вихователів та прийомних батьків інформацію про трати грошових коштів на дітей за останні три роки?	79
81	Чи можна зберегти житло дитини в разі її влаштування до прийомної сім'ї або ДБСТ?	81
82	Чи можуть відмовити вихованцю ДБСТ або прийомної сім'ї у взятті на квартирний облік в разі якщо дитина перебуває на соціальному квартирному обліку?	83
83	Чи можна здавати в оренду житло, належне вихованцю ДБСТ або прийомної сім'ї на праві власності?	84
84	Чи можуть користуватися єдиним квитком вихованці ДБСТ та прийомні діти?	103
85	Чи може прийомна сім'я або ДБСТ отримати компенсацію за шкільну та спортивну форму?	102

86	Чи мають право батьки-вихователі та прийомні батьки на переобладнання житла?	98
87	Чи може бути спадкоємець усуненим від спадкування?	95
88	Чи можна відмовитися від спадщини? Що таке перехід права на прийняття спадщини? Які відносини спадкоємця з кредитором спадкодавця?	94
89	Чи зобов'язані райдержадміністрації приймати участь у працевлаштуванні дітей-вихованців ДБСТ та прийомних сімей?	106
90	Чи є можливість оздоровляти дітей різного віку, в різних санаторіях?	109
91	Чи передбачені законодавством заходи додаткового матеріального забезпечення ДБСТ та прийомних сімей?	112

Щ

92	Що таке державні соціальні стандарти та нормативи для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	58
93	Що таке повне державне забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування?	62
94	Що таке дієдатність дітей? Чи є відмінності в об'ємі дієдатності залежно від віку дитини?	66
96	Що таке повне та неповне державне забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування? Скільки разів на день повинна харчуватися у ПТУ дитина-вихованець ДБСТ?	100
97	Що робити, якщо спадкоємець з тих чи інших причин не подав заяву на прийняття спадщини в установлені терміни?	93
99	Що робити, щоб не зростали борги за комунальні послуги, коли дитина у квартирі не проживає?	89

Я

100	Яка різниця між усиновленою, прийомною дитиною та дитиною-вихованцем?	57
101	Яка різниця між ДБСТ та прийомною сім'єю?	57
102	Яких прав та обов'язків набувають прийомні батьки та батьки-вихователі, прийомні діти та діти, котрі виховуються у ДБСТ?	54
103	Які пільги щодо відпусток мають батьки-вихователі та прийомні батьки?	60

104	Яким чином можна здати житлове приміщення в оренду, в разі якщо воно одночасно належить декільком вихованцям ДБСТ або прийомним дітям, котрі перебувають у різних сім'ях та на території різних територіальних громад?	85
105	Яким чином може бути відчужене житло, в якому проживали діти-сироти або діти, позбавлені батьківського піклування?	82
106	Як можна вирішити питання з реалізації права дитини на часткову власність на житло?	85
107	Які причини можуть стати на заваді реєстрації права власності на майно?	86
108	Якими методами держава може підтримувати учнів та студентську молодь з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування?	104
109	Як нині вирішується питання щодо реєстрації за місцем проживання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування?	96
110	Як забезпечуються прийомні діти та діти-вихованці під час канікул?	105
111	Як можна зменшити витрати на оплату комунальних послуг?	113

ВСТУП

Кожна дитина, як відомо, має право на виховання в сімейному оточенні, незалежно від того, може її біологічна родина забезпечити нормальні умови життя та виховання чи ні.

Виховання в сім'ї – велика праця: фізична, коли мати доглядає за дитиною, психологічна, коли йдеться про її духовний розвиток. Дитина, яка виховується в сімейному оточенні, свідомо і підсвідомо вчиться бути такою, як мама і тато, брати та сестри – це є головним фактором, що формує її подальше життя.

Відповідальність за розвиток та виховання дітей, які за певних життєвих обставин залишилися без батьківського піклування, а також їхнього забезпечення бере на себе держава.

В Україні існує чотири форми сімейного влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. За їх пріоритетністю перелік такий: усиновлення, опіка (піклування), прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу.

У 1998 році в Україні розпочався процес створення прийомних сімей як форми сімейного виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Створення прийомних сімей дозволяє вирішувати питання тимчасового влаштування долі дитини, батьки якої за певних обставин (хвороба, засудження тощо) певний проміжок часу не можуть займатись її вихованням. У такому випадку дитина влаштовується у прийомну сім'ю на той проміжок часу, поки родина не справиться з проблемами, які не дозволяють біологічним батькам займатися дитиною, забезпечувати необхідний рівень життя й розвитку.

Функціонування прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу регулюється Сімейним кодексом України (ст. 256-1), Законами України «Про охорону дитинства», «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», Положенням про прийомну сім'ю, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 р. № 565, Положенням про дитячий будинок сімейного типу, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 р. № 564, Наказом Міністерства освіти України від 19.06.1996 «Про затвердження Інструкції про виготовлення і правила користування Єдиним квитком для дітей-сиріт і дітей, які залишились без піклування батьків».

Таким чином, дітям, які не мають можливості виховуватися в біологічній родині, держава законодавчо гарантує право на сімейне виховання шляхом розвитку сімейних форм їх влаштування.

На Дніпропетровщині започаткована система європейських стандартів захисту прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Для цього в області у рамках регіонального проекту «Родина для дитини»

реалізується комплекс заходів щодо розвитку сімейних форм виховання та усиновлення.

Щорічно в області зростає кількість дитячих будинків сімейного типу. За друге півріччя 2013 року на Дніпропетровщині створено 19 дитячих будинків сімейного типу, де влаштовано 112 дітей. Станом на 01.06.2014 в регіоні функціонує 142 дитячих будинків сімейного типу 377 прийомних сімей, у яких виховується 1685 дітей.

2014 рік має стати переломним у реалізації програми «Родина для дитини». Цього року стоїть завдання до мінімуму скоротити кількість дітей, що перебувають в інтернатах. Керівництво Дніпропетровської облдержадміністрації наголошує на тому, що на даному етапі важливо зафіксувати вагомі результати минулих років та дати новий поштовх, який стане вирішальним у розвитку сімейних форм виховання та усиновлення.

Для цього важливо зосередити увагу на роботі з батьками-вихователями дитячих будинків сімейного типу (ДБСТ) та прийомними батьками прийомних сімей (ПС).

Ми сподіваємося, що дані методичні посібники будуть для Вас корисними. У кожній сім'ї свої труднощі, свої проблеми, з якими доводиться справлятися самостійно. Але знайте, що є багато людей, які готові Вам допомогти.

Команда Благодійного фонду «Помагаєм».

РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ І ТЕРМІНИ

На підставі статті 1 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» №2342 від 13.01.2005 року (зі змінами та доповненнями) наведені терміни вживатимуться в такому значенні:

– **дитина-сирота** – дитина, в якій померли чи загинули батьки;

– **діти, позбавлені батьківського піклування**, – діти, які залишилися без піклування батьків у зв'язку з позбавленням їх батьківських прав, відібранням у батьків без позбавлення батьківських прав, визнанням батьків безвісно відсутніми або недієздатними, оголошенням їх померлими, відбуванням покарання в місцях позбавлення волі та перебуванням їх під вартою на час слідства, розшуком їх органами внутрішніх справ, пов'язаним з ухиленням від сплати аліментів та відсутністю відомостей про їх місцезнаходження, тривалою хворобою батьків, яка перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки, а також підкинуті діти, батьки яких невідомі, діти, від яких відмовилися батьки, та безпритульні діти;

– **статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування**, – визначене відповідно до законодавства становище дитини, яке надає їй право на повне державне забезпечення і отримання передбачених законодавством пільг та яке підтверджується комплектом документів, що засвідчують обставини, через які дитина не має батьківського піклування.

Відсутність батьків повинна бути підтверджена відповідними документами:

- 1) копія свідоцтв про їх смерть;
- 2) копія рішення про позбавлення батьківських прав, визнання безвісно відсутніми, оголошення померлими, визнання їх недієздатними;
- 3) копія вироку суду про засудження батьків;
- 4) медичний документ про тривалу хворобу батьків, що перешкоджає виконанню ними своїх обов'язків;
- 5) документ про розшук батьків.

Ці документи є **юридичною підставою** для надання дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, пільг та їх матеріального забезпечення.

– **особи із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування**, – особи віком від 18 до 23 років, у яких у віці до 18 років померли або загинули батьки, та особи, які були віднесені до дітей, позбавлених батьківського піклування;

– **форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування**, – усиновлення; встановлення опіки, піклування;

передача до прийомної сім'ї, дитячих будинків сімейного типу, до закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

– **усиновлення** – прийняття усиновлювачем у свою сім'ю дитини на правах дочки чи сина, що здійснене на підставі рішення суду. Усиновлення дитини провадиться в її інтересах для забезпечення стабільних та гармонійних умов її життя;

– **встановлення опіки та піклування** – влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, в сім'ї громадян України, які перебувають, переважно, у сімейних, родинних відносинах з цими дітьми-сиротами або дітьми, позбавленими батьківського піклування, з метою забезпечення їх виховання, освіти, розвитку і захисту їх прав та інтересів;

– **передача дітей до прийомної сім'ї** – добровільне прийняття за плату сім'єю або окремою особою, яка не перебуває у шлюбі, із закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, від одного до чотирьох дітей на виховання та для спільного проживання;

– **передача дітей до дитячого будинку сімейного типу** – прийняття в окрему сім'ю, яка створюється за бажанням подружжя або окремої особи, яка не перебуває у шлюбі, на виховання та для спільного проживання не менш як п'яти дітей-сиріт та/або дітей, позбавлених батьківського піклування. Загальна кількість дітей, включаючи рідних, у такій сім'ї не може перевищувати десяти осіб;

– **діти-вихованці** – діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, влаштовані до дитячого будинку сімейного типу;

– **батьки-вихователі** – подружжя або окрема особа, яка не перебуває у шлюбі, які взяли на виховання та для спільного проживання не менш як п'ять дітей-сиріт та/або дітей, позбавлених батьківського піклування, та яким, за рішенням органів опіки та піклування, надано статус батьків-вихователів;

– **прийомні діти** – діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, влаштовані до прийомної сім'ї;

– **прийомні батьки** – подружжя або окрема особа, яка не перебуває у шлюбі, які взяли на виховання та для спільного проживання дітей-сиріт та/або дітей, позбавлених батьківського піклування;

– **заклади для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування**, – медичні, навчальні, виховні заклади, заклади та установи праці та соціального захисту населення, в яких проживають діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування;

– **випускники закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування**, – особи, які перебували на повному державному забезпеченні у закладі для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, і закінчили своє перебування у зазначеному закладі у зв'язку із закінченням навчання;

– **місце походження дитини-сироти і дитини, позбавленої батьківського піклування**, – місце проживання або перебування її біологічних батьків на момент їх смерті або виникнення обставин, що призвели до позбавлення дитини батьківського піклування.

У разі, якщо батьки та місце їх постійного проживання невідомі, місцем походження дитини визначається місце, де дитину знайшли, або місце розташування медичного закладу, де дитину залишили;

– **місце проживання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування**, – місцезнаходження закладу для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, жила приміщення дитячого будинку сімейного типу, прийомної сім'ї, опікунів або піклувальників, житло, в якому дитина проживає, інше житло;

– **державні соціальні стандарти для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа**, – встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами мінімальні норми і нормативи забезпечення дітей-сиріт, дітей, які залишилися без батьківського піклування, та осіб з їх числа;

– **державне утримання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб із їх числа** – повне забезпечення відповідно до державних соціальних стандартів матеріальними та грошовими ресурсами дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб із їх числа для задоволення її життєво необхідних потреб та створення умов для нормальної життєдіяльності;

– **соціальне супроводження** – робота, спрямована на здійснення соціальних опіки, допомоги та патронажу соціально незахищених категорій дітей та молоді з метою подолання життєвих труднощів, збереження, підвищення їх соціального статусу;

– **соціальне житло** – жила площа, яка надається за нормами державних соціальних стандартів відповідно до законодавства за рахунок державного та/або комунального житлового фонду.

Згідно з Законом України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» нижче означені поняття і терміни слід розуміти у такому значенні:

- **дитина** - особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно з законом вона не набуває прав повнолітньої раніше;

- **сім'я з дітьми** - поєднане родинними зв'язками та зобов'язаннями щодо утримання коло осіб, у якому виховуються рідні, усиновлені діти, а також діти, над якими встановлено опіку чи піклування;

- **малозабезпечена сім'я з дітьми** - сім'я, яка з поважних або незалежних від неї причин має середньомісячний сукупний дохід нижчий від прожиткового мінімуму для сім'ї;

- **прожитковий мінімум для сім'ї** - визначена для кожної сім'ї залежно від її складу сума прожиткових мінімумів, розрахованих і затверджених відповідно до Закону України «Про прожитковий мінімум» для осіб, які належать до основних соціальних і демографічних груп населення.

- **середньомісячний сукупний дохід сім'ї** - обчислений у середньому за місяць дохід усіх членів сім'ї з усіх джерел надходжень протягом шести місяців, що передують місяцю звернення за призначенням державної соціальної допомоги.

РОЗДІЛ 2. ЗАКОНОДАВЧА БАЗА

2.1. ЗАКОН УКРАЇНИ

«Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» (Витяг)

Стаття 2. Законодавство України про соціальний захист дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Законодавство України про соціальний захист дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, складається з Конституції України, цього Закону та інших законодавчих актів, що регулюють правовідносини, пов'язані з наданням матеріальної, соціальної та правової допомоги дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, а також особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Стаття 3. Засади державної політики щодо соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа

Основними засадами державної політики щодо соціального захисту дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа є створення умов для реалізації права кожної дитини на виховання в сім'ї;

виховання та утримання дітей за принципом родинності;

сприяння усиновленню дітей, створення системи заохочення та підтримки усиновлювачів;

забезпечення пріоритету форм влаштування;

захист майнових, житлових та інших прав та інтересів таких дітей;

створення належних умов для їх фізичного, інтелектуального і духовного розвитку, підготовки дітей до самостійного життя;

забезпечення права на здоровий розвиток;

забезпечення соціально-правових гарантій;

створення умов для надання психологічної, медичної та педагогічної допомоги;

формування системи соціальної адаптації;

забезпечення вільним вибором сфери професійної діяльності, яка б оптимально відповідала потребам та бажанням особистості дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, а також особи із їх числа та запитам ринку праці;

належне матеріально-технічне забезпечення незалежно від форми влаштування та утримання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа, сприяння в наданні реальної допомоги і підтримки підприємствами, установами та організаціями різних форм

власності, банківськими установами, культурно-освітніми, громадськими, спортивними та іншими організаціями;

вжиття вичерпних заходів щодо забезпечення доступу до безоплатної правової допомоги на підставах та в порядку, встановлених законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги.

Стаття 4. Заходи соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа

Заходи соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа гарантуються, забезпечуються та охороняються державою.

Державні соціальні стандарти для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа встановлюються незалежно від того, де така дитина або особа перебуває на утриманні та вихованні, на рівні, не меншому за встановлений прожитковий мінімум для осіб відповідного віку.

Державні соціальні стандарти і нормативи встановлюються щодо:

мінімального матеріального забезпечення, витрат на харчування, одяг та взуття;

житлового забезпечення на рівні, не нижчому за встановлені у Житловому кодексі Української РСР нормативи;

житлового забезпечення таких дітей після завершення їх виховання в різних формах влаштування після досягнення ними 18-річного віку, якщо вони не мають свого житла відповідно до житлових нормативів або мають житло з характеристиками, нижчими за встановлені житлові нормативи;

- мінімального стандарту щодо забезпечення гарантованого першого робочого місця, яке не може бути змінено за бажанням роботодавця протягом трьох років з моменту початку такої роботи, а в разі неможливості надання такого робочого місця - встановлення грошової компенсації на цей період, яка виплачується особі з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів;

- мінімального стандарту разової державної фінансової допомоги при закінченні такими дітьми виховного, навчального закладу чи при закінченні перебування таких дітей у різних формах влаштування після досягнення ними 18-річного віку;

- мінімального стандарту щомісячного утримання таких дітей та осіб із їх числа за умови навчання їх у вищих навчальних закладах до досягнення ними 23-річного віку або до закінчення відповідних навчальних закладів;

- мінімального стандарту медичного обслуговування;

- мінімального стандарту забезпечення таких дітей іграшками, що сприяють розвитку, спортивним інвентарем, газетами і журналами відповідно дитячого, юнацького, загальнопізнавального та виховного спрямування;

- мінімального стандарту забезпечення дитини до надання їй статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування;

- мінімального стандарту грошового забезпечення батьків-вихователів, прийомних батьків.

Кабінет Міністрів України може встановлювати інші додаткові мінімальні соціальні стандарти, нормативи споживання та нормативи забезпечення для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа.

Стаття 5. Статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування

За умови втрати дитиною батьківського піклування відповідна служба у справах дітей зобов'язана протягом двох місяців підготувати комплект документів, який підтверджує набуття дитиною статусу дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування.

Статус дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, надається відповідно до законодавства.

Стаття 8. Повне державне забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа

Держава здійснює повне забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа.

Допомога та утримання таких дітей не можуть бути нижчими за встановлені мінімальні стандарти, що забезпечують кожній дитині рівень життя, необхідний для фізичного, розумового, духовного, морального та соціального розвитку на рівні, не нижчому за встановлений прожитковий мінімум для таких осіб.

Право на повне державне забезпечення в навчальних закладах мають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, віком до вісімнадцяти років та особи з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, при продовженні навчання до 23 років або до закінчення відповідних навчальних закладів.

- Особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, крім повного державного забезпечення виплачується стипендія в розмірі, який на 50 відсотків перевищує розмір стипендії у відповідному навчальному закладі, а також виплачується 100 відсотків заробітної плати, яка нарахована в період виробничого навчання та виробничої практики.

- Особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, до завершення навчання виплачується щорічна допомога для придбання навчальної літератури в розмірі трьох місячних стипендій. Виплата зазначеної допомоги здійснюється протягом 30 днів після початку навчального року за рахунок коштів, що передбачаються для навчальних закладів у відповідних бюджетах.

- При наданні особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, академічної відпустки за

медичним висновком за ними зберігається на весь період академічної відпустки повне державне забезпечення та виплачується стипендія.

Навчальний заклад сприяє організації їх лікування.

- Випускники навчальних закладів із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, забезпечуються за рахунок навчального закладу або відповідної установи у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, одягом і взуттям, а також одноразовою грошовою допомогою в розмірі не менше шести прожиткових мінімумів для осіб відповідного віку. Нормативи забезпечення одягом і взуттям затверджуються Кабінетом Міністрів України. За бажанням випускників навчальних закладів їм може бути видана грошова компенсація в розмірі, необхідному для придбання одягу і взуття.

- Вартість повного державного забезпечення у грошовому еквіваленті для дітей віком від народження до трьох років, від трьох до семи років, від семи до десяти років, від десяти до чотирнадцяти років, від чотирнадцяти до вісімнадцяти років та осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до двадцяти трьох років визначається відповідно до Закону України «Про прожитковий мінімум».

Державні соціальні стандарти, нормативи споживання, нормативи забезпечення є однаковими для всіх дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа, незалежно від форми їх влаштування та утримання, і затверджуються відповідно до законодавства.

Стаття 23. Працевлаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа

Місцеві державні адміністрації, виконавчі органи міських чи районних у містах, сільських, селищних рад згідно із законодавством бронюють робочі місця для працевлаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з їх числа, забезпечують їх першочергове працевлаштування на наявні вакантні робочі місця.

Місцеві державні адміністрації, виконавчі органи міських чи районних у містах, сільських, селищних рад за участю центрів зайнятості населення для забезпечення тимчасової зайнятості залучають дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа до оплачуваних громадських робіт на підприємствах, в установах і організаціях комунальної власності та за договорами - на інших підприємствах, в установах і організаціях.

Відповідальність за працевлаштування вихованців закладів для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа покладається на місцеві державні адміністрації і на керівника закладу, де перебувала дитина.

Держава забезпечує працевлаштування осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, надання їм першого робочого місця, інформації, професійної консультації, послуг з професійної підготовки і перепідготовки відповідно до законодавства.

Стаття 24. Заходи додаткового матеріального забезпечення

З метою поліпшення матеріального забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, митні органи зобов'язані безоплатно передавати закладам, в яких виховуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, дитячим будинкам сімейного типу, прийомним сім'ям дитячі речі, м'який інвентар, транспортні засоби тощо, затримані митними органами і конфісковані в установленому порядку, а також ті, за якими не звернувся власник до закінчення терміну їх зберігання під митним контролем, у кількості, що не перевищує необхідних річних потреб відповідного закладу або сім'ї, за зверненням служби у справах дітей.

Стаття 26. Оздоровлення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа

Кабінет Міністрів України через уповноважені Президентом України органи, обласні, районні, Київська міська державна адміністрація забезпечують щорічне безоплатне оздоровлення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у віці до 18 років.

Рідні діти батьків-вихователів або прийомних батьків, які проживають в одній прийомній сім'ї або в одному дитячому будинку сімейного типу, мають право на безоплатне оздоровлення до досягнення ними 18-річного віку.

Особи із числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, мають право на оздоровлення на пільгових умовах.

Кошти на оздоровлення дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб із їх числа виділяються щорічно із державного, місцевих бюджетів, коштів підприємств, Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності та інших джерел, не заборонених законодавством.

Стаття 31. Права та обов'язки батьків-вихователів

Батьки-вихователі є особами, які заміняють батьків, законними представниками своїх вихованців і захищають їхні права та інтереси в органах державної влади, у тому числі судових, як опікуни або піклувальники без спеціальних на те повноважень. Вони не можуть використовувати надані їм права всупереч інтересам дитини.

Набуття статусу батьків-вихователів дитячих будинків сімейного типу не може обмежувати громадянських прав цих осіб.

Батьки-вихователі мають право:

захищати дитину, її права та інтереси як опікуни або піклувальники без спеціальних на те повноважень;

на звернення до суду з позовом про позбавлення батьківських прав батьків дітей-вихованців;

на звернення до суду з позовом про скасування усиновлення чи визнання його недійсним щодо дітей, які проживали разом з ними та передані на усиновлення;

на усиновлення дітей, які перебувають на вихованні та утриманні в їхніх сім'ях;

брати участь у вирішенні органом опіки та піклування питання про управління майном дитини;

вимагати повернення дитини від будь-якої особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду;

вимагати надання їм органами опіки та піклування повної інформації про дитину та її батьків, стан її здоров'я, рівень та особливості розвитку дитини;

самостійно визначати способи виховання дитини з урахуванням думки дитини та рекомендацій органу опіки та піклування.

Батьки-вихователі зобов'язані:

захищати права та інтереси дітей, бути їхніми представниками в установах і організаціях;

створити належні умови для всебічного гармонійного розвитку дітей;

піклуватися про здоров'я, фізичний, психічний та моральний розвиток, навчання дітей, готувати їх до праці;

забезпечувати проведення двічі на рік медичного обстеження дітей лікарями-спеціалістами та виконувати їх рекомендації;

забезпечити здобуття дітьми освіти, стежити за навчанням і розвитком дітей у навчально-виховних закладах, підтримувати зв'язки з учителями та вихователями;

займатися розвитком здібностей дітей, у тому числі залучати їх до занять у позашкільних навчальних закладах;

не перешкоджати спілкуванню дитини з її рідними батьками та поверненню дитини в разі поновлення їх у батьківських правах, звільнення з місць позбавлення волі та в інших випадках, якщо це не суперечить інтересам дитини і не заборонено рішенням суду;

співпрацювати з місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування та соціальними працівниками, залучати спеціалістів до вирішення проблемних питань;

повідомляти відповідні служби опіки та піклування в разі виникнення в дитячому будинку сімейного типу несприятливих умов для утримання, виховання та навчання дітей.

Батьки-вихователі виконують свої обов'язки стосовно дітей до досягнення ними вісімнадцяти років або до закінчення ними навчання у відповідних закладах навіть у разі їх окремого проживання.

Стаття 32. Збереження права дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа на житло

За дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, а також особами з їх числа зберігається право на житло, в якому вони проживали з батьками, рідними до встановлення опіки, піклування, влаштування в прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування за місцем знаходження житла дітей несуть відповідальність за збереження зазначеного у частині першій цієї статті житла і повернення його дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, а також особам з їх числа після завершення терміну перебування у сім'ї опікуна чи піклувальника, прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу, закладі для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Жилі приміщення, в яких проживали діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, до влаштування їх у сім'ї громадян України, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також щодо яких є рішення суду, не можуть бути відчужені без отримання згоди на таке від органів опіки та піклування, яка може надаватися лише в разі гарантування збереження права на житло таких дітей.

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, мають право проживати в дитячих будинках сімейного типу до повернення їм зазначеного житла або надання житла місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування.

До працевлаштування випускників закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які перебувають на обліку в державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, квартирна плата та плата за комунальні послуги здійснюються місцевими державними адміністраціями за місцезнаходженням житла.

Стаття 33. Забезпечення дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа житлом.

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, які досягли 16 років, у разі відсутності в таких дітей житла мають право зараховуватися на квартирний облік та соціальний квартирний облік за місцем їх походження або проживання до встановлення опіки, піклування, влаштування в прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за заявою опікуна чи піклувальника, прийомних батьків, батьків-вихователів, адміністрації закладу, де проживає дитина, або органу опіки та піклування. Після досягнення 18 років такі діти протягом місяця забезпечуються соціальним житлом до надання їм благоустроєного житлового приміщення для постійного проживання.

Перебування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які досягли 16 років, на соціальному квартирному обліку не є підставою для відмови їм у взятті на квартирний облік або зняття з квартирного обліку осіб, які потребують поліпшення житлових умов, чи обліку осіб, які мають право на отримання житла (пільгових кредитів на будівництво і придбання житла) за державними житловими програмами для окремих категорій громадян, визначених законодавством.

Після завершення перебування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у відповідних закладах для таких дітей, дитячому

будинку сімейного типу, прийомній сім'ї або завершення терміну піклування над такими дітьми та в разі відсутності в таких дітей права на житло обласні, районні державні адміністрації, органи місцевого самоврядування забезпечують дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з їх числа протягом місяця у позачерговому порядку впорядкованим соціальним житлом.

Порядок забезпечення соціальним житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з їх числа затверджується Кабінетом Міністрів України.

Соціальне житло, що надається дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, особам з їх числа для проживання, має відповідати санітарним і технічним вимогам.

Стаття 39-1. Звільнення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа від плати за навчання в державних і комунальних навчальних закладах усіх рівнів

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, а також особи із їх числа звільняються від плати за навчання в державних і комунальних навчальних закладах усіх рівнів.

Стаття 39-2. Надання шефської допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, а також особам із їх числа

Органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи і організації незалежно від форм власності, профспілкові та інші громадські організації можуть надавати шефську допомогу закладам для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дитячим будинкам сімейного типу у зміцненні матеріальної бази, організації трудового навчання, проведенні масових заходів, організації індивідуальної роботи з вихованцями цих закладів, а також у подальшому навчанні, працевлаштуванні, розвитку спортивних і творчих здібностей, забезпеченні житлом осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Стаття 39-7. Допомога випускникам закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також іншим особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в працевлаштуванні у позанавчальний час, в отриманні послуг, пов'язаних із профорієнтацією та підготовкою до роботи за новою професією

Державна служба зайнятості разом з місцевими органами виконавчої влади, центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді надає учням, студентам та аспірантам денної форми навчання із числа випускників закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також іншим особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, допомогу в працевлаштуванні у позанавчальний час.

Молодіжні центри праці, а також молодіжні громадські організації з питань працевлаштування (агентства, біржі, бюро тощо) сприяють працевлаштуванню випускників закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також інших осіб із числа дітей-

сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у тому числі учнів, студентів, аспірантів, у позанавчальний час, надають послуги, пов'язані з профорієнтацією та підготовкою до роботи за новою професією.

Стаття 39-11. Забезпечення осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, під час канікул

У період канікул особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються в професійно-технічних, вищих навчальних закладах, виплачуються (за нормами службових відряджень) добові за час перебування у дорозі (туди і назад) та вартість проїзду залізничним, водним, міжміським автомобільним транспортом до закладів чи сімей, де вони виховувалися, чи у місця відпочинку за рахунок асигнувань, що виділяються для цієї мети центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань сім'ї та дітей, із коштів, передбачених у державному бюджеті окремим рядком на утримання та соціальне забезпечення осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Стаття 39-12. Фінансування перебування осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, під час канікул

Особи із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що є учнями професійно-технічних навчальних закладів або студентами вищих навчальних закладів, - колишні вихованці закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дитячих будинків сімейного типу під час своїх канікул можуть перебувати у зазначених закладах за рахунок коштів, визначених частинами першою та другою статті 9 цього Закону.

Стаття 40. Відповідальність за порушення законодавства щодо дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа

Особи, винні в порушенні законодавства щодо дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа несуть відповідальність відповідно до закону.

2.2. ЗАКОН УКРАЇНИ **Про охорону дитинства** (витяг)

Стаття 8. Право на достатній життєвий рівень

Кожна дитина має право на рівень життя, достатній для її фізичного, інтелектуального, морального, культурного, духовного і соціального розвитку.

Батьки або особи, які їх замінюють, несуть відповідальність за створення умов, необхідних для всебічного розвитку дитини, відповідно до законів України.

Стаття 9. Право дитини на вільне висловлення думки та отримання інформації

Кожна дитина має право на вільне висловлювання особистої думки, формування власних поглядів, розвиток власної суспільної активності, отримання інформації, що відповідає її віку. Це право включає свободу розшукувати, одержувати, використовувати, поширювати та зберігати інформацію в усній, письмовій чи іншій формі, за допомогою творів мистецтва, літератури, засобів масової інформації, засобів зв'язку (комп'ютерної, телефонної мережі тощо) чи інших засобів на вибір дитини. Їй забезпечується доступ до інформації та матеріалів з різних національних і міжнародних джерел, особливо тих, які сприяють здоровому фізичному і психічному розвитку, соціальному, духовному та моральному благополуччю.

Діти мають право звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, засобів масової інформації та їх посадових осіб із зауваженнями та пропозиціями стосовно їхньої діяльності, заявами та клопотаннями щодо реалізації своїх прав і законних інтересів та скаргами про їх порушення.

Здійснення прав дитини на вільне висловлювання думки та отримання інформації може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету та неупередженості правосуддя.

Стаття 10. Право на захист від усіх форм насильства

Кожній дитині гарантується право на свободу, особисту недоторканність та захист гідності. Дисципліна і порядок у сім'ї, навчальних та інших дитячих закладах мають забезпечуватися на принципах, що ґрунтуються на взаємоповазі, справедливості і виключають приниження честі та гідності дитини.

Держава здійснює захист дитини від:

усіх форм фізичного і психічного насильства, образи, недбалого і жорстокого поводження з нею, експлуатації, включаючи сексуальні зловживання, у тому числі з боку батьків або осіб, які їх замінюють;

втягнення у злочинну діяльність, залучення до вживання алкоголю, наркотичних засобів і психотропних речовин;

залучення до екстремістських релігійних психокультових угруповань та течій, використання її для створення та розповсюдження порнографічних матеріалів, примушування до проституції, жебрацтва, бродяжництва, втягнення до азартних ігор тощо.

Держава через органи опіки і піклування, служби у справах дітей, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у порядку, встановленому законодавством, надає дитині та особам, які піклуються про неї, необхідну допомогу у запобіганні та виявленні випадків жорстокого поводження з

дитиною, передачі інформації про ці випадки для розгляду до відповідних уповноважених законом органів для проведення розслідування і вжиття заходів щодо припинення насильства.

Дитина вправі особисто звернутися до органу опіки та піклування, служби у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, інших уповноважених органів за захистом своїх прав, свобод і законних інтересів.

Розголошення чи публікація будь-якої інформації про дитину, що може заподіяти їй шкоду, без згоди законного представника дитини забороняється.

Процедура розгляду скарг дітей на порушення їх прав і свобод, жорстоке поводження, насильство і знущання над ними в сім'ї та поза її межами встановлюється законодавством.

Стаття 12. Права, обов'язки та відповідальність батьків за виховання та розвиток дитини

Позбавлення батьківських прав або відібрання дитини у батьків без позбавлення їх цих прав не звільняє батьків від обов'язку утримувати дітей.

Батьки або особи, які їх замінюють, несуть відповідальність за порушення прав і обмеження законних інтересів дитини на охорону здоров'я, фізичний і духовний розвиток, навчання, невиконання та ухилення від виконання батьківських обов'язків відповідно до закону.

Стаття 15. Право дитини на контакт з батьками, які проживають окремо

Дитина, яка проживає окремо від батьків або одного з них, має право на підтримання з ними регулярних особистих стосунків і прямих контактів.

Батьки, які проживають окремо від дитини, зобов'язані брати участь у її вихованні і мають право спілкуватися з нею, якщо судом визнано, що таке спілкування не перешкоджатиме нормальному вихованню дитини.

Стаття 21. Дитина і праця

Порядок застосування праці дітей визначається законодавством України про працю.

Вік, з якого допускається прийняття дитини на роботу, становить 16 років. Діти, які досягли 15-річного віку, можуть прийматися на роботу, що не завдає шкоди їх здоров'ю і навчанню, за згодою одного з батьків або особи, яка замінює батьків.

Для дітей, молодших 16 років, тривалість робочого часу обмежується відповідно до потреб їх розвитку та професійної підготовки. Час, витрачений дитиною за згодою власника або уповноваженого ним органу на професійну підготовку в межах встановленого законодавством робочого часу, зараховується як робочий час.

Забороняється залучення дітей до найгірших форм дитячої праці, участі у важких роботах і роботах з шкідливими або небезпечними умовами праці, а також на підземних роботах та до праці понад встановлений законодавством скорочений робочий час.

Діти приймаються на роботу лише після попереднього медичного огляду за наявності письмового медичного висновку про відсутність протипоказань для участі у трудовій діяльності та в подальшому до досягнення 21 року щорічно підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам.

Стаття 25. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

У разі передачі дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, під опіку чи піклування, влаштування в будинки дитини, дитячі будинки, школи-інтернати, дитячі будинки сімейного типу та прийомні сім'ї жиле приміщення, в якому вони проживали, зберігається за дітьми протягом усього часу перебування їх в цих закладах, у опікунів чи піклувальників, дитячому будинку сімейного типу, прийомній сім'ї незалежно від того, чи проживають у жилому приміщенні, з якого вибули діти, інші члени сім'ї.

Жиле приміщення, яке зберігається за дітьми, може бути передано в оренду іншим громадянам на строк до повернення дітей із зазначених закладів, від опікунів чи піклувальників, з прийомної сім'ї чи дитячого будинку сімейного типу. Порядок збереження і передачі в оренду жилого приміщення та іншого майна дитини затверджується Кабінетом Міністрів України.

Держава забезпечує дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, а також особам з їх числа, які до передачі під опіку чи піклування, влаштування в дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, мали впорядковане житло, що зберігалось за ними, вселення їх у ці приміщення і повернення їм майна, що знаходилося в цих приміщеннях на день передачі дітей під опіку чи піклування, влаштування в дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

2.3. Положення про дитячий будинок сімейного типу (Затверджено Постановою КМУ №564 від 26.04.2002 року) (витяг)

Загальні питання

1. Метою створення дитячого будинку сімейного типу є забезпечення належних умов для виховання в сімейному оточенні дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

2. Дитячий будинок сімейного типу - окрема сім'я, що створюється за бажанням подружжя або окремої особи, яка не перебуває у шлюбі, які беруть на виховання та спільне проживання не менш як 5 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Батьки-вихователі - особи, які беруть на виховання та спільне проживання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування (далі - вихованці).

Вихованці перебувають у дитячому будинку сімейного типу до досягнення 18-річного віку, а в разі продовження навчання у професійно-технічному, вищому навчальному закладі I-IV рівня акредитації - до 23 років або до закінчення відповідних навчальних закладів. Загальна кількість дітей у дитячому будинку сімейного типу не повинна перевищувати 10 осіб, враховуючи рідних.

Створення та ліквідація дитячого будинку сімейного типу

3. Рішення про створення дитячого будинку сімейного типу приймається районною держадміністрацією, виконавчим комітетом міської ради на підставі заяви осіб або особи, які виявили бажання створити такий будинок, з урахуванням результатів навчання, подання відповідного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді і висновку служби у справах дітей про наявність умов для його створення.

4. На підставі рішення про створення дитячого будинку сімейного типу між батьками-вихователями та органом, який прийняв рішення про його створення, укладається угода за формою згідно з додатком (далі - угода).

Дія угоди припиняється у разі, коли в дитячому будинку сімейного типу виникають несприятливі умови для виховання та спільного проживання дітей (важка хвороба батьків-вихователів, відсутність взаєморозуміння з дітьми, конфліктні стосунки між дітьми, невиконання батьками-вихователями обов'язків щодо належного виховання, розвитку та утримання дітей), повернення вихованців рідним батькам (опікуну, піклувальнику, усиновителю), досягнення дитиною повноліття, за згодою сторін, з інших причин, передбачених угодою, та за рішенням суду, а також за наявності обставин, зазначених у статті 212 Сімейного кодексу України.

Дія угоди також припиняється у разі, коли батькам-вихователям або членам сім'ї, з якими вони проживають на спільній житловій площі, у тому числі малолітнім та неповнолітнім дітям, діагностовано захворювання, зазначені в абзаці дванадцятому пункту 17 цього Положення.

У разі припинення дії угоди питання про подальше влаштування вихованців вирішується органом опіки і піклування, який вживає вичерпних заходів влаштування дітей у сім'ї громадян України - на усиовлення, під опіку або піклування, у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу.

5. Орган, що ухвалив рішення про створення дитячого будинку сімейного типу, позачергово надає батькам-вихователям індивідуальний житловий будинок або багатокімнатну квартиру за нормами, встановленими законодавством.

Надане в користування житлове приміщення повинне бути обладнане необхідними меблями, побутовою технікою та іншими предметами тривалого вжитку, перелік яких визначається органом, який прийняв рішення про створення дитячого будинку сімейного типу.

Користування наданим житловим приміщенням здійснюється в порядку, встановленому законодавством для користування службовими приміщеннями.

6. У разі зменшення кількості вихованців внаслідок вибуття їх за віком або з інших причин за згодою сторін угоди вирішується питання про поповнення дитячого будинку сімейного типу вихованцями, або переведення його в статус прийомної сім'ї.

7. Контроль за умовами проживання вихованців здійснюють органи опіки та піклування і служби у справах дітей районних держадміністрацій, виконавчих комітетів міських рад і міст обласного значення (далі - місцеві служби у справах дітей).

Раз на рік місцева служба у справах дітей готує звіт про стан виховання, утримання і розвитку дітей в дитячому будинку сімейного типу на основі інформації, що надається соціальним працівником, який здійснює соціальне супроводження родини, вихователем дошкільного навчального закладу або класним керівником загальноосвітнього навчального закладу, де навчається дитина, дільничним лікарем-педіатром і дільничним інспектором місцевого відділку міліції. Батьки-вихователі обов'язково ознайомлюються з складеним звітом, який затверджується начальником служби у справах дітей.

Соціальне супроводження дитячих будинків сімейного типу здійснюється центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, що передбачає надання комплексу правових, психологічних, соціально-педагогічних, соціально-економічних, соціально-медичних та інформаційних послуг, спрямованих на створення належних умов функціонування дитячого будинку сімейного типу. Соціальне супроводження дитячого будинку сімейного типу здійснюється постійно.

Для здійснення соціального супроводження за дитячим будинком сімейного типу закріплюється соціальний працівник відповідного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, який пройшов спеціальну підготовку за програмою, затвердженою наказом Мінсоцполітики.

У разі відсутності центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді за місцем розташування дитячого будинку сімейного типу соціальне супроводження здійснює міський або обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Порядок здійснення соціального супроводження дитячого будинку сімейного типу затверджується наказом Мінсоцполітики.

8. За вихованцями зберігаються пільги та державні гарантії, встановлені законодавством для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

9. Ліквідація дитячого будинку сімейного типу здійснюється за рішенням органу, який створив його, або за рішенням суду.

10. Посадові особи, винні у порушенні законодавства щодо дитячих будинків сімейного типу, несуть відповідальність згідно із законом.

Влаштування дітей до дитячого будинку сімейного типу

11. До дитячого будинку сімейного типу в першу чергу влаштовуються діти, які перебувають між собою у родинних стосунках, за винятком випадків, коли за медичними показаннями або з інших причин вони не можуть виховуватися разом.

Влаштування дітей у дитячий будинок сімейного типу проводиться з урахуванням віку батьків-вихователів та дітей, за умови, що на час досягнення обома батьками-вихователями пенсійного віку всі вихованці досягли віку вибуття з дитячого будинку сімейного типу. У разі досягнення пенсійного віку одним з батьків-вихователів час перебування дітей визначається за віком молодшого з батьків. В окремих випадках за згодою сторін дитячий будинок сімейного типу може функціонувати і після досягнення батьками-вихователями пенсійного віку, але не більше ніж протягом п'яти років.

12. На кожну дитину орган опіки та піклування зобов'язаний надати батькам-вихователям такі документи:

- рішення органу опіки і піклування про направлення дитини на виховання та спільне проживання у дитячому будинку сімейного типу;
- свідоцтво про народження дитини;
- медичну довідку про стан здоров'я або витяг з історії розвитку дитини;
- довідку (атестат) про освіту або висновок психолого-медико-педагогічної консультації про рівень розвитку дитини;
- документи про батьків або осіб, які їх замінюють (свідоцтво про смерть, вирок або рішення суду, довідка про хворобу, розшук батьків та інші документи, що підтверджують відсутність батьків або неможливість виховання ними своїх дітей);
- довідку про наявність та місцезнаходження братів і сестер чи інших близьких родичів дитини;
- опис належного дитині майна, у тому числі житла, та відомості про осіб, які відповідають за його збереження;
- пенсійну книжку на дітей, які одержують пенсію, копію ухвали суду про стягнення аліментів.

У разі коли на момент влаштування дитини до дитячого будинку сімейного типу деякі із зазначених документів відсутні, місцева служба у справах дітей зобов'язана надати їх протягом двох місяців. За достовірність відомостей у наданих батькам-вихователям документах відповідальність у межах своєї компетенції несуть органи опіки і піклування за місцем походження або місцем проживання дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, та керівник закладу, в якому перебувала дитина.

13. Дитячий будинок сімейного типу комплектується дітьми протягом дванадцяти місяців з дня створення. Контроль за його комплектуванням здійснює місцева служба у справах дітей.

14. За вихованцями зберігаються раніше призначені аліменти, пенсія, інші види державної допомоги. Суми коштів, що належать вихованцям як пенсія, аліменти чи інші види державної допомоги, переходять у розпорядження батьків-вихователів і витрачаються на утримання вихованців.

15. Органи опіки та піклування забезпечують збереження майна, у тому числі житла, вихованців за місцем його знаходження і здійснюють контроль за його використанням.

16. Вихованці мають право підтримувати особисті контакти з батьками та іншими родичами, якщо це не суперечить їх інтересам і не заборонено рішенням суду. Форму такого спілкування визначають органи опіки та піклування за погодженням з батьками-вихователями та за участю соціального працівника, який здійснює соціальне супроводження.

Батьки-вихователі, їхні права та обов'язки

17. Батьками-вихователями можуть бути повнолітні та працездатні особи, за винятком:

- осіб, визнаних у встановленому порядку недієздатними або обмежено дієздатними;

- осіб, позбавлених батьківських прав;

- осіб, які були усиновлювачами, опікунами, піклувальниками, прийомними батьками, батьками-вихователями іншої дитини, але усиновлення було скасовано або визнано недійсним, опіку, піклування чи діяльність прийомної сім'ї або дитячого будинку сімейного типу було припинено з їх вини;

- осіб, які за станом здоров'я не можуть виконувати обов'язки щодо виховання дітей (інваліди I і II групи, які за висновком медико-соціальної експертної комісії потребують стороннього догляду, особи, в яких офіційно зареєстровані асоціальні прояви, нахили до насильства);

- осіб, які перебувають на обліку або на лікуванні у психоневрологічному чи наркологічному диспансері;

- осіб, які зловживають спиртними напоями або наркотичними засобами;

- осіб, які страждають на хвороби, перелік яких затверджений МОЗ щодо осіб, які не можуть бути усиновлювачам;

- осіб, які були засуджені за злочини проти життя і здоров'я, волі, честі та гідності, статевої свободи та статевої недоторканості особи, проти громадської безпеки, громадського порядку та моральності, у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, а також за злочини, передбачені статтями 148, 150, 150-1, 164, 166, 167, 169, 181, 187, 324 і 442 Кримінального кодексу України, або мають непогашену чи не зняту в установленому законом порядку судимість за вчинення інших злочинів;

- осіб, які не мають постійного місця проживання та постійного заробітку (доходу).

Середньомісячний сукупний дохід сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців, що передували місяцю звернення із заявою про утворення дитячого будинку сімейного типу, не може бути менший ніж розмір прожиткового мінімуму, встановлений законом для відповідних соціальних і демографічних груп населення.

Не можуть бути батьками-вихователями особи, з якими проживають члени сім'ї (у тому числі малолітні та неповнолітні діти), які мають глибокі органічні ураження нервової системи, алкогольну та наркотичну залежність, хворі на СНІД, відкриту форму туберкульозу, психічні розлади, в яких офіційно зареєстровані асоціальні прояви, нахили до насильства.

Батьки-вихователі в обов'язковому порядку проходять курс підготовки (один раз на два роки), проведення якого забезпечують обласні центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді за програмою, затвердженою наказом Мінсоцполітики.

19. Батьки-вихователі несуть відповідальність за життя, здоров'я, фізичний і психічний розвиток вихованців.

20. Батьки-вихователі є законними представниками вихованців і захисниками їх прав та інтересів у всіх органах, установах та організаціях без спеціальних на те повноважень.

21. Нарахування та сплата страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування за батьків-вихователів із сум їх грошового забезпечення здійснюються у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

22. Батькам-вихователям дитячого будинку сімейного типу виплачується грошове забезпечення у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

23. Питання захисту житлових прав батьків-вихователів та осіб, які проживають з ними, регулюються угодою.

Матеріальне забезпечення дитячого будинку сімейного типу

24. Фінансування дитячого будинку сімейного типу здійснюється за рахунок видатків державного бюджету в порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Розмір державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, становить два прожиткових мінімуми для дітей відповідного віку.

Державна соціальна допомога і грошове забезпечення виплачуються щомісяця не пізніше 20 числа за місцем проживання дитини у дитячому будинку сімейного типу батькам-вихователям через державні підприємства поштового зв'язку або перераховуються на особові рахунки обох батьків-вихователів у банківській установі за їх вибором.

Заощаджені протягом року бюджетні кошти вилученню не підлягають і використовуються батьками-вихователями для задоволення потреб вихованців у наступному році.

25. За згодою сторін угоди дитячому будинку сімейного типу може надаватися у користування земельна ділянка для ведення садівництва та городництва поблизу місця його знаходження, а також транспортний засіб.

26. На час навчання вихованців у професійно-технічних навчальних закладах, вищих навчальних закладах I-IV рівня акредитації після досягнення ними 18-річного віку кошти на їх утримання виділяються дитячому будинку сімейного типу з державного бюджету, якщо вихованці на час навчання проживають у цьому будинку до 23 років або до закінчення відповідних навчальних закладів.

27. Місцеві відділи у справах сім'ї та молоді за участю об'єднань громадян, професійних спілок щороку забезпечують безкоштовне оздоровлення вихованців.

Вихованці, які за медичними показаннями потребують санаторно-курортного лікування, забезпечуються путівками до санаторіїв.

28. Інші питання матеріального та фінансового забезпечення дитячого будинку сімейного типу (проведення у разі потреби поточного або капітального ремонту житла тощо) вирішуються органом, який прийняв рішення про його створення.

29. Дитячому будинку сімейного типу може надаватися юридичними та фізичними особами благодійна допомога.

30. Після закінчення строку перебування вихованців у дитячому будинку сімейного типу в разі відсутності у них права на житло органи опіки (піклування) забезпечують вихованців дитячого будинку сімейного типу протягом місяця у позачерговому порядку впорядкованим соціальним житлом.

Зразок

Додаток
до Положення про дитячий
будинки сімейного типу

УГОДА
про організацію діяльності
дитячого будинку сімейного типу

_____ «___» _____ 20__ р. N ___
(населений пункт)

_____ (повне найменування органу, що прийняв рішення

_____ про створення дитячого будинку сімейного типу)

в особі _____

(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

і батьки-вихователі _____

(прізвище, ім'я, по батькові,

число, місяць, рік народження, паспорт, серія, номер,

ким і коли виданий)

що проживають _____,

(адреса)

уклали цю угоду про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу, до якого влаштовуються діти на підставі відповідного рішення

(прізвище, ім'я, по батькові дитини, рік народження)

1. Батьки-вихователі зобов'язуються:

1) у роботі з дітьми дотримуватись вимог законодавства України про захист інтересів дітей та охорону дитинства;

2) проводити щороку медичне обстеження дітей та виконувати рекомендації лікарів-спеціалістів;

3) співпрацювати з місцевими службами у справах дітей та центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у ході здійснення соціального супроводження дитячих будинків сімейного типу; у разі потреби звертатися до центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у зв'язку з необхідністю залучення фахівців для вирішення проблемних питань;

4) брати участь у різних формах підвищення кваліфікації;

5) у разі виникнення в дитячому будинку сімейного типу несприятливих умов для утримання, виховання та навчання дітей повідомляти про це місцеві служби у справах дітей;

6) використовувати в повному обсязі та за призначенням державну соціальну допомогу, що надається дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, які виховуються в дитячому будинку сімейного типу, на забезпечення їх повноцінного харчування, утримання, виховання, розвитку і освіти.

2. Батьки-вихователі несуть відповідальність за вихованців згідно із законодавством та за діяльність дитячого будинку сімейного типу.

3. _____

(повне найменування органу, що прийняв рішення про

створення дитячого будинку сімейного типу)

зобов'язується:

1) у межах видатків, передбачених у державному бюджеті на утримання дитячого будинку сімейного типу, перераховувати щомісяця до 20 числа на особові рахунки обох батьків-вихователів у банківській установі або виплачувати через державні підприємства поштового зв'язку кошти в розмірі двох прожиткових мінімумів для дітей відповідного віку;

2) щомісяця виплачувати грошове забезпечення батькам-вихователям;

3) надати батькам-вихователям дитячого будинку сімейного типу житлове приміщення _____

(адреса)

загальною площею _____ кв. метрів виходячи з розрахунку проживання в дитячому будинку сімейного типу _____ осіб;

4) надати у користування дитячому будинку сімейного типу земельну ділянку для ведення садівництва та городництва площею _____ гектарів;

5) надати у користування дитячому будинку сімейного типу транспортний засіб _____;

(найменування)

6) щороку затверджувати кошторис на підтримання в належному технічному стані будівлі дитячого будинку сімейного типу після ознайомлення з ним батьків-вихователів;

7) забезпечити соціальне супроводження дитячого будинку сімейного типу;

8) забезпечити щорічне безоплатне медичне обстеження дітей;

9) здійснювати координацію діяльності відповідних районних (міських) установ та організацій, пов'язаної із захистом прав дітей.

4. За згодою сторін ця угода може бути доповнена іншими зобов'язаннями.

5. У разі порушення та неналежного виконання умов цієї угоди кожна із сторін має право звернутися до суду.

6. Угода може бути розірвана за згодою сторін.

7. Угода укладається в трьох примірниках - по одному для кожної із сторін та місцевої служби у справах дітей. Усі примірники мають однакову юридичну силу.

8. Ця угода набирає чинності з дня її підписання.

(повне найменування органу, що

(прізвище, ім'я, по батькові

прийняв рішення про створення

батьків-вихователів)

дитячого будинку сімейного типу)

(адреса)

(адреса)

(розрахунковий рахунок)

(розрахунковий рахунок)

(прізвище, посада керівника органу)

(підпис)

(підпис)

М.П.

2.4. Положення про прийомну сім'ю (Затверджено Постановою КМУ №565 від 26.04.2002) (Витяг)

Прийомна сім'я - сім'я або окрема особа, яка не перебуває у шлюбі, що добровільно за плату взяла на виховання та спільне проживання від одного до чотирьох дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Діти, уражені ВІЛ-інфекцією, можуть влаштовуватися для виховання та

спільного проживання у прийомній сім'ї за наявності відповідних висновків органів опіки та піклування і закладів охорони здоров'я, а їх загальна кількість не повинна перевищувати чотирьох осіб.

Прийомні батьки - подружжя або окрема особа, яка не перебуває у шлюбі, які взяли на виховання та спільне проживання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування

Прийомні діти - діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, влаштовані до прийомної сім'ї.

Прийомні діти виховуються у прийомній сім'ї до досягнення 18-річного віку, а в разі продовження навчання у професійно-технічних, вищих навчальних закладах I-IV рівня акредитації - до 23 років або до закінчення відповідних навчальних закладів.

3. У разі утворення прийомної сім'ї прийомні батьки беруть за плату прийомних дітей на власну житлову площу за наявності відповідних санітарно-гігієнічних та побутових умов.

4. За прийомними дітьми зберігаються пільги і державні гарантії, передбачені законодавством для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

6. На підставі рішення про утворення прийомної сім'ї між прийомними батьками та органом, який прийняв рішення про її утворення, укладається договір про влаштування дітей до прийомної сім'ї на виховання та спільне проживання (далі - договір) за формою згідно з додатком.

Дія договору припиняється у разі виникнення в прийомній сім'ї несприятливих умов для виховання дітей та спільного проживання (важка хвороба прийомних батьків, зміна їх сімейного стану, відсутність взаєморозуміння батьків з дітьми, конфліктні стосунки дітей), невиконання прийомними батьками обов'язків щодо належного виховання, розвитку та утримання дітей, порушення схеми антиретровірусної терапії дитини, повернення дітей рідним батькам (опікуну, піклувальнику, усиновителю), досягнення дитиною повноліття, досягнення батьками пенсійного віку, за згодою сторін та з інших причин, передбачених договором, а також за наявності обставин, зазначених у статті 212 Сімейного кодексу України.

Дія договору також припиняється у разі, коли прийомним батькам або членам сім'ї, з якими вони проживають на спільній житловій площі, у тому числі малолітнім та неповнолітнім дітям, діагностовано захворювання, зазначені в абзаці одинадцятому пункту 14 цього Положення.

У разі припинення дії договору сім'я позбавляється статусу прийомної, а питання про подальше влаштування дітей вирішується органом опіки і піклування (дітей, уражених ВІЛ-інфекцією, - органом опіки і піклування на підставі висновку закладу охорони здоров'я), який вживає вичерпних заходів до запобігання поверненню (влаштуванню) дітей в інтернатні заклади.

7. Контроль за виконанням договору, а також за умовами проживання, виховання прийомних дітей здійснюють місцеві служби у справах дітей і органи опіки та піклування районних, районних у м. Києві держадміністрацій, виконавчих комітетів міських рад.

8. Місцеві служби у справах дітей, відділи освіти, охорони здоров'я (головні лікарі центральних районних лікарень), праці та соціального захисту населення районних держадміністрацій, виконавчих комітетів міських рад, адміністрація закладів, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, надають допомогу кандидатам у прийомні батьки в підборі дітей та налагодженні контактів з ними.

Влаштування дітей у прийомну сім'ю проводиться з урахуванням віку прийомних батьків та дітей, щоб на час досягнення обома прийомними батьками пенсійного віку всі прийомні діти досягли віку вибуття з прийомної сім'ї. У разі досягнення пенсійного віку одним з прийомних батьків час перебування дітей визначається за віком молодшого з батьків. В окремих випадках за згодою сторін прийомна сім'я може функціонувати і після досягнення прийомними батьками пенсійного віку, але не більше ніж протягом п'яти років.

9. Обласні центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді із залученням спеціалістів з питань психології, педагогіки, медицини тощо періодично, але не рідше ніж раз на два роки, організовують навчання для прийомних батьків з метою підвищення їх виховного потенціалу. Курс підготовки проводиться за програмою, затвердженою наказом Мінсоцполітики.

Для прийомних батьків, які виховують дітей, уражених ВІЛ-інфекцією, відділи у справах сім'ї, дітей та молоді разом із закладами охорони здоров'я організовують навчання з догляду за такими дітьми не рідше одного разу на рік за програмою, затвердженою Мінсоцполітики разом з МОЗ.

9-1. Соціальне супроводження прийомних сімей здійснюється центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, що передбачає надання комплексу правових, психологічних, соціально-педагогічних, соціально-економічних, соціально-медичних та інформаційних послуг, спрямованих на створення належних умов функціонування прийомної сім'ї. Соціальне супроводження прийомної сім'ї здійснюється постійно.

Для здійснення соціального супроводження за прийомною сім'єю закріплюється соціальний працівник відповідного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

9-2. Заклади охорони здоров'я організовують проходження прийомними дітьми обов'язкового медичного огляду, їх диспансерний нагляд та проведення антиретровірусної терапії дітям, ураженим ВІЛ-інфекцією (за показаннями).

9-3. Органи управління освітою забезпечують право на здобуття освіти прийомними дітьми, у тому числі ураженими ВІЛ-інфекцією, за формою залежно від стану їх здоров'я.

Влаштування дітей до прийомної сім'ї

10. На кожну дитину, яка передається у прийомну сім'ю, органи опіки і піклування зобов'язані видати такі документи:

рішення органу опіки і піклування про направлення дитини у прийомну сім'ю;

свідоцтво про народження дитини;

висновок про стан здоров'я, фізичний та розумовий розвиток дитини;

довідка (атестат) про освіту або висновок про рівень розвитку, наданий психолого-медико-педагогічною консультацією;

рішення органу опіки і піклування за місцем походження дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, про встановлення відповідного статусу такої дитини та документи, на підставі яких ухвалено таке рішення (документи про батьків або осіб, що їх замінюють: копія свідоцтва про смерть, вирок або рішення суду, довідка про хворобу, розшук батьків та інші документи, що підтверджують відсутність батьків або неможливість виховання ними своїх дітей тощо; опис належного дитині майна, у тому числі житла, та відомості про осіб, які відповідають за його збереження);

довідка про наявність та місцезнаходження братів і сестер чи інших близьких родичів дитини;

пенсійне посвідчення на дітей, які одержують пенсію, копія ухвали суду про стягнення аліментів.

11. За прийомними дітьми зберігаються раніше призначені аліменти, пенсія, інші види державної допомоги. Суми коштів, що належать прийомним дітям як пенсія, аліменти, інші види державної допомоги, переходять у розпорядження прийомних батьків і витрачаються ними на утримання прийомних дітей.

12. Органи опіки та піклування забезпечують збереження житла та майна прийомних дітей за місцем його знаходження і здійснюють контроль за його використанням.

13. Прийомні діти мають право підтримувати особисті контакти з батьками та іншими родичами, якщо це не суперечить їх інтересам і не заборонено рішенням суду. Форми такого спілкування визначають органи опіки та піклування за погодженням з прийомними батьками та за участю центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

17. Прийомні батьки є законними представниками прийомних дітей на підприємствах, в установах та організаціях без спеціальних на те повноважень, несуть персональну відповідальність за життя, здоров'я, фізичний і психічний розвиток прийомних дітей та дотримання принципу

конфіденційності інформації щодо ураження прийомних дітей ВІЛ-інфекцією.

17-1. Лікувально-профілактичні заклади проводять щорічне медичне обстеження прийомних батьків, які виховують дітей, уражених ВІЛ-інфекцією, у тому числі за їх бажанням на ВІЛ-інфекцію.

Матеріальне забезпечення прийомної сім'ї

18. Фінансування прийомних сімей здійснюється за рахунок державного бюджету.

Розмір щомісячної державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, становить два прожиткових мінімуми для дітей відповідного віку.

Одному з прийомних батьків виплачується грошове забезпечення. Порядок призначення і виплати грошового забезпечення визначається Кабінетом Міністрів України.

18-1. Нарахування та сплата страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування за прийомних батьків із сум їх грошового забезпечення здійснюються у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

19. Кошти, що виділяються на утримання дітей у прийомній сім'ї, перераховуються на особистий рахунок одного з прийомних батьків, відкритий в установі банку за місцем проживання прийомної сім'ї.

20. Заощаджені протягом року бюджетні кошти вилученню не підлягають і використовуються прийомними батьками для задоволення потреб прийомних дітей у наступному році.

21. Раз на рік місцева служба у справах дітей готує звіт про стан виховання, утримання і розвитку дітей у прийомній сім'ї на основі інформації, що надається соціальним працівником, який здійснює соціальне супроводження родини, вихователем дошкільного навчального закладу або класним керівником загальноосвітнього навчального закладу, де навчається дитина, дільничним лікарем-педіатром, дільничним інспектором місцевого відділку міліції. Прийомні батьки обов'язково ознайомлюються з складеним звітом, який затверджується начальником служби у справах дітей.

22. На час навчання прийомних дітей у професійно-технічних навчальних закладах, вищих навчальних закладах I-IV рівня акредитації після досягнення ними 18-річного віку кошти на їх утримання виділяються прийомним батькам з державного бюджету, якщо прийомні діти на час навчання проживають у прийомній сім'ї.

23. Місцеві відділи у справах сім'ї, дітей та молоді щороку забезпечують безкоштовне оздоровлення прийомних дітей у дитячих оздоровчих закладах.

Прийомні діти, які за медичними показаннями потребують санаторнокурортного лікування, забезпечуються путівками до спеціалізованих санаторіїв органом, який прийняв рішення про утворення прийомної сім'ї.

24. Інші питання матеріального та фінансового забезпечення прийомної сім'ї вирішуються органом, який прийняв рішення про її утворення.

25. Прийомній сім'ї може надаватися матеріальна, фінансова та інша благодійна допомога підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, громадськими об'єднаннями, фондами, фізичними особами.

Зразок

Додаток
до Положення про прийомну сім'ю

ДОГОВІР
про влаштування дітей на виховання
та спільне проживання у прийомній сім'ї

_____ « ____ » _____ 20__ р. N ____
(населений пункт)

(повне найменування органу, що прийняв рішення

про утворення прийомної сім'ї)

в особі _____

(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

і громадяни _____

(прізвище, ім'я, по батькові,

число, місяць, рік народження, паспорт, серія, номер,

ким і коли виданий)

які проживають _____,

(адреса)

уклали цей договір про те, що _____

(повне найменування органу,

що прийняв рішення про утворення прийомної сім'ї)

передає, а прийомні батьки _____

(прізвище, ім'я, по батькові, паспорт,

серія, номер, ким і коли виданий)

приймають на виховання та спільне проживання дітей _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Прийомні батьки зобов'язуються:

1) створити належні умови для всебічного розвитку дітей, одержання ними освіти, підготовки до самостійного життя та праці;

2) захищати права та інтереси дітей;

3) проводити щороку медичне обстеження дітей та виконувати рекомендації лікарів-спеціалістів;

4) співпрацювати з центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у ході здійснення соціального супроводження відповідно до порядку соціального супроводження прийомних сімей;

5) у разі виникнення в прийомній сім'ї несприятливих умов для утримання, виховання і навчання прийомних дітей повідомляти про це місцеву службу у справах дітей;

6) у роботі з дітьми дотримуватись вимог законодавства України про захист інтересів дітей та охорону дитинства;

7) співпрацювати з місцевими службами у справах дітей та соціальними службами, залучати спеціалістів до вирішення проблемних питань;

8) використовувати в повному обсязі та за призначенням державну соціальну допомогу, надану дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, які виховуються в прийомній сім'ї, на забезпечення їх повноцінного харчування, тримання, виховання, розвитку і освіти.

2. Прийомні батьки несуть відповідальність за прийомних дітей згідно із законодавством.

3.

(повне найменування органу, що прийняв рішення

про утворення прийомної сім'ї)

зобов'язується:

1) забезпечити соціальне супроводження прийомної сім'ї, закріплення за нею соціального працівника;

2) забезпечити щорічне безоплатне медичне обстеження дітей;

3) здійснювати координацію діяльності відповідних районних (міських) установ та організацій, пов'язаної із захистом прав дітей, та нести відповідальність за функціонування прийомної сім'ї згідно із законодавством.

4. За згодою сторін цей договір може бути доповнений іншими зобов'язаннями.

5. Дію цього договору може бути припинено за згодою сторін.

6. У разі порушення або неналежного виконання умов цього договору кожна із сторін має право звернутися до суду.

7. Договір укладається в трьох примірниках - по одному для кожної із сторін та місцевої служби у справах дітей. Усі примірники мають однакову юридичну силу.

8. Цей договір набирає чинності з дня його підписання.

(повне найменування органу, що

(прізвище, ім'я, по батькові

прийняв рішення про утворення	прийомних батьків)
прийомної сім'ї)	
(адреса	місце проживання)
(розрахунковий рахунок)	(розрахунковий рахунок)
(прізвище, посада	
керівника органу)	(підпис)
(підпис)	(підпис)
М.П.	

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів
України
від 31 січня 2007 р. № 81

2.5. ПОРЯДОК

**призначення і виплати державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною»
(Витяг)**

Загальні питання

1. Цей Порядок визначає механізм призначення і виплати за рахунок коштів державного бюджету державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (далі - діти), грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною», а також сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування за батьків-вихователів і прийомних батьків.

2. Державна соціальна допомога на дітей (далі - соціальна допомога) призначається в грошовій формі батькам-вихователям на кожну дитину-вихованця і прийомним батькам на кожну прийомну дитину.

3. Грошове забезпечення призначається кожному з батьків-вихователів і одному з прийомних батьків.

4. Призначення і виплата соціальної допомоги та грошового забезпечення здійснюються управлінням праці і соціального захисту населення районної, районної у м. Києві держадміністрації, структурним підрозділом з питань праці і соціального захисту населення виконавчого

органу міської, районної у місті ради (далі - уповноважений орган) дитячому будинку сімейного типу або прийомній сім'ї на підставі підготовлених службою у справах дітей документів, що зберігаються протягом п'яти років після припинення виплати соціальної допомоги та грошового забезпечення.

Призначення соціальної допомоги та грошового забезпечення

5. Уповноважений орган призначає соціальну допомогу та грошове забезпечення за заявою батьків-вихователів і одного з прийомних батьків, до якої додаються:

рішення районної, районної у м. Києві держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради про влаштування дитини до дитячого будинку сімейного типу або прийомної сім'ї;

документи, що підтверджують статус дитини;

довідка органу державної виконавчої служби про розмір аліментів;

довідка з місця навчання про розмір стипендії;

копія виписки із акта огляду медико-соціальної експертної комісії або медичного висновку лікарсько-консультативної комісії лікувально-профілактичного закладу про дитину-інваліда, виданих в установленому МОЗ порядку.

Якщо батьки, місце перебування яких відоме, не сплачують аліменти, уповноважений орган призначає соціальну допомогу та грошове забезпечення без урахування їх суми. При цьому протягом 10 днів після подання батьками-вихователями або одним з прийомних батьків заяви уповноважений орган повідомляє відповідну службу у справах дітей про неотримання аліментів.

Якщо особа з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, віком від 18 до 23 років або до закінчення відповідних навчальних закладів навчається за денною формою у вищих навчальних закладах I-IV рівня акредитації та професійно-технічних навчальних закладах, подаються довідки про розмір стипендії та про те, що вона не перебуває на повному державному утриманні.

6. Призначення соціальної допомоги та грошового забезпечення здійснюється з моменту влаштування дитини у дитячий будинок сімейного типу або прийомну сім'ю включно до дня досягнення дитиною 18-річного віку, а у разі навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, за денною формою у вищих навчальних закладах I-IV рівня акредитації та професійно-технічних навчальних закладах - до 23 років або до закінчення відповідних навчальних закладів.

Особі, якій виповнилося 18 років, за умови здобуття нею загальної середньої освіти та вступу на навчання за денною формою у вищий навчальний заклад I-IV рівня акредитації або професійно-технічний навчальний заклад соціальна допомога призначається на період вступної кампанії на підставі клопотання служби у справах дітей за наявності

розписки про прийняття документів для вступу до відповідного навчального закладу.

У разі проживання у період навчання дитини-вихованця або прийомної дитини окремо від сім'ї в іншій місцевості соціальна допомога призначається на загальних підставах за умови подання довідки з місця навчання про те, що дитина не перебуває на повному державному утриманні.

7. Уповноважений орган подає щомісяця Мінсоцполітики в установленому ним порядку інформацію про призначення соціальної допомоги та грошового забезпечення чи припинення їх виплати.

Розміри соціальної допомоги та грошового забезпечення

8. Розмір соціальної допомоги становить два прожиткових мінімуми для дітей відповідного віку. Для осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються у загальноосвітніх навчальних закладах, за денною формою навчання у вищих навчальних закладах I-IV рівня акредитації та професійно-технічних навчальних закладах, до закінчення відповідних навчальних закладів розмір соціальної допомоги становить два прожиткових мінімуми для працездатної особи.

У разі коли дитині виплачуються призначені в установленому порядку пенсія, аліменти, стипендія чи державна допомога, розмір соціальної допомоги визначається як різниця між двома прожитковими мінімумами для дитини відповідного віку та розміром зазначених виплат за попередній повний місяць на момент влаштування дитини у дитячий будинок сімейного типу або прийомну сім'ю (крім державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам).

У разі зміни розміру пенсії, аліментів, стипендії чи державної допомоги батьки-вихователі або прийомні батьки зобов'язані повідомити про це уповноважений орган для проведення відповідного перерахунку розміру раніше призначеної соціальної допомоги.

У разі передачі дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, під опіку чи піклування або влаштування в дитячий будинок сімейного типу, прийомну сім'ю до розрахунку розміру соціальної допомоги на таку дитину не включається розмір призначеної державної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

9. Розмір грошового забезпечення становить 35 відсотків двох прожиткових мінімумів для дітей відповідного віку на кожну дитину-вихованця та кожну прийомну дитину і не залежить від пенсії, аліментів, стипендії чи державної допомоги на кожну дитину-вихованця та на кожну прийомну дитину.

Сумарний обсяг грошового забезпечення не повинен перевищувати п'яти прожиткових мінімумів для працездатної особи і розподіляється між батьками-вихователями рівними частинами за їх згодою.

Розмір грошового забезпечення одному з прийомних батьків не повинен перевищувати півтора прожиткового мінімуму для працездатної особи.

10. У разі встановлення іншого прожиткового мінімуму розмір соціальної допомоги та грошового забезпечення перераховується без додаткового звернення батьків-вихователів і прийомних батьків.

Виплата соціальної допомоги та грошового забезпечення

11. Соціальна допомога та грошове забезпечення виплачуються щомісяця не пізніше 20 числа уповноваженим органом через банківську установу або державне підприємство поштового зв'язку за місцем проживання дитини у дитячому будинку сімейного типу або прийомній сім'ї.

Видатки, пов'язані з виплатою соціальної допомоги, грошового забезпечення та сплатою страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування за батьків-вихователів і прийомних батьків

12. Видатки, пов'язані з виплатою соціальної допомоги та грошового забезпечення державним підприємством поштового зв'язку, здійснюються уповноваженими органами за рахунок коштів державного бюджету.

15. Райдержадміністрації, виконавчі органи рад міст обласного значення та районів у містах перераховують субвенції на рахунки уповноважених органів, відкриті в органах Державної казначейської служби.

16. Органи Державної казначейської служби перераховують кошти на підставі платіжних документів, підготовлених уповноваженим органом, батькам-вихователям, одному з прийомних батьків через державне підприємство поштового зв'язку або на особові рахунки батьків-вихователів, одного з прийомних батьків у банківських установах за їх вибором, а також на рахунки управлінь Пенсійного фонду України у районах, містах і районах у містах, відкриті в установах уповноваженого банку.

2.6. Державна допомога багатодітним сім'ям

Згідно зі статтею 13 Закону України «Про Державну допомогу сім'ям з дітьми», сім'ям з дітьми у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України, надаються пільгові довгострокові кредити на придбання житла, предметів довгострокового користування та на житлове будівництво.

Багатодітним сім'ям надаються такі пільги:

1) 50-відсоткова знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених чинним законодавством (21 кв. метр загальної площі житла на кожного члена сім'ї, який постійно проживає в жиллому приміщенні (будинку), та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю);

2) 50-відсоткова знижка плати за користування комунальними послугами газопостачання, електропостачання та інші послуги) та вартості

скрапленого балонного газу для побутових потреб у межах норм, визначених законодавством.

Площа житла, на яку надається знижка при розрахунках плати за опалення, становить 21 кв. метр опалюваної площі на кожного члена сім'ї, який постійно проживає в жиллому приміщенні (будинку), та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю;

3) 50-відсоткова знижка вартості палива, у тому числі рідкого, в межах норм, визначених законодавством, у разі якщо відповідні будинки не мають центрального опалення;

4) позачергове встановлення квартирних телефонів. Абонентна плата за користування квартирним телефоном встановлюється у розмірі 50 відсотків від затверджених тарифів.

Пільги щодо плати за користування житлом (квартирної плати), комунальними послугами та вартості палива, передбачені пунктами 1-3 частини третьої цієї статті, надаються багатодітним сім'ям незалежно від виду житла та форми власності на нього.

Дитячим будинкам сімейного типу та прийомним сім'ям, в яких не менше року проживають відповідно троє або більше дітей, а також сім'ям (крім багатодітних сімей), в яких не менше року проживають троє і більше дітей, враховуючи тих, над якими встановлено опіку чи піклування, надаються пільги, передбачені частиною третьою, з урахуванням умов, визначених частиною четвертою цієї статті.

Дітям з багатодітних сімей надаються такі пільги:

- 1) безоплатне одержання ліків за рецептами лікарів;
- 2) щорічне медичне обстеження і диспансеризація в державних та комунальних закладах охорони здоров'я із залученням необхідних спеціалістів, а також компенсація витрат на зубопротезування;
- 3) першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація;
- 4) безоплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту (крім таксі), автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів, у тому числі внутрірайонних, внутрі- та міжобласних незалежно від відстані та місця проживання;
- 5) безоплатне одержання послуг з оздоровлення та відпочинку відповідно до Закону України «Про оздоровлення та відпочинок дітей».

Батькам і дітям з багатодітних сімей видаються відповідні посвідчення. Зразок посвідчення, порядок виготовлення і видачі посвідчень встановлюються Кабінетом Міністрів України.

РОЗДІЛ 3. Етапи створення та функціонування прийомної сім'ї та дитячого будинку сімейного типу

3.1. Документи, необхідні для створення прийомної сім'ї та дитячого будинку сімейного типу

Прийомна сім'я – це сім'я або одинока особа, яка добровільно взяла на виховання та спільне проживання від одного до чотирьох дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Тобто на відміну від усиновлення та опіки кількість дітей, які влаштовуються в прийомну сім'ю, обмежена.

Прийомні діти влаштовуються в сім'ю до досягнення вісімнадцятирічного віку (повноліття), а у разі продовження навчання у професійно-технічних чи вищих навчальних закладах, до 23 років або до закінчення навчання.

Дитячий будинок сімейного типу - окрема сім'я, що створюється за бажанням подружжя або окремої особи, яка не перебуває у шлюбі, які беруть на виховання та спільне проживання не менш як 5 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Загальна кількість дітей у дитячому будинку сімейного типу не повинна перевищувати 10 осіб, враховуючи кровних дітей.

Батьки-вихователі - особи, які беруть на виховання та спільне проживання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування (далі - вихованці).

Для створення прийомної сім'ї чи дитячого будинку сімейного типу кандидатам в прийомні батьки/батьки-вихователі необхідно підготувати відповідний пакет документів:

- 1) копії паспорту заявників;
- 2) копії ідентифікаційного коду заявників;
- 3) довідки з управління інформаційних технологій МВС про те, що заявники не притягувались до кримінальної відповідальності (*довідка платна, видається в місячний термін, прискорена – протягом 2 тижнів, тому підготовку документів слід почати із замовлення цієї довідки*);
- 4) довідки з місця роботи про займану посаду кожного із працюючих заявників;
- 5) довідки про доходи заявників за останні півроку - заробітна плата, аліменти, пенсії, проценти, гонорари, дивіденди тощо) (*середньомісячний сукупний дохід сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців, що передували місяцю звернення із заявою про утворення прийомної сім'ї/дитячого будинку сімейного типу, повинен бути не меншим, ніж розмір прожиткового мінімуму. Наприклад, на даний час прожитковий мінімум 1 218,00 грн, необхідно додати весь дохід сім'ї з відповідних довідок за останні півроку, поділити на 6 та на кількість членів сім'ї, результат повинен бути більшим, ніж 1 218,00 грн*);

- 6) довідка з місця проживання про реєстрацію та склад сім'ї;
- 7) характеристика на кожного із заявників (з місця роботи або проживання);
- 8) висновок про стан здоров'я кожного із заявників згідно відповідного бланку (див. додаток 1) (медичне обстеження проходить в лікарні за місцем проживання, в сільській місцевості – в центральній районній лікарні. Медичне обстеження – безкоштовне).

Термін дії всіх документів 1 рік.

Для створення прийомної сім'ї чи дитячого будинку сімейного типу та влаштування до них дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, необхідна письмова згода всіх повнолітніх членів родини, які проживають разом. У свою чергу прийомні батьки/батьки-вихователі мають врахувати згоду не лише членів родини, а й рідних дітей, які не досягли повноліття (діти старші 10 років пишуть заяву-згоду в присутності спеціаліста служби у справах дітей).

3.2. Навчання кандидатів у прийомні батьки/ батьки-вихователі

Після підготовки відповідного пакету документів кандидати в прийомні батьки/батьки-вихователі звертаються до районної служби у справах дітей або районного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді із заявою щодо направлення їх на навчання.

Кандидати в прийомні батьки/батьки-вихователі обов'язково проходять курс навчання, розрахований на розуміння ними проблем, пов'язаних із особливостями дітей, які за різних життєвих обставин втратили батьків. Навчання проводиться у формі соціально-педагогічного тренінгу. Курс тренінгу орієнтований на вирішення низки проблем сім'ї на різних етапах її життєдіяльності: від моменту приходу вихованця і до часу продовження його навчання. У ході підготовки кандидати у прийомні батьки мають чітко усвідомити особливості розвитку дітей, які приходять у сім'ю, специфіку функціонування прийомної сім'ї та дитячого будинку сімейного типу порівняно з біологічною родиною. Основною вимогою до організації тренінгу є участь обох членів подружжя. Навчання проводиться центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у вигляді соціально-педагогічного тренінгу протягом 4-8 днів, пропуски занять не допускаються. Працівники Центру попередньо повідомляють про час та місце проведення тренінгів. Після проходження навчання кандидати отримують довідку про проходження підготовки прийомних батьків. Під час проведення тренінгу можлива відмова кандидатів від продовження навчання, що є цілком природним процесом. Також на підставі отриманої інформації про сім'ю та за результатами навчання центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, який навчав кандидатів, готує Рекомендацію про включення до банку даних потенційних прийомних батьків/батьків-вихователів, яка передається до районних центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, і, у випадку

позитивного висновку про можливість створення прийомної сім'ї/дитячого будинку сімейного типу, передається службі у справах дітей. Реєстрація потенційних прийомних батьків/батьків-вихователів у банку даних є підставою до отримання ними інформації про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з метою налагодження контактів з дитиною та подальшого її влаштування в сім'ю.

3.3. Створення прийомної сім'ї

Прийомна сім'я створюється на підставі рішення місцевого органу виконавчої влади (районної державної адміністрації, у місті – виконкому районної ради). Між прийомними батьками та органом, який приймає рішення про створення прийомної сім'ї, укладається договір про влаштування дітей до прийомної сім'ї на спільне виховання та проживання, який визначає права та обов'язки обох сторін.

Утримання прийомної дитини в сім'ї фінансується державою. Одному з прийомних батьків виплачується два прожиткових мінімуми на утримання, виховання, навчання, лікування, харчування дитини та грошове забезпечення у розмірі 35 % відрахувань від загальної суми виплат на дітей за виконання обов'язків прийомних батьків, але не більше 1,5 прожиткових мінімумів. У разі, коли дитині виплачується пенсія, аліменти, стипендія, державні допомоги, розмір соціальної допомоги визначається як різниця між двома прожитковими мінімумами для дитини відповідного віку та розміром пенсії, аліментів, стипендії, державних допомог (формула розрахунку допомоги: прожитковий мінімум згідно віку дитини \times 2 – пенсія, аліменти тощо, додати кошти, визначені на всіх дітей, поділити на 100, помножити на 35). Наприклад, якщо дитина віком від 6 до 18 років, прожитковий мінімум в даний період для дитини такого віку – 1286,00 грн, соціальна допомога на дитину становить: $1286,00 \times 2 = 2572,00$ (грн.). Якщо дитина, наприклад, отримує пенсію по втраті годувальника в розмірі 400 грн: $2572 - 400 = 2172$ (грн.) – виплачує районне управління праці та соціального захисту, 400 грн. – виплачує районне управління пенсійного фонду; $2572 : 100 \times 35 = 900,20$ грн – соціальна виплата за виконання обов'язків прийомних батьків на одну дитину. Але, якщо в прийомній сім'ї виховується 4 дітей віком від 6 до 18 років, $900,20 \times 4 = 3600,80$ грн – такий розрахунок неправильний (соціальна виплата на одну дитину – помножена на кількість дітей), так як за виконання обов'язків прийомних батьків платиться не більше 1,5 прожиткових мінімумів: якщо в даний час прожитковий мінімум 1286 грн, то прийомні батьки за виконання своїх обов'язків отримують не більше 1 929,00 грн.

Прийомна мати чи батько мають право брати відпустку по догляду за дитиною до трьох років.

Одному з них встановлена щорічна 5-денна додаткова оплачувана відпустка (ст. 76 Кодексу законів про працю України).

Прийомним батькам прийомних дітей, що не досягли 3-х років, трудове законодавство України (ст. 55, 175-178, 184 Кодексу законів про працю України) гарантує, що їх не будуть заставляти працювати вночі, понаднормово чи у вихідні, а також відправляти у відрядження. На прийомних батьків розповсюджується норма, згідно якої не дозволяється звільняти жінок з дітьми. Прийомні батьки можуть розраховувати на неповний робочий день по домовленості з роботодавцем (ст. 178 Кодексу законів про працю України).

Відповідно до п. 17 Положення про прийомну сім'ю, прийомні батьки є законними представниками прийомних дітей на підприємствах, в установах та організаціях без спеціальних на те повноважень, несуть персональну відповідальність за життя, здоров'я, фізичний і психічний розвиток прийомних дітей. Прийомними батьками можуть бути особи працездатного віку. При влаштуванні дитини у прийомну сім'ю враховується, щоб до досягнення прийомними батьками пенсійного віку, дитина досягла повноліття. Можливість влаштування дітей визначається відповідно до віку молодшого із прийомних батьків (наприклад, прийомній матері 47 років, прийомному батькові 54 роки, в сім'ю може бути влаштована дитина не молодша 10 років). Винятком продовження працездатного віку прийомних батьків може бути випадок, коли в прийомну сім'ю довлаштовується дитина, молодша за віком, рідний брат чи сестра, якої вже виховується в даній сім'ї. В окремих випадках за згодою сторін прийомна сім'я може функціонувати і після досягнення прийомними батьками пенсійного віку, але не більше ніж протягом п'яти років.

3.4. Створення дитячого будинку сімейного типу

Рішення про створення дитячого будинку сімейного типу приймається районною, районною у м. Києві держадміністрацією, виконавчим комітетом міської ради на підставі заяви осіб або особи, які виявили бажання створити такий будинок, з урахуванням результатів навчання, подання відповідного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді і висновку служби у справах дітей про наявність умов для його створення.

На підставі рішення про створення дитячого будинку сімейного типу між батьками-вихователями та органом, який прийняв рішення про його створення, укладається угода.

Влаштування дітей у дитячий будинок сімейного типу проводиться з урахуванням віку батьків-вихователів та дітей, за умови, що на час досягнення обома батьками-вихователями пенсійного віку всі вихованці досягли віку вибуття з дитячого будинку сімейного типу. У разі досягнення пенсійного віку одним з батьків-вихователів час перебування дітей визначається за віком молодшого з батьків. В окремих випадках за згодою сторін дитячий будинок сімейного типу може функціонувати і після досягнення батьками-вихователями пенсійного віку, але не більше ніж протягом п'яти років.

Фінансування дитячого будинку сімейного типу відбувається з державного бюджету.

Розмір державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, становить два прожиткових мінімуми для дітей відповідного віку. За вихованцями зберігаються раніше призначені аліменти, пенсія, інші види державної допомоги.

У разі, коли дитині виплачується пенсія, аліменти, стипендія, інші державні допомоги, розмір допомоги визначається як різниця між двома прожитковими мінімумами та розміром інших виплат.

Суми коштів, що належать вихованцям як пенсія, аліменти чи інші види державної допомоги, переходять у розпорядження батьків-вихователів і витрачаються на утримання вихованців.

Законодавством передбачено відрахування страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування за непрацюючих батьків-вихователів на суми їх грошового забезпечення. Відрахування надходять на рахунки управлінь Пенсійного фонду України у районах, містах і районах у містах, відкриті в установах уповноваженого банку.

Батькам-вихователям дитячих будинків сімейного типу виплачується грошове забезпечення, яке визначено у розмірі 35% від соціальної допомоги на кожну дитину-вихованця, але не більше п'яти прожиткових мінімумів для працездатної особи. При цьому грошове забезпечення може отримувати один із батьків-вихователів або за їх спільною згодою сума грошового забезпечення розподіляється між ними частинами. У разі затвердження нового рівня прожиткового мінімуму розмір соціальної допомоги та грошового забезпечення перераховується без додаткового звернення батьків-вихователів. *Формула розрахунку допомоги: прожитковий мінімум згідно віку дитини x 2 – пенсія, аліменти тощо, додати кошти, визначені на всіх дітей, поділити на 100, помножити на 35). Наприклад, якщо дитина віком від 6 до 18 років, прожитковий мінімум в даний період для дитини такого віку – 1286,00 грн, соціальна допомога на дитину становить: $1286,00 \times 2 = 2572,00$ грн. Якщо дитина, наприклад, отримує пенсію по втраті годувальника в розмірі 400 грн: $2572 - 400 = 2172$ грн. – виплачує районне управління праці та соціального захисту, 400 грн. – виплачує районне управління пенсійного фонду; $2572 : 100 \times 35 = 900,20$ грн – соціальна виплата за виконання обов'язків батьків-вихователів на одну дитину. Але, якщо в дитячому будинку сімейного типу виховується 8 дітей віком від 6 до 18 років, $900,20 \times 8 = 7201,60$ грн – такий розрахунок неправильний (соціальна виплата на одну дитину – помножена на кількість дітей), так як за виконання обов'язків батьків-вихователів платиться не більше 5 прожиткових мінімумів: якщо в даний час прожитковий мінімум 1286 грн, то батьки-вихователі за виконання своїх обов'язків отримують не більше 6 430,00 грн.*

Заощаджені протягом року бюджетні кошти вилученню не підлягають і використовуються батьками-вихователями для задоволення потреб вихованців у наступному році.

3.5. Знайомство з дитиною

Для отримання інформації про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, кандидати в прийомні батьки/батьки-вихователі звертаються в районну службу у справах дітей за місцем проживання, уточнюючи питання важливості віку та статі дитини. Служба у справах дітей надає інформацію про дітей, які можуть бути влаштовані до сімейних форм виховання (показують фото, надають повну інформацію про дитину). Якщо в районній службі не виявилось дитини відповідного віку та статі, кандидати в прийомні батьки/батьки-вихователі отримують від районної служби направлення до обласної служби у справах дітей для підбору дитини (термін дії направлення – 10 днів).

Кандидати в прийомні батьки/батьки-вихователі при знайомстві з дитиною мають право на отримання повної інформації про стан здоров'я дитини, про батьків, родичів дитини; мають право ознайомитися з особою та медичною справою дитини в дитячому закладі, в якому на той час перебуває дитина. Повну інформацію про дитину кандидати повинні отримати від адміністрації дитячого державного закладу, в якому виховується дитина.

При відмовленні в наданні такої інформації, її необхідно вимагати при залученні представників районної служби у справах дітей, або скласти відповідний акт для подальшого звернення до районного/обласного управління освіти, до прокуратури, обласної служби у справах дітей або, при необхідності, до Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

На влаштування до прийомної сім'ї/дитячого будинку сімейного типу потрібна згода дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити, а від дитини віком 10 років і старших – приймається письмова згода на влаштування, написана на ім'я директора закладу, в якій виховується, в присутності представника районної служби у справах дітей за місцем знаходження закладу.

Відразу після влаштування дитини важливо провести її повне медичне обстеження для уточнення діагнозів, вказаних у медичних документах дитини.

3.6. Особливості функціонування прийомної сім'ї/дитячого будинку сімейного типу

Прийомна сім'я як сімейна форма влаштування дітей має наступні особливості.

Держава здійснює повне забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Дитина, яка виховується в прийомній сім'ї/дитячому будинку сімейного типу, не позбавляється статусу дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування. За нею зберігається право на аліменти, пенсію інші соціальні виплати, у тому числі у зв'язку із

втратою годувальника, які вона мала до влаштування у прийомну сім'ю. Прийомна дитина має право на щорічне оздоровлення та відпочинок у дитячому оздоровчому таборі, санаторії (якщо в цьому є необхідність за станом здоров'я дитини), на безкоштовні сніданки в шкільній їдальні, в дитячому дошкільному закладі (згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 21.11.2002 № 667 «Про затвердження Порядку встановлення плати батьків за перебування дітей у державних і комунальних дошкільних та інтернатних закладах», підставою для звільнення від сплати за харчування є довідка про призначення допомоги на дитину, видана районним управлінням праці та соціального захисту). В разі відсутності їдальні в школі або відсутності харчування в певний день з якихось причин – прийомна дитина має право на його відшкодування (матеріальне або сухим пайком).

За дитиною зберігається право на житло, яке мали її батьки, або право проживання в ньому. В разі відсутності житла дитина після досягнення 16-річного віку за заявою прийомних батьків/батьків-вихователів ставиться на пільгову чергу по отриманню житла в районі за походженням дитини.

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, після досягнення 18-річного віку отримують одноразову допомогу, у районному відділі освіти за первинним обліком дитини (за походженням дитини). Розмір одноразової допомоги щороку встановлюється Кабінетом Міністрів України. З 2012 року така допомога становить 1810 грн. (Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2005 № 823 «Про затвердження порядку надання одноразової допомоги дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, після досягнення 18-річного віку»).

До адміністрації навчального закладу, в якому навчається прийомна дитина, необхідно надати копії документів особової справи дитини та отримати єдиний квиток (затверджений Наказом Міністерства освіти України від 19.06.1996 Інструкцією про виготовлення і правила користування Єдиним квитком для дітей-сиріт і дітей, які залишились без піклування батьків), який дає право на безкоштовний проїзд у громадському міському (приміському) транспорті (крім таксі) прийомної дитини, на безкоштовний проїзд дітей віком до 16 років у загальних та плацкартних вагонах швидких поїздів внутрішнього сполучення по всій території України, на безплатне відвідування кінотеатрів, виставок, музеїв, спортивних споруд. В разі втрати єдиного квитка, необхідно звернутись до районного відділу освіти щодо його відновлення, надати оголошення про втрату в газету (наприклад: *Втрачений Єдиний квиток Новомосковського районного відділу освіти № _____, виданий на ім'я (П.І.Б. дитини), вважати недійсним*).

Постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.1994 № 226 «Про поліпшення виховання, навчання, соціального захисту та матеріального забезпечення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування» передбачено, що у разі коли учень або студент є прийомною дитиною чи дитиною-вихованцем дитячого будинку сімейного типу, він за вибором може бути зарахований на повне державне утримання або йому продовжується виплата соціальної допомоги як дітям-сиротам і дітям, позбавленим

батьківського піклування. *(Якщо прийомна дитина чи дитина-вихованець після закінчення навчання в загальноосвітньому закладі вступає до навчального закладу I-IV акредитації і продовжує перебувати в прийомній сім'ї/дитячому будинку сімейного типу на неї прийомні батьки/батьки-вихователі продовжують отримувати соціальної допомоги до 23 років або до закінчення навчання. Якщо така дитина забажала вибути з прийомної сім'ї/дитячого будинку сімейного типу, за заявою прийомних батьків/батьків-вихователів та згідно рішення органу місцевої влади, вона вибуває з сім'ї та зараховується на повне державне утримання до навчального закладу).*

Абітурієнти з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, та особи з їх числа приймаються до навчальних закладів поза конкурсом *(мають пільги при вступі до навчальних закладів, повинні прийматися першочергово)* *(виконується не завжди, враховуються бали за навчання, виставлені в документі про закінчення навчального закладу)*. В період навчання до 23 років або до закінчення відповідних навчальних закладів забезпечуються безоплатно продуктами харчування (або безкоштовним 3-разовим харчуванням, або грошовим відшкодуванням на його забезпечення), одягом, взуттям і м'яким інвентарем. Особам з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, до завершення навчання виплачується щорічна допомога для придбання навчальної літератури. Виплата зазначеної допомоги провадиться протягом 30 днів після початку навчального року за рахунок коштів, що передбачаються для навчальних закладів у відповідних бюджетах. Учням, студентам з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, щорічно надається матеріальна допомога за рахунок стипендіального фонду, а також коштів, передбачених на утримання зазначених закладів. Прийомні батьки на утримання дитини отримують соціальну допомогу в розмірі різниці від суми двох прожиткових мінімумів та розміру стипендії.

Школа, в якій навчається прийомна дитина, повинна один раз на рік надавати їй шкільну та спортивну форму до 1 вересня по заяві одного з прийомних батьків, або відшкодувати суму, передбачену місцевим органом влади, на їх придбання.

Діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, що виховуються в прийомних сім'ях, на період навчання у вищих навчальних закладах і професійних навчально-виховних закладах забезпечуються обідами і гуртожитком (мають перше право на гуртожиток). При працевлаштуванні після закінчення навчального закладу (мають право на першочергове працевлаштування) їм виплачується одноразова грошова допомога в розмірі шести прожиткових мінімумів, а також навчальним закладом, який закінчив, видається одяг і взуття на суму не менш як 16 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. За бажанням випускникам навчальних закладів може бути виплачена грошова компенсація у розмірі, необхідному для придбання одягу і взуття. Особам з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються у професійних

навчально-виховних закладах і вищих навчальних закладах, крім повного державного забезпечення виплачується стипендія: для учнів професійно-технічних – в розмірі 850 грн на місяць, для студентів вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації – 1760 грн на місяць (Закон України «Про Державний бюджет України на 2013 рік», зміни в 2014 році не вносились).

Прийомні діти мають право підтримувати особисті контакти з батьками та іншими родичами (рідні брати, сестри, дід, баба, прадід, прабаба), окрім випадків, коли це може завдати шкоди їхньому життю, здоров'ю та моральному вихованню; *(Сімейний кодекс України називає родичами: рідних братів, сестер, бабу, діда, прабабу та прадіда дитини. Отже, зустрічам будь-яких інших родичів з дітьми прийомні батьки/батьки вихователі можуть відмовити на підставі Сімейного кодексу або винесення відповідного рішення суду. Проте, при влаштуванні дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування, дуже часто з'являються «родичі», які до цього часу не цікавились долею дитини. Якщо вони ведуть себе нетактовно, травмують психіку дитини, необхідно звернутись до районної служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, за необхідності – до суду).*

Прийомні батьки мають право вимагати (ст. 16-1 Закону України «Про охорону дитинства»):

1) проводити зустрічі з родичами на нейтральній території, щоб не травмувати психіку дитини чи інших прийомних дітей, що виховуються в родині;

2) проводити зустрічі з родичами за рахунок ініціаторів зустрічей;

3) вимагати юридичного підтвердження родинних зв'язків з дитиною (наявність відповідних документів, які підтверджують родинний зв'язок) *(якщо побажають спілкуватися з дитиною позитивні родичі, які в подальшому хотіли б взяти дитину в свою сім'ю під опіку чи усиновлення, такі зустрічі треба підтримувати та заохочувати);*

4) вимагати при перших зустрічах присутність представника органу опіки та піклування або центру соціальних служб для сім'ї дітей та молоді;

5) у разі асоціальної поведінки родичів вимагати дозвіл суду на ці зустрічі *(прийомні батьки можуть розраховувати на підтримку суду, так як дитина була влаштована до прийомної сім'ї через те, що не виявилось родичів, які б захотіли взяти дитину в свою сім'ю під опіку);*

6) при необхідності заборонити ці зустрічі через суд.

Стаття 257. Права баби та діда, прабаби та прадіда на виховання внуків, правнуків

1. Баба, дід, прабаба, прадід мають право спілкуватися зі своїми внуками, правнуками, брати участь у їх вихованні.

2. Батьки чи інші особи, з якими проживає дитина, не мають права перешкоджати у здійсненні бабою, дідом, прабабою, прадідом своїх прав щодо виховання внуків, правнуків.

Якщо такі перешкоди чиняться, баба, дід, прабаба, прадід мають право на звернення до суду з позовом про їх усунення.

Згідно статті 13 Закону України «Про охорону дитинства», прийомним сім'ям, в яких не менше року проживають відповідно троє або більше дітей, надаються пільги, передбачені частиною третьою, з урахуванням умов, визначених частиною четвертою цієї статті:

«3) 50-відсоткова знижка вартості палива, у тому числі рідкого, в межах норм, визначених законодавством, у разі якщо відповідні будинки не мають центрального опалення;

4) позачергове встановлення квартирних телефонів. Абонентна плата за користування квартирним телефоном встановлюється у розмірі 50 відсотків від затверджених тарифів».

Тобто, прийомним батькам, у яких не менше року проживають відповідно троє або більше дітей, необхідно звернутися до районного управління праці та соціального захисту з відповідним пакетом документів: 1) копії свідоцтв про народження дітей; 2) копії їх ідентифікаційних кодів; 3) довідка про склад сім'ї (включаючи дітей, які виховуються в сім'ї, навіть, якщо вони за даною адресою не зареєстровані); 4) рішення про влаштування дітей; 5) копії паспортів прийомних батьків та їх ідентифікаційних кодів; 6) копія технічного паспорта будинку (квартири). Заява складається в управлінні праці та соціального захисту за наданим працівниками управління зразком. Після чого управління видає довідку про внесення до Єдиного реєстру пільгових осіб по відповідному району. Довідку необхідно надати в газове господарство (для врахування 50-відсоткової знижки вартості палива, у тому числі рідкого, в межах норм, визначених законодавством на кожного члена сім'ї), в РЕМ, Укртелеком, водоканал.

3.7. Соціальне супроводження

Прийомні батьки у вирішенні проблем прийомної дитини співпрацюють із соціальним працівником, який здійснює соціальне супроводження прийомної сім'ї. *(За прийомною сім'єю закріплюється соціальний працівник місцевого (районного, міського, сільського, селищного) центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, який надає допомогу прийомним батькам у вирішенні юридичних, медичних психологічних та інших питань, та співпрацює з органами державної влади щодо захисту прав прийомних дітей. При здійсненні соціального супроводження соціальний працівник має право на відвідування сім'ї без попередження заздалегідь (не менше 3-х раз протягом першого року існування прийомної сім'ї) з метою здійснення експертизи умов життєдіяльності, задоволеності інтересів та потреб дітей та сімей. Надалі соціальний працівник повинен відвідувати сім'ю 1 раз на два місяці. Реалізація соціального супроводження прийомної сім'ї спрямована не лише на забезпечення соціальної підтримки сім'ї, а й на здійснення контролю за дотриманням прийомними батьками своїх*

обов'язків. Проведення бесід та спостереження за батьками, дітьми та особами з їх оточення здійснюється для перевірки забезпечення прав прийомної дитини, попередження жорстокого поводження та насильства над нею.) З метою надання певної допомоги соціальний працівник і прийомна сім'я вивчають всі можливі варіанти вирішення проблеми та різні можливі шляхи досягнення успіху, вибирають ефективні методи. Чітко визначають відповідальність кожної із сторін (як працівника, який надає послуги, так і прийомних батьків), графік роботи, формулюються конкретні завдання та визначаються конкретні дати. При необхідності, з дозволу прийомних батьків, соціальний працівник може спілкуватись з дитиною наодинці.

Прийомні батьки повинні забезпечити проходження медичного обстеження прийомних дітей двічі на рік, згідно висновку про стан здоров'я дитини (див. додаток 2), для цього можна прийомну дитину госпіталізувати в дитяче відділення районного медичного закладу на період проходження медичного обстеження. Медичне обстеження повинно бути безкоштовним. Оригінал висновку про стан здоров'я дитини надається прийомними батьками в службу у справах дітей за походженням дитини, копія – в місцеву службу у справах дітей (поштою або особисто).

Згідно п.21 Положення про прийомну сім'ю, раз на рік місцева служба у справах дітей готує звіт про стан виховання, утримання і розвитку дітей у прийомній сім'ї на основі інформації, що надається соціальним працівником, який здійснює соціальне супроводження родини, вихователем дошкільного навчального закладу або класним керівником загальноосвітнього навчального закладу, де навчається дитина, дільничним лікарем-педіатром, дільничним інспектором місцевого відділку міліції. Прийомні батьки обов'язково ознайомлюються (ставлять свій підпис) зі складеним звітом, який затверджується начальником служби у справах дітей.

Дія договору про влаштування дітей у прийомну сім'ю на виховання та спільне проживання, укладеного між прийомними батьками та місцевим органом виконавчої влади, що прийняв рішення про створення цієї прийомної сім'ї, припиняється у разі виникнення в прийомній сім'ї несприятливих умов для виховання дітей та спільного проживання через тяжку хворобу прийомних батьків (якщо прийомні батьки через хворобу не можуть виконувати свої обов'язки), відсутність взаєморозуміння між батьками та дітьми, конфліктні стосунки з дітьми; невиконання прийомними батьками обов'язків щодо належного виховання, розвитку та утримання прийомних дітей; порушення схеми антиретровірусної терапії (АРТ) дитини (приймання лікарських препаратів, що запобігають розмноженню й розвитку ВІЛ-інфекції в організмі людини); повернення дітей рідним батькам (опікуну, піклувальнику, усиновлювачу); досягнення дитиною повноліття; досягнення батьками пенсійного віку; за згодою сторін.

У разі припинення договору сім'я позбавляється статусу прийомної сім'ї, а подальше влаштування прийомних дітей визначається органом опіки та піклування за місцем походження дітей.

РОЗДІЛ 4. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВИХОВАНЦІВ ТА БАТЬКІВ У ДИТЯЧИХ БУДИНКАХ СІМЕЙНОГО ТИПУ ТА ПРИЙОМНИХ СІМ'ЯХ

4.1. Деякі особливості правового статусу дитячих будинків сімейного типу (ДБСТ) та прийомних сімей

Яка різниця між усиновленою, прийомною дитиною та дитиною-вихованцем?

Усиновлена дитина приймається в сім'ю на правах біологічної дитини з усіма правовими наслідками, а в прийомну сім'ю/ДБСТ - до досягнення нею повноліття (18 років) або ж до закінчення нею навчання, але не пізніше 23 років. При цьому сімейних правовідносин між прийомними батьками і прийомними дітьми не виникає. За прийомними дітьми зберігається статус дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування. Це передбачає збереження за дитиною раніше призначених аліментів, пенсій, інших державних виплат та пільг, гарантованих їй державою. Суми коштів, що належать прийомним дітям, переходять у розпорядження прийомних батьків і витрачаються ними на утримання прийомних дітей відповідно до механізму єдиного фінансового забезпечення «Гроші ходять за дитиною».

Яких прав та обов'язків набувають прийомні батьки, батьки-вихователі, прийомні діти та діти, які виховуються у ДБСТ?

Зазначені батьки є законними представниками дітей на підприємствах, в установах та організаціях без спеціальних на те повноважень. Вони несуть персональну відповідальність за їх життя, здоров'я, фізичний і психічний розвиток.

Органи опіки та піклування - місцеві органи державної виконавчої влади - забезпечують збереження житла та майна дітей за місцем його розташування і здійснюють контроль за його використанням.

Означені діти мають право підтримувати особисті контакти з біологічними батьками та іншими родичами, якщо це не суперечить їх інтересам і не заборонено рішенням суду. Форми такого спілкування визначають органи опіки та піклування за погодженням з прийомними батьками та з батьками-вихователями за участі центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з урахуванням існуючих взаємин і причин, через які дитина втратила батьківське піклування.

Чи передбачені для прийомних батьків зміни в їхньому житловому статусі в разі створення ними прийомної сім'ї?

Ні. Ніяких пільг щодо поліпшення житлових умов прийомних батьків чинним законодавством не передбачено. У разі утворення прийомної сім'ї

прийомні батьки беруть за плату прийомних дітей на власну житлову площу за наявності відповідних санітарно-гігієнічних та побутових умов. Однією з умов влаштування дитини є можливість виділити їй індивідуальне місце для проживання.

Чи передбачені для батьків-вихователів зміни в їхньому житловому статусі в разі створення ними ДБСТ?

Згідно з п.5 Положення про ДБСТ, орган, що ухвалив рішення про створення дитячого будинку сімейного типу, позачергово має надавати батькам-вихователям індивідуальний житловий будинок або багатокімнатну квартиру за нормами, встановленими законодавством.

Надане в користування житлове приміщення повинне бути обладнане необхідними меблями, побутовою технікою та іншими предметами тривалого вжитку, перелік яких визначається органом, який прийняв рішення про створення дитячого будинку сімейного типу.

Користування наданим житловим приміщенням здійснюється в порядку, встановленому законодавством для користування службовими приміщеннями. Отже, ДБСТ може створюватися як на державній, так і на власній житловій площі.

Чи можуть отримувати прийомні сім'ї та ДБСТ земельні ділянки в своє користування?

Відповідно до пункту 25 Положення про дитячі будинки сімейного типу, у користування цієї сім'ї може надаватися земельна ділянка для ведення садівництва та городництва поблизу місця його знаходження, а також транспортний засіб. Однак, Положення про прийомну сім'ю не передбачає такої можливості для прийомних сімей.

Разом з тим, на підставі п.24 цього Положення, такі питання може додатково вирішувати орган, який прийняв рішення про утворення сім'ї.

Що таке державні соціальні стандарти та нормативи для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування?

Державні соціальні стандарти та норми для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування - це мінімальні норми їхньої освіти, праці, матеріального, житлового та медичного забезпечення.

Державні соціальні стандарти для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа встановлюються незалежно від того, де така дитина або особа перебуває на утриманні та вихованні, на рівні, не меншому за встановлений прожитковий мінімум для осіб відповідного віку.

Згідно ст.4 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» державні соціальні стандарти і нормативи встановлюються щодо:

- мінімального матеріального забезпечення, витрат на харчування, одяг та взуття;

- житлового забезпечення;

- житлового забезпечення таких дітей після завершення їх виховання в різних формах влаштування після досягнення ними 18-річного віку, якщо вони не мають свого житла відповідно до житлових нормативів або мають житло з характеристиками, нижчими за встановлені житлові нормативи;

- мінімального стандарту щодо забезпечення гарантованого першого робочого місця, яке не може бути змінено за бажанням роботодавця протягом трьох років з моменту початку такої роботи, а в разі неможливості надання такого робочого місця - встановлення грошової компенсації на цей період, яка виплачується особі з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів;

- мінімального стандарту разової державної фінансової допомоги при закінченні такими дітьми виховного, навчального закладу чи при закінченні перебування таких дітей у різних формах влаштування після досягнення ними 18-річного віку;

- мінімального стандарту щомісячного утримання таких дітей та до досягнення ними 23-річного віку або до закінчення відповідних навчальних закладів;

- мінімального стандарту медичного обслуговування;

- мінімального стандарту забезпечення таких дітей іграшками, що сприяють розвитку, спортивним інвентарем, газетами і журналами відповідно дитячого, юнацького, загальнопізнавального та виховного спрямування;

- мінімального стандарту забезпечення дитини до надання їй статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування;

- мінімального стандарту грошового забезпечення батьків-вихователів, прийомних батьків.

Кабінет Міністрів України може встановлювати інші додаткові мінімальні соціальні стандарти, нормативи споживання та нормативи забезпечення для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа.

Деякі особливості призначення соціальної допомоги вихованцям ДБСТ та прийомним дітям.

Якщо батьки, місце перебування яких відоме, не сплачують аліменти, управління праці та соціального захисту райдержадміністрації чи виконкому міської ради призначає соціальну допомогу та грошове забезпечення без

урахування їх суми. При цьому протягом 10 днів після подання батьками-вихователями або одним з прийомних батьків заяви управління праці та соціального захисту повідомляє відповідну службу у справах дітей про неотримання аліментів, яка забезпечує отримання довідки з виконавчої служби щодо несплати аліментів за останні півроку.

Якщо особа з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, віком від 18 до 23 років або до закінчення відповідних навчальних закладів навчається за денною формою у вищих навчальних закладах I-IV рівня акредитації та професійно-технічних навчальних закладах, до управління праці та соціального захисту необхідно подати довідки про розмір стипендії та про те, що вона не перебуває на повному державному утриманні. Це необхідно для нарахування соціальної допомоги на утримання дитини (2 прожиткових мінімуми, які включають в себе стипендію, аліменти, пенсію по втраті годувальника, якщо такі є).

Призначення соціальної допомоги та грошового забезпечення здійснюється з моменту влаштування дитини у дитячий будинок сімейного типу або прийомну сім'ю включно до дня досягнення дитиною 18-річного віку, а у разі навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, за денною формою у вищих навчальних закладах I-IV рівня акредитації та професійно-технічних навчальних закладах - до закінчення відповідних навчальних закладів, але не пізніше 23 років.

Особі, якій виповнилося 18 років, за умови здобуття нею загальної середньої освіти та вступу на навчання за денною формою у вищий навчальний заклад I-IV рівня акредитації або професійно-технічний навчальний заклад, соціальна допомога призначається на період вступної кампанії на підставі клопотання служби у справах дітей за наявності розписки про прийняття документів для вступу до відповідного навчального закладу.

У разі проживання у період навчання дитини-вихованця або прийомної дитини окремо від сім'ї в іншій місцевості соціальна допомога призначається на загальних підставах за умови подання довідки з місця навчання про те, що дитина не перебуває на повному державному утриманні.

Які пільги щодо відпусток мають батьки-вихователі та прийомні батьки?

Чинним законодавством не передбачено надання значних пільг в отриманні відпусток батьками-вихователями та прийомними батьками.

Можна сказати, що означені батьки, при отриманні відпусток за місцем роботи, за деяким виключенням, користуються тими ж правами, що і інші працівники, підприємств, установ та організацій.

Разом з тим, згідно з Законом України «Про відпустки», батькам - вихователям дитячих будинків сімейного типу за їхнім бажанням, щорічні відпустки повної тривалості надаються до настання шестимісячного терміну безперервної роботи у перший рік роботи на даному підприємстві.

Крім того, за їхнім бажанням щорічні відпустки надаються в зручний для них час.

На підставі ст.18 цього Закону одному з прийомних батьків надається відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

На підставі ст.19 закону одному із прийомних батьків надається щорічно додаткова оплачувана відпустка тривалістю 10 календарних днів без урахування святкових і неробочих днів.

Батькам прийомних дітей, що не досягли 3-х років, трудове законодавство України (ст. 55, 175-178, 184 Кодексу законів про працю України) гарантує, що їх не будуть заставляти працювати вночі, понаднормово чи у вихідні, а також відправляти у відрядження. На прийомних батьків розповсюджується норма, згідно якої не дозволяється звільняти жінок з дітьми. Прийомні батьки можуть розраховувати на неповний робочий день по домовленості з роботодавцем (ст. 178 Кодексу законів про працю України).

Чи можуть батьки-вихователі та прийомні батьки отримувати додатково благодійну допомогу?

Так, прийомній сім'ї та дитячому будинку сімейного типу, згідно з п.29 Положення про ДБСТ, п.25 Положення про прийомну сім'ю та пп. 39,39-2 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», може надаватися матеріальна, фінансова та інша благодійна допомога підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, громадськими об'єднаннями, фондами, фізичними особами.

Як свідчить практика, ініціатива в отриманні такої допомоги повинна проявлятися самими батьками. Кажучи іншим чином, саме на підставі їхнього звернення підприємства, установи та організації незалежно від форми власності, громадські об'єднання, фонди та фізичні особи можуть надавати благодійну допомогу, означеним дитячим установам.

Згідно ст. 170.7.4 Податкового кодексу України, благодійна допомога, отримана дитячими будинками сімейного типу або прийомними сім'ями, звільняється від оподаткування, якщо її сума (вартість) не перевищує триста тисяч гривень протягом звітного податкового року під час дії договору державної опіки. Якщо сума вища - оподатковується в 15%.

Чи матимуть батьки-вихователі та прийомні батьки трудові і пенсійні пільги в разі створення прийомної сім'ї та ДБСТ?

Додаткових соціальних пільг для прийомних батьків не передбачено. Однак, згідно з п.12 Порядку надання і виплати державної соціальної допомоги на дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у ДБСТ та прийомних сім'ях за принципом

«гроші ходять за дитиною», затвердженого Постановою КМУ № 81 від 31.01.2007 року, п.21 Положення про дитячий будинок сімейного типу та п.18-1 Положення про прийомну сім'ю, нарахування та сплата страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування за батьків-вихователів та одного з прийомних батьків із сум їх грошового забезпечення здійснюється за рахунок бюджету.

Що таке «повне державне забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»?

Потрібно розрізняти терміни: «державне забезпечення» та «державна соціальна допомога» для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Державна соціальна допомога на дітей - сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, згідно з Порядком призначення і виплати державної соціальної допомоги на дітей - сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у ДБСТ та прийомних сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною» призначається в грошовій формі батькам-вихователям та прийомним батькам на кожну дитину-вихованця і прийомним батькам на кожну прийомну дитину.

В той час, як відповідно до ст. 8 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», повне державне забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа, мають тільки ті діти, котрі навчаються і проживають у в навчальних закладах.

Допомога та утримання таких дітей не можуть бути нижчими за встановлені мінімальні стандарти, що забезпечують кожній дитині рівень життя, необхідний для фізичного, розумового, духовного, морального та соціального розвитку на рівні, не нижчому за встановлений прожитковий мінімум для таких осіб.

Отже, право на повне державне забезпечення в навчальних закладах мають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, віком до вісімнадцяти років та особи з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, при продовженні навчання до 23 років або до закінчення відповідних навчальних закладів.

Особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, крім повного державного забезпечення, виплачується стипендія в розмірі, який на 50 відсотків перевищує розмір стипендії у відповідному навчальному закладі, а також виплачується 100 відсотків заробітної плати, яка нарахована в період виробничого навчання та виробничої практики.

Особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, до завершення навчання виплачується щорічна

допомога для придбання навчальної літератури в розмірі трьох місячних стипендій. Виплата зазначеної допомоги здійснюється протягом 30 днів після початку навчального року за рахунок коштів, що передбачаються для навчальних закладів у відповідних бюджетах.

При наданні особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, академічної відпустки за медичним висновком за ними зберігається на весь період академічної відпустки повне державне забезпечення та виплачується стипендія.

Навчальний заклад сприяє організації їх лікування.

Випускники навчальних закладів із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, забезпечуються за рахунок навчального закладу або відповідної установи у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, одягом і взуттям, а також одноразовою грошовою допомогою в розмірі не менше шести прожиткових мінімумів для осіб відповідного віку. Нормативи забезпечення одягом і взуттям затверджуються Кабінетом Міністрів України. За бажанням випускників навчальних закладів їм може бути видана грошова компенсація в розмірі, необхідному для придбання одягу і взуття.

Вартість повного державного забезпечення у грошовому еквіваленті для дітей віком від народження до трьох років, від трьох до семи років, від семи до десяти років, від десяти до чотирнадцяти років, від чотирнадцяти до вісімнадцяти років та осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до двадцяти трьох років, визначається відповідно до Закону України «Про прожитковий мінімум».

Державні соціальні стандарти, нормативи споживання, нормативи забезпечення є однаковими для всіх дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа, незалежно від форми їх влаштування та утримання, і затверджуються відповідно до законодавства.

Хто здійснює контроль за діяльністю ДБСТ та прийомної сім'ї?

Згідно, з п.7 Положення про ДБСТ та п.21 Положення про прийомну сім'ю, раз на рік місцева служба у справах дітей готує звіт про стан виховання, утримання і розвитку дітей у ДБСТ та у прийомній сім'ї на основі інформації, що надається соціальним працівником, який здійснює соціальне супроводження родини, вихователем дошкільного навчального закладу або класним керівником загальноосвітнього навчального закладу, де навчається дитина, дільничним лікарем-педіатром, дільничним інспектором місцевого відділку міліції.

Батьки-вихователі та прийомні батьки повинні обов'язково ознайомитися з складеним звітом, який затверджується начальником місцевої служби у справах дітей.

В разі незгоди з висновками, складеними працівником служби у справах дітей, батьки можуть визначити своє відношення до цього, зробивши відповідний запис на зворотній стороні листка або подати скаргу до

керівництва служби або до керівництва райдержадміністрації (міського голови).

Згідно зі статтею 12 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та функції дітей, позбавлених батьківського піклування», на служби у справах дітей покладено функції безпосереднього ведення справ та координація діяльності стосовно дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Служба у справах дітей:

бере участь у здійсненні заходів щодо соціального захисту і захисту прав та інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і несе відповідальність за їх дотримання, а також координує здійснення таких заходів;

оформляє документи на усиновлення і застосування інших форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, визначених цим Законом;

оформляє клопотання щодо переведення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на інші форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

здійснює контроль за умовами влаштування і утримання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

здійснює моніторинг діяльності стосовно дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

здійснює інші заходи стосовно дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Відповідно до ст.2 Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», служби у справах дітей у своїй роботі повинні дотримуватися наступних принципів:

- законності;

- застосування переважно методів виховання і переконання, що передбачають вжиття примусових заходів лише після вичерпання всіх інших заходів впливу на поведінку дітей; - гласності, тобто систематичного інформування про стан справ щодо захисту прав дітей, правопорушень серед дітей;

- збереження таємниці про дітей, які вчинили правопорушення і до яких застосовувалися заходи індивідуальної профілактики;

- неприпустимості приниження честі і гідності дітей, жорстокого поводження з ними.

Чи має соціальний працівник право контролювати роботу дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей?

Перш за все слід мати на увазі, що здійснення соціального супроводження дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, покладено на центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Згідно з наказом Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 23.09.2009 N 3357 «Про затвердження Порядку Про затвердження Порядку здійснення соціального супроводження прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу» соціальне супроводження - здійснення фахівцем (або групою фахівців) центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді заходів, спрямованих на забезпечення належних умов функціонування прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу, зокрема надання соціальних послуг.

До вирішення проблем сім'ї в ході здійснення соціального супроводження можуть залучатися за їх згодою спеціалісти з різних сфер діяльності, які є працівниками служб у справах дітей, відділів у справах сім'ї, молоді та спорту, охорони здоров'я, освіти, праці та соціального захисту населення, інших підприємств, установ, організацій тощо (лікарі, юристи, психологи та ін.).

При виникненні труднощів у залученні необхідних фахівців для розв'язання проблем, пов'язаних із утриманням та вихованням прийомних дітей та дітей-вихованців, центр виносить це питання на розгляд комісії з питань захисту прав дитини, виходячи з інтересів дитини.

Метою соціального супроводження є створення належних умов для забезпечення індивідуальних потреб кожної прийомної дитини та дитини-вихованця у розвитку та вихованні.

Соціальне супроводження здійснюється через відвідування сім'ї та проведення роботи з прийомною дитиною, дитиною-вихованцем та прийомними батьками, батьками-вихователями, іншими особами (членами сім'ї), які спільно проживають з прийомними батьками, батьками-вихователями, шляхом надання комплексу соціальних послуг, зокрема: правових, психологічних, соціально-педагогічних, соціально-економічних, соціально-медичних, інформаційних.

Соціальне супроводження розпочинається після прийняття рішення районною державною адміністрацією, виконавчим комітетом міської ради про створення прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу та передачу до них дітей.

Фахівець центру за потреби уточнює та доповнює інформацію про загальний стан здоров'я, щеплення, результати психодіагностичних досліджень, навчання дитини, характер її стосунків з біологічними батьками або особами, що їх замінюють, родичами, звертаючись до відповідних установ, фахівців тощо.

Прийомні батьки та батьки-вихователі є законними представниками прав та інтересів своїх прийомних дітей та дітей-вихованців.

Статтею 242 Цивільного кодексу України передбачено, що батьки (усиновлювачі) є законними представниками своїх малолітніх та неповнолітніх дітей.

Опікун є законним представником малолітньої особи та фізичної особи, визнаної недієздатною.

Законним представником у випадках, встановлених законом, може бути інша особа.

Батьки-вихователі та прийомні батьки є тими самими іншими особами, котрі мають право на представництво інтересів дітей за законом.

Для того, аби отримати відповідь на це запитання, варто ознайомитися з п.17 Положення про прийомну сім'ю та п. 20 Положення про дитячий будинок сімейного типу.

Батьки-вихователі є законними представниками вихованців і захисниками їх прав та інтересів у всіх органах, установах та організаціях без спеціальних на те повноважень.

Це означає, що батькам-вихователям не потрібне доручення, вони діють на підставі угоди, укладеної між ними та органом опіки та піклування.

Однак, слід мати на увазі, що відповідно до ст.238 Цивільного Кодексу, представник не може вчиняти правочин від імені особи, яку він представляє, у своїх інтересах або в інтересах іншої особи, представником якої він одночасно.

Разом з тим, батьки-вихователі та прийомні батьки можуть надати нотаріально завірене доручення будь-кому.

Що таке дієдатність дітей? Чи є відмінності в об'ємі дієдатності залежно від віку дитини?

Відповідно до ст. 20 Цивільного кодексу України, цивільну дієдатність має фізична особа, яка усвідомлює значення своїх дій та може керувати ними.

Цивільною дієдатністю фізичної особи, є її здатність своїми діями набувати для себе цивільних прав і самостійно їх здійснювати, а також здатність своїми діями створювати для себе цивільні обов'язки, самостійно їх виконувати та нести відповідальність у разі їх невиконання.

Обсяг цивільної дієдатності фізичної особи встановлюється цим Кодексом і може бути обмежений виключно у випадках і в порядку, встановлених законом.

Залежно від віку дитини, остання має відповідну дієдатність.

Так, ***дитина, яка не досягла чотирнадцяти років*** має право:

1) самостійно вчиняти дрібні побутові правочини.

Правочин вважається дрібним побутовим, якщо він задовольняє побутові потреби особи, відповідає її фізичному, духовному чи соціальному розвитку та стосується предмета, який має невисоку вартість;

2) здійснювати особисті немайнові права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом.

Малолітня особа не несе відповідальності за завдану нею шкоду. (ст.31 ЦКУ).

На підставі ст.32 ЦКУ, ***дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років***, крім правочинів, передбачених статтею 31 цього Кодексу має право:

1) самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією або іншими доходами;

2) самостійно здійснювати права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом;

3) бути учасником (засновником) юридичних осіб, якщо це не заборонено законом або установчими документами юридичної особи;

4) самостійно укласти договір банківського вкладу (рахунку) та розпоряджатися вкладом, внесеним нею на своє ім'я (грошовими коштами на рахунку).

Інші правочини неповнолітня особа вчиняє за згодою батьків (усиновлювачів) або піклувальників.

На вчинення неповнолітньою особою правочину щодо транспортних засобів або нерухомого майна повинна бути письмова нотаріально посвідчена згода батьків (усиновлювачів) або піклувальника і дозвіл органу опіки та піклування.

Неповнолітня особа також може розпоряджатися грошовими коштами, що внесені повністю або частково іншими особами у фінансову установу на її ім'я, за згодою органу опіки та піклування та батьків (усиновлювачів) або піклувальника.

Згода на вчинення неповнолітньою особою правочину має бути одержана від батьків (усиновлювачів) або піклувальника та органу опіки та піклування відповідно до закону.

За наявності достатніх підстав суд за заявою батьків (усиновлювачів), піклувальника, органу опіки та піклування може обмежити право неповнолітньої особи самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією чи іншими доходами або позбавити її цього права.

Суд скасовує своє рішення про обмеження або позбавлення цього права, якщо відпали обставини, які були підставою для його прийняття.

Порядок обмеження цивільної дієздатності неповнолітньої особи встановлюється Цивільним процесуальним кодексом України.

Повну цивільну дієздатність має фізична особа, яка досягла вісімнадцяти років (повноліття).

Разом з тим, слід мати на увазі, що поряд з правами, неповнолітня особа має і певну цивільну відповідальність, а саме:

1. Неповнолітня особа особисто несе відповідальність за порушення договору, укладеного нею самостійно відповідно до закону.

2. Неповнолітня особа особисто несе відповідальність за порушення договору, укладеного за згодою батьків (усиновлювачів), піклувальника. Якщо у неповнолітньої особи недостатньо майна для відшкодування збитків, додаткову відповідальність несуть її батьки (усиновлювачі) або піклувальник.

3. Неповнолітня особа несе відповідальність за шкоду, завдану нею іншій особі, відповідно до статті 1179 цього Кодексу.

Тобто: неповнолітня особа (у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років) відповідає за завдану нею шкоду самостійно на загальних підставах.

У разі відсутності у неповнолітньої особи майна, достатнього для відшкодування завданої нею шкоди, ця шкода відшкодовується в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі її батьками (усиновлювачами) або піклувальником, якщо вони не доведуть, що шкоди було завдано не з їхньої вини. Якщо неповнолітня особа перебувала у закладі, який за законом здійснює щодо неї функції піклувальника, цей заклад зобов'язаний відшкодувати шкоду в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі, якщо він не доведе, що шкоди було завдано не з його вини.

Обов'язок батьків (усиновлювачів), піклувальника, закладу, який за законом здійснює щодо неповнолітньої особи функції піклувальника, відшкодувати шкоду припиняється після досягнення особою, яка завдала шкоди, повноліття або коли вона до досягнення повноліття стане власником майна, достатнього для відшкодування шкоди.

Наша прийомна сім'я створена у 2008 році. Нині адміністрація району пропонує нам ще взяти одноразово на виховання 7 дітей різного віку.

Чи зобов'язана держава при цьому надати нам житло, меблі, тому що наш особистий будинок не відповідає відповідним житловим нормам?

Дійсно, згідно зі ст.47 Житлового кодексу України, норма жилої площі в державі встановлена в розмірі 13,65 квадратного метру на одну особу.

Однак, вже довгий час в Україні керуються постановою Ради Міністрів УРСР, яка визначила, що норма житлової площі становить 9 м² на одну особу.

У часи незалежності Кабінетом Міністрів України підготовлено постанову №219 від 19.03.2008 «Про встановлення тимчасових мінімальних норм забезпечення соціальним житлом», згідно з якою – у соціальних гуртожитках сім'ям та самотнім громадянам для проживання надається житло у розмірі 6 м² житлової площі на одну особу, а у квартирах, садибних (одноквартирних) будинках із житлового фонду соціального призначення у розмірі 22 м² загальної площі на сім'ю із двох осіб і додатково 9,3 м² загальної площі на кожного наступного члена сім'ї.

Розглядаючи запитання, перш за все зазначимо, що отримана пропозиція докорінно змінює правовий статус сім'ї. Що це означає?

Це свідчить про те, що, в разі прийняття пропозиції, Ви, як прийомна сім'я, повинні набути статус дитячого будинку сімейного типу.

Питання Ваше має відповідні правові підстави, адже, згідно з п.3 Положення про прийомну сім'ю, прийомні батьки беруть дітей на власну житлову площу, котра відповідає санітарно-гігієнічним та побутовим умовам.

Однак, при створенні дитячого будинку сімейного типу діють інші умови.

В разі створення ДБСТ (незалежно від того, чи він створюється, так би мовити, з чистого паперу, або на базі прийомної сім'ї, орган, що створює цей

дитячий заклад, керуючись п.5 Положення про дитячий будинок сімейного типу, позачергово повинен надати батькам-вихователям індивідуальний житловий будинок або багатокімнатну квартиру, за нормами встановленими законодавством, або вони повинні мати достатню житлову площу.

Подібна норма, зазначена і у ст.46-1 Житлового кодексу України.

При чому, користування наданим жилим приміщенням здійснюється в порядку, встановленому законодавством для користування службовими жилими приміщеннями.

На підставі цієї норми батьки-вихователі можуть отримати три-, чотири-, п'яти-, шести тощо кімнатну квартиру. Їх отримання залежить від кількості дітей та площі квартири.

Більш того, надане в користування житло повинне бути обладнане необхідними меблями, побутовою технікою, іншими предметами тривалого вжитку, перелік яких визначається органом, що прийняв рішення про створення ДБСТ.

Згідно з п.25 та 28, зазначеного Положення, за згодою сторін угоди, дитячому будинку сімейного типу може надаватися у користування земельна ділянка для ведення садівництва та городництва поблизу місця його знаходження та транспортний засіб.

Інші питання матеріального та фінансового забезпечення ДБСТ, такі як проведення поточного або капітального ремонту житла, тощо, вирішуються органом, який прийняв рішення про його створення, спільно з батьками.

З роки на дитину виплачували соціальну допомогу, як на дитину-сироту, та державну допомогу, як на дитину-інваліда.

Нині з нас вимагають повернути державну допомогу за три роки.

Чи правильними є дії районних властей?

Згідно зі ст.13 Закону України «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам», дітям-інвалідам із числа сиріт за період перебування на повному державному утриманні державна соціальна допомога виплачується в повному розмірі та перераховується на їх особисті рахунки у банку.

Згідно зі ст.1 цього ж закону, якщо інвалід з дитинства або дитина-інвалід має право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника і державну соціальну допомогу відповідно до цього Закону, ці виплати призначаються одночасно.

Відповідно до ст. Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», державні соціальні стандарти, нормативи споживання, нормативи забезпечення є однаковими для всіх дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа, незалежно від форми їх влаштування та утримання, і затверджуються відповідно до законодавства.

Згідно з пунктом 14 Положення про дитячий будинок сімейного типу, затвердженого постановою КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 26 квітня 2002 р. № 564, за вихованцями зберігаються раніше призначені аліменти, пенсія, інші види державної допомоги. Суми коштів, що належать вихованцям як пенсія, аліменти чи інші види державної допомоги, переходять у розпорядження батьків-вихователів і витрачаються на утримання вихованців.

Як видно з наведеного, чинним законодавством України не передбачено зменшення обсягу допомоги дітям-інвалідам із числа сиріт, незалежно від того, в якому закладі вони виховуються.

За зазначених обставин слід звернутися до працівників відповідної служби аби вони в письмовій формі обґрунтували свої вимоги.

Чи можуть розформувати прийомну сім'ю, якщо співмешканець прийомної матері, який не зареєстрований за адресою проживання, перебуває на лікуванні залежності від наркотиків?

Дія договору про прийомну сім'ю, згідно з п. 6,14 Положення про прийомну сім'ю, затвердженого Постановою КМУ №565 від 26.04.2002 року, припиняється у разі виникнення в прийомній сім'ї несприятливих умов для виховання дітей та спільного проживання, в тому числі в разі зловживання спиртними напоями або наркотичними засобами;

Не можуть бути прийомними батьками особи, з якими на спільній житловій площі проживають члени сім'ї (у тому числі малолітні та неповнолітні діти), які мають глибокі органічні ураження нервової системи, хворі на СНІД (крім сімей, які беруть на виховання дітей, уражених ВІЛ-інфекцією), відкриту форму туберкульозу, психічні розлади, в яких офіційно зареєстровані асоціальні прояви, нахили до насильства, а також особи, які не мають постійного місця проживання та постійного заробітку (доходу).

Ми з чоловіком створили прийомну сім'ю. На виховані у нас перебуває троє дітей. Нині чоловік має намір взяти під опіку 14-річну дівчину, яка не перебуває з нами у сімейних відносинах. Служба у справах дітей заявляє, що опіка можлива тільки над родичами із числа дітей-сиріт або дітей, позбавлених батьківського піклування.

Чи правильною є думка органу опіки та піклування?

Перш за все зазначимо, що органом опіки і піклування, згідно зі ст.11 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», є районні, районні у містах Києві та місцеві районні адміністрації, виконавчі органи міських, чи районних у містах, сільських, селищних рад.

Тобто, служба у справах дітей не є органом опіки. Вона є структурним відділенням цього органу.

По-друге, над дітьми у віці від 14 до 18 років може бути встановлено лише піклування. Це не є проста заміна термінів. При встановленні піклування у дитини зовсім інший правовий статус.

По-третє, слід пам'ятати, що відповідно до ст. 55 Цивільного кодексу України опіка та піклування встановлюються з метою забезпечення особистих немайнових і майнових прав та інтересів малолітніх, неповнолітніх осіб, а також повнолітніх осіб, які за станом здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої права і виконувати обов'язки.

Звичайно, аби уникнути будь-яких негараздів, пов'язаних з встановленням опіки або піклування над дитиною-сиротою, прийомним батькам слід було б прийняти цю дитину в свою прийомну сім'ю.

Однак, чинне законодавство України не забороняє прийомним батькам приймати участь у вихованні піклувальника.

Для вирішення цього питання слід мати на увазі, що згідно з законами України, переважне право у встановленні опіки та піклування мають близькі родичі. Більш того, у деяких випадках близькі родичі, можуть без встановлення над дитиною опіки і без призначення їх опікунами, звертатися з позовами до суду про захист прав та інтересів такої дитини або брати участь у її вихованні.

Закон відносить до таких осіб діда, бабу, сестру, брата, мачуху, вітчима, особу, яка взяла у свою сім'ю таку дитину.

Переважне право серед кількох осіб, які бажають стати опікунами чи піклувальниками однієї й тієї самої дитини, надається її родичам незалежно від місця їх проживання, а також особам, у сім'ї яких проживає дитина на момент, коли виникають підстави для встановлення над нею опіки або піклування.

Разом з тим, слід мати на увазі, що бажання дитини щодо призначення їй опікуна або піклувальника має враховуватись при досягненні нею десяти років.

Відповідно до ст.171 Сімейного кодексу України дитина має право на те, щоб бути вислуханою батьками, іншими членами сім'ї, посадовими особами з питань, що стосуються її особисто, а також питань сім'ї. Дитина, яка може висловити свою думку, має бути вислухана при вирішенні між батьками, іншими особами спору щодо її виховання, місця проживання, у тому числі при вирішенні спору про позбавлення батьківських прав або поновлення батьківських прав.

Опікун чи піклувальник призначається лише за його згодою.

Особа, яка виявила бажання взяти під опіку (піклування) дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, подає службі у справах дітей за місцем свого проживання наступні документи:

заяву (від подружжя приймається спільна заява, підписана обома подружжями);

довідку про доходи за останні шість місяців або копію декларації про доходи, засвідчену в установленому порядку;

документ, що підтверджує право власності або користування житловим приміщенням;

копію свідоцтва про шлюб (для осіб, які перебувають у шлюбі);

довідку про проходження курсу навчання з виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і рекомендацію центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді щодо включення кандидатів до єдиного банку даних;

копію паспорта;

висновок про стан здоров'я заявника;

довідку від нарколога та психіатра для осіб, які проживають разом із заявниками;

довідку про наявність чи відсутність судимості для кожного заявника, видану органами внутрішніх справ за місцем проживання заявника;

письмову згоду всіх повнолітніх членів сім'ї, що проживають разом з особою, яка бажає взяти дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, під опіку, піклування, засвідчену нотаріально або написану власноручно в присутності посадової особи, яка здійснює прийом документів, про що робиться позначка на заяві із зазначенням прізвища, ім'я, по батькові, підпису посадової особи та дати.

Строк дії документів становить дванадцять місяців з дати видачі.

Опіка, піклування над дитиною встановлюється рішенням районної державної адміністрації у місячний строк після подання заяви та вищезазначених документів.

Особи, в сім'ї яких влаштовуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, зобов'язані пройти за направленням служб у справах дітей курс навчання з проблем виховання таких дітей (за винятком осіб, які бажають усиновити дитину) в центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Родичі дитини, які мають намір взяти її під опіку, піклування, курс навчання не проходять.

Отже, якщо один з прийомних батьків хоче стати піклувальником, йому, при наявності відповідних обставин, достатньо заявити клопотання про встановлення піклування над 14-літньою дитиною.

Таким обставинами можуть бути:

- відсутність родичів, котрі бажали би піклуватися про дитину;
- небажання родичів бути піклувальниками цієї дитини;
- небажання дитини мати піклувальниками родичів і, навпаки, бажання мати піклувальником прийомного батька.

В разі, якщо такі обставини присутні і відповідні посадові особи не дають згоди на встановлення такого піклування над 14-літньою дитиною, у прийомного батька є можливість оскаржити такі дії або керівництву райдержадміністрації, або до суду.

У дитячому будинку сімейного типу нині виховується 10 дітей. Дитина наших далеких знайомих віднедавна залишилася круглою сиротою. Чи можуть батьки-вихователі її усиновити і що для цього потрібно зробити?

Звичайно, бажання подружжя прийняти до складу своєї сім'ї ще одну дитину не може не викликати поваги.

Приймаючи до уваги статус батьків-вихователів, зрозуміло, що в цьому випадку немає потреби проводити з батьками додаткову роз'яснювальну роботу щодо можливих негативних наслідків такого кроку як для них самих, так і для усиновленої дитини.

Згідно з чинним законодавством України, подружжя яке бажає усиновити дитину, повинне звернутися з письмовою заявою до служби у справах дітей за місцем проживання.

До заяви слід додати наступні документи:

- 1) копія паспорту або іншого документа, що посвідчує особу;
- 2) довідка про заробітну плату за останні шість місяців або копія декларації про доходи за попередній календарний рік, засвідчена органами державної податкової служби;
- 3) копія свідоцтва про шлюб, якщо заявники перебувають у шлюбі;
- 4) висновок про стан здоров'я кожного заявника, складений за формою згідно з додатком 1;
- 5) нотаріально засвідчена письмова згода на усиновлення другого з подружжя (у разі усиновлення дитини одним з подружжя), якщо інше не передбачено законодавством;
- 6) довідка про наявність чи відсутність судимості, видана органами внутрішніх справ за місцем проживання;
- 7) копія документа, що підтверджує право власності або користування житловим приміщенням.

Після подання заяви, протягом 10 робочих днів, працівник служби у справах дітей:

- повинен скласти акт про обстеження житлово-побутових умов потенційних батьків-усиновителів;
- повинен розглянути питання про можливість усиновлення ними дитини;
- повинен підготувати відповідний висновок.

У разі прийняття позитивного рішення, особа, котра подала клопотання про всиновлення, ставиться на облік як кандидатів в усиновлювачі.

Якщо дитину всиновлюють прийомні батьки, батьки-вихователі, опікун, піклувальник, в сім'ї яких виховується дитина, або родичі дитини, направлення для знайомства з дитиною не видається.

Якщо кандидати в усиновлювачі і дитина, з якою вони виявили бажання познайомитися, перебувають на обліку в одній службі справах дітей, направлення для знайомства з дитиною адресується керівникові закладу, прийомним батькам, батькам-вихователям, опікунові, піклувальникові.

Після встановлення контакту з дитиною кандидати в усиновлювачі звертаються в службу у справах дітей за місцем перебування дитини із заявою про бажання усиновити її. (Заява складається українською мовою).

У заяві зазначаються прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання кандидата (-ів) в усиновлювачі, а також прізвище, ім'я, по батькові, вік, місце перебування (проживання) дитини.

Служба у справах дітей за місцем проживання (перебування) дитини протягом 10 робочих днів від дня надходження заяви кандидатів в усиновлювачі:

з'ясовує, чи згодна дитина на усиовлення,
готує проект висновку про доцільність усиовлення та відповідність його інтересам дитини.

Для усиовлення дитини потрібна її згода, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити.

Згода дитини на усиовлення надається письмово або усно залежно від віку та стану здоров'я дитини.

Після встановлення контакту з дитиною, незалежно від того, де перебуває дитина, усиновлювачу (-чам) повинні надати пакет документів. Такі документи надаються або керівником дитячого закладу де знаходиться дитина, або службою у справах дітей, в разі якщо дитина перебуває, наприклад, під тимчасовою опікою або без відповідного оформлення у її родичів:

1. свідоцтво про народження дитини;
2. свідоцтво про смерть батьків дитини або копію рішення суду про позбавлення їх батьківських прав чи визнання недієздатними;
3. нотаріально засвідчену згоду батьків, опікуна чи піклувальника дитини на її усиовлення;
4. згоду дитячого закладу, в якому перебуває дитина, на її усиовлення;
5. документи, які підтверджують, що батьки понад шість місяців без поважних причин не проживають з дитиною, не виявляють батьківської турботи та піклування, не виховують та не утримують її;
6. висновок про стан здоров'я, фізичний та розумовий розвиток дитини;
7. довідку керівника дитячого закладу про факт особистого знайомства кандидата в усиновлювачі з дитиною та встановлення контакту між ними.

Кандидат в усиновлювачі має право:

1. ознайомитися з особою справою дитини, яка може бути усиновлена;
2. провести додаткове медичне обстеження дитини, яка може бути усиновлена.

Служба у справах дітей за місцем перебування (проживання) дитини на підставі заяви кандидатів в усиновлювачі та пакету документів, протягом 10 робочих днів готує громадянам України висновок про доцільність усиновлення та відповідність його інтересам дитини для подання до суду.

Документи, які подаються до суду:

1. Заява про усиновлення;
2. Копія паспорту;
3. Копія ІНН;
4. Висновок про можливість бути усиновителями;
5. Висновок про доцільність усиновлення;
6. Акт про обстеження житлово-побутових умов;
7. Довідки про заробітну плату;
8. Копія свідоцтва про шлюб;
9. Висновок про стан здоров'я кожного заявника;
10. Довідка про наявність, чи відсутність судимості;
11. Свідоцтво про народження дитини;
12. Свідоцтво про смерть батьків дитини або копія рішення суду про позбавлення їх батьківських прав;
13. Нотаріально засвідчену згоду батьків, опікуна чи піклувальника дитини на її усиновлення (при їх наявності);
14. Згоду дитячого закладу (та згоду самої дитини, якщо старша 10 років);
15. Довідка про невідвідування дитини батьками;
16. Висновок про стан здоров'я дитини;
17. Акт про встановлення контакту з дитиною.

Усиновлення дітей проводиться на підставі рішення суду.

Отримавши копії рішення суду (через 10 днів з дати винесення рішення), усиновлювач зобов'язаний особисто забрати дитину з місця її перебування після пред'явлення копії рішення суду про усиновлення.

В органах реєстрації актів цивільного стану усиновлювач повинен отримати свідоцтво про усиновлення, та нове свідоцтво про народження дитини, а також внести запис про дитину в свій паспорт.

Останнє, що повинен зробити усиновлювачі - зареєструвати дитину в паспортному столі за місцем свого проживання.

Чи можуть прийомні діти або вихованці ДБСТ виїжджати за межі України?

За загальними правилами, відповідно до ст. 2 Закону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» неповнолітні

громадяни України виїжджають з України за наявності проїзного документа дитини, який видається дітям у віці до 18 років, або якщо вони вписані в закордонний паспорт одного з батьків. При цьому у паспорти батьків з 5-ти річного віку дітей вклеюються фотокартки.

Відповідно до п. 4 Правил перетинання державного кордону громадянами України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.1995 № 57 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25.08.2010 № 724), виїзд з України громадян, які не досягли 16-річного віку, в супроводі одного з батьків або інших осіб, уповноважених одним з батьків за нотаріально посвідченою згодою, здійснюється:

1) за нотаріально посвідченою згодою другого з батьків із зазначенням у ній держави прямування та відповідного часового проміжку перебування у цій державі, якщо другий з батьків відсутній у пункті пропуску;

2) без нотаріально посвідченої згоди другого з батьків, якщо другий з батьків є іноземцем або особою без громадянства, що підтверджується записом про батька у свідоцтві про народження дитини, та який (яка) відсутній у пункті пропуску;

3) якщо у паспорті громадянина України для виїзду за кордон, з яким перетинає державний кордон громадянин, який не досяг 16-річного віку, або проїзному документі дитини є запис про вибуття на постійне місце проживання за межі України чи відмітка про взяття на консульський облік у дипломатичному представництві або консульській установі України за кордоном;

В інших випадках, у разі пред'явлення документів або їх нотаріально засвідчених копій:

свідоцтва про смерть другого з батьків;
рішення суду про позбавлення батьківських прав другого з батьків;
рішення суду про визнання другого з батьків безвісно відсутнім;
рішення суду про визнання другого з батьків недієздатним;
рішення суду про надання дозволу на виїзд з України громадянину, який не досяг 16-річного віку, без згоди та супроводу другого з батьків;

довідки про народження дитини, виданої відділом реєстрації актів цивільного стану, із зазначенням підстав внесення відомостей про батька відповідно до частини першої статті 135 Сімейного кодексу України (під час виїзду дитини за кордон у супроводі одинокої матері).

Особливості виїзду дітей-громадян України

до Російської Федерації: відповідно до Угоди між Урядом України та Російської Федерації про умови взаємних поїздок громадян діти – громадяни України до 16 років можуть перетинати державний кордон за наявності свідоцтва про народження;

та до інших країн: діти – громадяни України можуть перетинати державний кордон за наявності проїзного документа дитини, або за

паспортом громадянина України для виїзду за кордон одного з батьків, у який вони вписані, та у його супроводі.

Виїзд з України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які не досягли 16-річного віку, здійснюється в обов'язковому порядку при наявності та пред'явленні оригіналів документів, що підтверджують статус дитини (свідоцтво про народження, при необхідності витяг відділу РАЦС про актовий запис батька (-ів), свідоцтво про смерть батька (-ів) чи рішення суду про позбавлення батьківських прав батька (-ів), або рішення суду про визнання батька (-ів) безвісно відсутніми. А також:

1) які проживають (перебувають) у закладах охорони здоров'я, навчальному або іншому дитячому закладі – у разі пред'явлення нотаріально посвідченої згоди керівника цього закладу та у супроводі уповноваженої ним особи;

2) які влаштовані на виховання та спільне проживання до прийомної сім'ї, – у разі пред'явлення оригіналу договору про влаштування дитини до прийомної сім'ї або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі прийомних батьків або одного з них;

3) які влаштовані на виховання та спільне проживання до дитячого будинку сімейного типу, – у разі пред'явлення оригіналу договору про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі батьків-вихователів або одного з них;

4) які перебувають під опікою, піклуванням за рішенням органів опіки та піклування, – у разі пред'явлення оригіналу рішення про встановлення опіки (піклування) або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі опікуна або піклувальника;

5) які перебувають під опікою, піклуванням за рішенням суду, – у разі пред'явлення рішення суду про встановлення опіки (піклування) або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі опікуна або піклувальника;

6) які відповідно до договору про патронат передані органом опіки і піклування на виховання в сім'ю іншої особи (патронатного вихователя) до досягнення дитиною повноліття – у разі пред'явлення оригіналу зазначеного договору, посвідченого підписом уповноваженої особи відповідної місцевої держадміністрації або міської (за винятком міст районного значення) ради, скріпленим гербовою печаткою, або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі патронатного вихователя;

7) якщо дитина не має статусу дитини-сироти/позбавленої батьківського піклування, - у разі пред'явлення оригіналу нотаріально засвідченої довіреності від біологічних батьків дитини.

Виїзд з України громадян, які не досягли 16-річного віку, в супроводі одного з прийомних батьків, батьків-вихователів здійснюється за нотаріально посвідченою згодою другого з батьків із зазначенням держави прямування та відповідного часового проміжку перебування у цій державі, якщо другий з них відсутній у пункті пропуску через державний кордон.

Виїзд з України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які не досягли 16-річного віку, попередньо повинен бути погоджений із відділом у справах сім'ї, дітей та молоді відповідної місцевої держадміністрації або міської (за винятком міст районного значення) ради у порядку, визначеному Мінсім'ямолодьспортом.

Виїзд з України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які не досягли 16-річного віку, після їх усиновлення іноземцями здійснюється у супроводі батьків-усиновлювачів у разі пред'явлення рішення суду про усиновлення або його нотаріально засвідченої копії.

В разі необхідності проведення оздоровлення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за межами України без супроводу батьків, слід мати на увазі наступне:

1. Порядок організації виїзду дітей за кордон на відпочинок та оздоровлення регулюється постановою Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2005 р. N 1251 «Про затвердження Порядку організації виїзду дітей за кордон на відпочинок та оздоровлення»;

2. Цей Порядок регламентує виїзд організованої групи (дві і більше дитини) дітей віком від 6 до 18 років (далі - група дітей) за кордон на відпочинок та оздоровлення за попередньо визначеними та затвердженими маршрутом і програмою перебування.

3. Оформлення виїзду групи дітей за кордон на відпочинок та оздоровлення проводиться за наявності у кожної дитини проїзного документа дитини, що видається в установленому порядку органом внутрішніх справ за місцем проживання дитини.

4. Погодження списку групи дітей та надання згоди на їх виїзд за кордон на відпочинок та оздоровлення здійснюються за місцем проживання дітей відповідними структурними підрозділами з питань сім'ї, молоді та спорту обласних, районних держадміністрацій та виконкомів районних у містах рад.

У разі коли до складу групи входять діти, діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, з різних регіонів України, погодження списків та надання згоди здійснює Міністерство соціальної політики України.

Служба у справах дітей обласної державної адміністрації підтверджує статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, і надсилає відповідну інформацію Мінсоцполітики.

5. Виїзд групи дітей на відпочинок та оздоровлення у навчальний період здійснюється за погодженням з навчальним закладом, в якому дитина навчається (утримується), структурним підрозділом з питань освіти і науки обласної держадміністрації або Міністерством освіти і науки.

6. Батьки-вихователі та прийомний батько (мати) повинні також дати письмову згоду на виїзд дитини для оздоровлення за межі України.

Що зобов'язані надати дитині-сироті прийомні батьки в разі закінчення її перебування у прийомній сім'ї?

Згідно зі ст. 8 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» випускники навчальних закладів із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, забезпечуються за рахунок навчального закладу або відповідної установи у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, одягом і взуттям, а також одноразовою грошовою допомогою в розмірі не менше шести прожиткових мінімумів для осіб відповідного віку. Нормативи забезпечення одягом і взуттям затверджуються Кабінетом Міністрів України. За бажанням випускників навчальних закладів їм може бути видана грошова компенсація в розмірі, необхідному для придбання одягу і взуття.

Положенням «Про прийомну сім'ю» та іншими нормативними документами, не визначено конкретного розміру матеріальної допомоги прийомним дітям після закінчення терміну їхнього перебування у прийомній сім'ї.

Однак, у відповідності з п.8 означеного Положення, саме прийомні батьки несуть персональну відповідальність за життя, здоров'я, фізичний і психічний розвиток прийомних дітей.

Крім того, держава, фінансуючи утримання дітей – сиріт у прийомних сім'ях, також зобов'язує прийомних батьків забезпечити для них мінімальні життєві стандарти.

Слід також мати на увазі, що згідно з Законом «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», державні соціальні стандарти, нормативи споживання, нормативи забезпечення є однаковими для всіх дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа, незалежно від форми їх влаштування та утримання.

Отже, забезпечення прийомної дитини, після досягнення нею 18 років повинно бути не менше, ніж те, що передбачено для дітей, котрі перебувають на повному державному утриманні.

Чи має право служба у справах дітей вимагати від батьків-вихователів інформації про трати на дитину грошових коштів за останні 4 роки?

Раніше будь-яких зауважень з цього приводу не було.

Згідно з Постановою КМУ від 26 квітня 2002 р. N 565 «Про затвердження Положення про прийомну сім'ю», раз на рік місцева служба у справах дітей готує звіт про стан виховання, утримання і розвитку дітей у прийомній сім'ї на основі інформації, що надається соціальним працівником, який здійснює соціальне супроводження родини, вихователем дошкільного навчального закладу або класним керівником загальноосвітнього

навчального закладу, де навчається дитина, дільничним лікарем-педіатром, дільничним інспектором місцевого відділку міліції. Прийомні батьки обов'язково повинні ознайомлюватися зі складеним звітом, який затверджується начальником служби у справах дітей.

Отже, вимоги працівників місцевої служби у справах дітей щодо надання інформації про використання грошових коштів за 4-5 років є такими, що вступають у протиріччя з вимогами чинного законодавства України. Ви можете (і зобов'язані це зробити) надати їм лише ту інформацію, і за той період, яких немає у контролюючого органу.

Для того аби надалі уникнути будь-яких недоречностей з органом опіки та піклування, батьки-вихователі повинні перевести всі свої стосунки з ним в площину письмових відносин.

Для цього будь-яка інформація, котра надається контролюючому органу, повинна бути в письмовому вигляді. Один екземпляр такої інформації повинен бути наданий за місцем вимоги, інший, з відміткою цього органу про його прийняття, дату прийняття та підписом і реквізитами посадової особи, котра прийняла цей документ, повинен залишитися у батьків-вихователів.

Важливо пам'ятати, що на екземплярі, котрий залишається у батьків, повинен бути також позначений реєстраційний номер (тобто, інформація про те, за яким номером документ зареєстровано в Книзі реєстрацій вхідної документації) та штамп цієї установи.

З цією метою батьки-вихователі повинні вимагати від контролерів надання тільки письмових вимог.

Аби уникнути проблем, пов'язаних зі збереженням документів, берегти їх потрібно у спеціально пристосованому для цього місці, найкраще - у металічному ящику.

Як свідчить практика, такі стосунки, з однієї сторони - значно зменшують кількість вимог, запитів щодо діяльності ДБСТ зі сторони контролюючих організацій, з іншої - дають можливість батькам мати більше часу на виховання дітей.

4.2. Право на житло

В якому віці виникає право на житло?

Згідно зі ст.32 Житлового Кодексу, громадяни України самостійно здійснюють право на одержання жилого приміщення в будинках державного і громадського житлового фонду з настанням повноліття, тобто після досягнення вісімнадцятирічного віку, а такі, що одружилися або влаштувалися на роботу у передбачених законом випадках до досягнення вісімнадцятирічного віку, - відповідно з часу одруження або влаштування на роботу. Інші неповнолітні (віком від п'ятнадцяти до вісімнадцяти років) здійснюють право на одержання жилого приміщення за згодою батьків або піклувальників.

На підставі ст.39 цього Кодексу діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, які досягли 16 років, а також особи з їх числа беруться відповідними органами місцевого самоврядування на облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов, за місцем їх походження або проживання до влаштування в сім'ї громадян, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

На підставі ст. 46-1 цього Кодексу в разі винесення в установленому порядку рішення про організацію дитячого будинку сімейного типу особам, які призначені батьками-вихователями, для спільного проживання з дітьми, переданими їм на виховання, надається поза чергою індивідуальний жилий будинок або багатокімнатна квартира за нормою, передбаченими чинним законодавством України. Користування наданим жилим приміщенням здійснюється в порядку, встановленому законодавством для користування службовими жилими приміщеннями.

Згідно зі ст.47 названого Кодексу, норма жилої площі в Українській РСР встановлюється в розмірі 13,65 квадратного метру на одну особу.

Чи можна зберегти житло в разі влаштування дитини до прийомної сім'ї або ДБСТ?

За загальним правилом, передбаченим ст.71 Житлового Кодексу, при тимчасовій відсутності наймача або членів його сім'ї за ними зберігається жиле приміщення протягом шести місяців.

Якщо наймач або члени його сім'ї були відсутні з поважних причин понад шість місяців, цей строк за заявою відсутнього може бути продовжено наймодавцем, а в разі спору - судом.

Однак, слід мати на увазі, що жиле приміщення може зберігатися за тимчасово відсутнім наймачем або членами його сім'ї і понад шість місяців.

Однією з таких підстав є влаштування дитини (дітей) на виховання до родичів, опікуна чи піклувальника, у прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу, заклад для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

В цьому випадку жиле приміщення зберігається за дитиною - протягом усього часу її перебування у родичів, опікуна чи піклувальника, прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу, іншому закладі для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Слід також мати на увазі, що, на підставі цієї ж ст.71 Житлового Кодексу, в разі виїзду з житла у зв'язку з виконанням обов'язків опікуна чи піклувальника, наданням батькам-вихователям житлового будинку або багатокімнатної квартири для створення дитячого будинку сімейного типу – житло зберігається за дитиною протягом усього часу виконання таких обов'язків;

Слід мати на увазі, що статтею 32 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей сиріт та дітей,

позбавлених батьківського піклування» також передбачено, що за дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, а також особами з їх числа зберігається право на житло, в якому вони проживали з батьками, рідними до встановлення опіки, піклування, влаштування в прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

При цьому, відповідальність за збереження зазначеного у частині першій цієї статті житла і повернення його дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, а також особам з їх числа після завершення терміну перебування у сім'ї опікуна чи піклувальника, прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу, закладі для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування несуть місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування за місцем знаходження житла дітей або за заявою прийомних батьків/батьків-вихователів – вони самі.

Яким чином може бути відчужене житло, в якому проживали діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування?

Жилі приміщення, в яких проживали діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, до влаштування їх у сім'ї громадян України, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також щодо яких є рішення суду, не можуть бути відчужені без отримання згоди на таке від органів опіки та піклування, яка може надаватися лише в разі гарантування збереження права на житло таких дітей.

Таким чином, належне дітям житло може бути відчуженим за ініціативою батьків, вихователів, прийомних батьків, опікунів (або без неї) лише за згодою та органів опіки та піклування.

Для того аби вирішити питання щодо відчуження житла батьки дитини, згідно зі ст.66 Постанови КМУ №866 від 24.09.2008 року, повинні надати службі у справах дітей наступні документи:

1. заяву кожного з батьків (опікунів, піклувальників);
2. копію паспорта, довідку про присвоєння ідентифікаційного номера;
3. документ, що підтверджує право власності (користування) дитини на відчужуване майно;
4. витяг з реєстру прав власності на нерухоме майно, виданий відповідно до законодавства;
5. копію свідоцтва про народження дитини;
6. довідку з місця проживання, про склад сім'ї та реєстрацію або витяг з домової книги;
7. копію рішення про створення прийомної сім'ї або ДБСТ;
8. копію рішення про встановлення опіки над майном дитини (для опікунів, піклувальників).

Служба у справах дітей розглядає протягом 10 робочих днів подані документи та з'ясовує наявність (відсутність) обставин, що можуть бути підставою для відмови у наданні дозволу на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини.

У разі виїзду сім'ї, в якій виховується дитина, за межі населеного пункту, придбання житла здійснюється з урахуванням інтересів дитини.

До якого часу можуть проживати у ДБСТ діти – сироти та діти та позбавлені батьківського піклування?

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, мають право проживати в дитячих будинках сімейного типу до повернення їм зазначеного житла або надання житла місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування.

Який порядок забезпечення житлом дітей, що перебувають у ДБСТ та прийомних сім'ях?

Згідно зі ст.33 України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, які досягли 16 років, у разі відсутності в таких дітей житла мають право зараховуватися на квартирний облік та соціальний квартирний облік за місцем їх походження або проживання до встановлення опіки, піклування, влаштування в прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за заявою опікуна чи піклувальника, прийомних батьків, батьків-вихователів, адміністрації закладу, де проживає дитина, або органу опіки та піклування. Після досягнення 18 років такі діти протягом місяця забезпечуються соціальним житлом до надання їм благоустроєного житлового приміщення для постійного проживання.

Чи можуть відмовити дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, у взятті на квартирний облік в разі їхнього перебування на соціальному квартирному обліку?

Перебування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які досягли 16 років, на соціальному квартирному обліку не є підставою для відмови їм у взятті на квартирний облік або зняття з квартирної обліку осіб, які потребують поліпшення житлових умов, чи обліку осіб, які мають право на отримання житла (пільгових кредитів на будівництво і придбання житла) за державними житловими програмами для окремих категорій громадян, визначених законодавством.

Термін, протягом якого діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, можуть отримати соціальне житло?

Після завершення перебування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у відповідних закладах для таких дітей, дитячому будинку сімейного типу, прийомній сім'ї або завершення терміну піклування над такими дітьми та в разі відсутності у таких дітей права на житло обласні, районні державні адміністрації, органи місцевого самоврядування повинні протягом місяця забезпечити дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з їх числа у позачерговому порядку впорядкованим соціальним житлом, з розрахунку 6,5 кв. м. на одну людину.

Соціальне житло, що надається дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, особам з їх числа для проживання, має відповідати санітарним і технічним вимогам.

Чи можна здавати в оренду житло, належне дитині-сироті або дитині, позбавленій батьківського піклування, на праві власності?

Перш за все зазначимо, що згідно з чинним законодавством України (статті 316-319 Цивільного Кодексу України), правом власності є право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб.

Особливим видом права власності є право довірчої власності, яке виникає внаслідок закону або договору управління майном.

Власникові належать права володіння, користування та розпоряджання своїм майном.

На зміст права власності не впливають місце проживання власника та місцезнаходження майна.

Суб'єктами права власності поряд з українським народом є фізичні та юридичні особи.

Усі суб'єкти права власності є рівними перед законом.

Власник володіє, користується, розпоряджається своїм майном на власний розсуд.

Власник має право вчиняти щодо свого майна будь-які дії, які не суперечать закону.

При здійсненні своїх прав та виконанні обов'язків власник зобов'язаний додержуватися моральних засад суспільства.

Усім власникам забезпечуються рівні умови здійснення своїх прав.

Власник не може використовувати право власності на шкоду правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію та природні якості землі.

Держава не втручається у здійснення власником права власності.

Діяльність власника може бути обмежена чи припинена або власника може бути зобов'язано допустити до користування його майном інших осіб лише у випадках і в порядку, встановлених законом.

Батьки-вихователі, прийомні батьки та опікуни і піклувальники, як законні представники дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, мають право, за погодженням цього питання зі службами у справах дітей, укладати договори оренди житла або іншого майна, належного на праві власності їхньому вихованцю.

Такі угоди можуть укладатися для того аби :

- утримувати житло в належному стані;
- отримувати грошові кошти та використовувати їх в інтересах дітей;
- сплачувати, в установлених розмірах, квартирну плату та плату за надані комунальні послуги тощо.

Проте, необхідно враховувати, що кошти додаткового доходу будуть відраховуватись від 2-х прожиткових мінімумів, призначених на дитину.

Яким чином можна здати житлове приміщення в оренду в разі, якщо воно належить декільком дітям-сиротам або дітям, позбавленим батьківського піклування, котрі перебувають в різних сім'ях та в різних територіальних громадах?

В разі, коли діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, перебувають в різних сім'ях, розташованих на території різних громад (сіл чи міст району, районів області або інших областей України), ініціатором надання житла, належного його вихованцю, в оренду може бути будь-який батько-вихователь або прийомний батько.

Для початку він повинен погодити це питання зі своєю територіальною службою у справах дітей, яка є представником органу опіки та піклування. Отримавши від них підтримку, батькам слід звернутися до інших батьків-вихователів або прийомних батьків з відповідною пропозицією.

Якщо і інші батьки погодять питання про надання, належного дітям житла, зі своєю територіальною службою у справах дітей, тоді їм разом можна буде укладати договір оренди житла.

Для укладання зазначеного договору, цим батькам потрібно буде приїхати до населеного пункту, в якому перебуває квартира. Тому що такі угоди укладаються за місце розташування нерухомості.

Крім цього, такі угоди підлягають нотаріальному посвідченню.

Як можна вирішити питання з реалізації права дитини на часткову власність на житло. Дитині належить 1/3 майна, а дядькові - 2/3?

Як відомо, на підставі чинного законодавства України, власник майна має право володіння, користування та розпоряджання своїм майном.

У цьому випадку, залежно від ситуації, вихованець має право розпоряджатися своєю 1/3 часткою квартири за своїм розсудом, тобто:

- проживати в ній;
- продати її дядькові;
- продати її стороннім людям;

- здати в оренду;
- використовувати в якості застави за кредитними угодами тощо.

Для вирішення питання по суті Вам, законному представнику дитини або самому вихованцю потрібно в письмовій формі направити дядькові відповідні пропозиції.

Йому може бути запропоновано :

- Надати хлопцеві можливість проживати на своїй території (в належній йому частині квартири);
- Запропонувати йому купити частку, належної дитині квартири;
- Повідомити про те, що Ви збираєтеся продати свою частку або здати її в оренду третім особам.

Отримавши таку інформацію, дядько, навіть не бажаючи того, змушений буде домовлятися з племінником по суті проблеми.

Вихованцю ДБСТ належить частина домоволодіння. Недавно ми отримали відмову в реєстрації права власності на житло. Які причини можуть стати на заваді реєстрації права власності на нерухоме майно?

По-перше, речові права на нерухоме майно, зазначені в пунктах 2 і 3 частини першої статті 4 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»: право володіння; право користування (сервітут); право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис); право забудови земельної ділянки (суперфіцій); право господарського відання; право оперативного управління; право постійного користування та право оренди земельної ділянки; право користування (найму, оренди) будівлею або іншими капітальними спорудами, їх окремими частинами; іпотека; довірче управління є похідними і реєструються після державної реєстрації права власності на таке майно.

По-друге: Згідно зі статтею 24 цього Закону, у державній реєстрації прав та їх обтяжень може бути відмовлено у разі, якщо:

- 1) заявлене право, обтяження не підлягає державній реєстрації відповідно до цього Закону;
- 2) об'єкт нерухомого майна, розміщений на території іншого органу державної реєстрації прав;
- 3) із заявою про державну реєстрацію прав та їх обтяжень звернулася неналежна особа;
- 4) подані документи не відповідають вимогам, встановленим цим Законом, або не дають змоги встановити відповідність заявлених прав документам, що їх посвідчують;
- 5) заяву про державну реєстрацію прав, пов'язаних з відчуженням нерухомого майна, подано після державної реєстрації обтяжень, встановлених щодо цього майна, крім випадків, встановлених частиною дев'ятою статті 15 цього Закону;

5-1) заяву про державну реєстрацію обтяжень речових прав на нерухоме майно щодо попереднього правонабувача подано після державної реєстрації права власності на таке майно за новим правонабувачем;

5-2) заяву про державну реєстрацію речових прав, похідних від права власності, подано за відсутності державної реєстрації права власності, крім випадків, установлених частиною дев'ятою статті 15 цього Закону;

5-3) під час подання заяви про державну реєстрацію права власності на підприємство як єдиний майновий комплекс, житловий будинок, будівлю, споруду (їх окремі частини), що виникло на підставі документа, за яким правонабувач набуває також право власності на земельну ділянку, не подано заяву про державну реєстрацію права власності на земельну ділянку;

5-4) після завершення п'ятиденного строку з дня отримання заявником письмового повідомлення про зупинення розгляду заяви про державну реєстрацію прав, не усунуено обставин, що були підставою для прийняття такого рішення;

5-5) заяв про державну реєстрацію прав та їх обтяжень під час вчинення нотаріальної дії з нерухомим майном, об'єктом незавершеного будівництва подано не до нотаріуса, який вчинив таку дію;

5-6) заяву про державну реєстрацію прав та їх обтяжень в електронній формі подано особою, яка не є державним кадастровим реєстратором або державним виконавцем;

б) заявником подано ті самі документи, на підставі яких заявлене право та обтяження такого права вже зареєстровано у Державному реєстрі прав.

Отже, для того аби визначити правомірність дій держреєстратора потрібно порівняти підстави, на які опирається держреєстратор та підстави, зазначені у Законі України.

В разі, коли дії держреєстратора відповідають вимогам чинного законодавства - потрібно усунути недоліки та направити документи знову на реєстрацію.

У випадку коли виявиться, що державний реєстратор помилково прийняв рішення щодо державної реєстрації частки домоволодіння, потрібно оскаржити його самому держреєстратору або до суду.

Дитина-сирота - учениця ПТУ незабаром отримає диплом. Свого житла немає. На чергу не ставлять. Що робити?

Перш за все слід зазначити, що дирекція навчального закладу свідомо (вона не може не знати чинного законодавства України) порушила вимоги законів України щодо забезпечення дітей-сиріт житлом.

Саме з її вини дитина своєчасно в 16 років не була зарахована на квартирний облік та соціальний квартирний облік за місцем свого походження або проживання до встановлення опіки, піклування, влаштування в прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Саме дирекція навчального закладу, де дитина навчалася на повному державному забезпеченні, повинна була, згідно зі ст. 33 статтею Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківських прав», звернутися з заявою до райдержадміністрації.

Якби адміністрація навчального закладу своєчасно виконала вимоги чинного законодавства, то після досягнення 18 років ця дитина протягом місяця могла б бути забезпечена соціальним житлом до надання їм благоустроеного житлового приміщення для постійного проживання.

Нині, згідно з вимогами тієї ж статті Закону, тобто-після завершення перебування дитини-сироти у відповідному навчальному закладі, в разі відсутності в неї права на житло, необхідно особисто, або з допомогою територіальної служби у справах дітей, звернутися з відповідною заявою про постановку на облік та отримання соціального житла до органів місцевого самоврядування.

Орган місцевого самоврядування повинен на протязі місяця забезпечити дитину-сироту впорядкованим соціальним житлом.

Соціальне житло, що надається дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, особам з їх числа для проживання, має відповідати санітарним і технічним вимогам.

Як передбачено Житловим кодексом Української РСР, особам, які повернулися з державного дитячого закладу, від родичів, опікуна чи піклувальника, при неможливості повернення займаного раніше жилого приміщення, жила приміщення також надається поза чергою.

Громадяни, які мають право на позачергове одержання жилих приміщень, включаються до окремого списку.

Слід зауважити, що жилі приміщення вказаним особам надаються виконавчим комітетом ради за останнім постійним місцем проживання.

Разом з тим зауважимо, що для того аби прискорити вирішення питання по суті, клопотання щодо зарахування на квартирний облік та надання соціального також можна направляти до органів місцевого самоврядування та райдержадміністрацій за місцем походження дитини-сироти і дитини, позбавленої батьківського піклування, тобто - за місцем проживання або перебування її біологічних батьків на момент їх смерті або виникнення обставин, що призвели до позбавлення дитини батьківського піклування. У разі, якщо батьки та їх місце проживання чи перебування невідомі, місцем походження дитини визначається місце, де дитину знайшли, або місце розташування медичного закладу, де дитину залишили.

Наостанок зауважимо, що документи дитини, необхідні для взяття її на облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов, згідно з Порядком провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 року № 866, готує та подає служба у справах дітей.

В неприватизованій 2-х кімнатній квартирі зареєстровано дві сім'ї (одна з них мати та двоє неповнолітніх дітей, друга – сім'я дорослих, заселена в порядку ущільнення). Нині мати з однією дитиною проживає в іншій області, а друга дитина виховується у ДБСТ.

Комунальні платежі нараховуються в установленому порядку. Свою частку боргів по квартирній та за надані комунальні послуги мати не сплачує.

Що потрібно зробити аби борги не зростали?

Перш за все зазначимо, що, згідно зі ст. 68 Житлового Кодексу України, наймач зобов'язаний своєчасно вносити квартирну плату та плату за комунальні послуги.

Квартирна плата та плата за комунальні послуги в будинках державного і громадського житлового фонду вносяться щомісяця в установлені терміни.

Відповідно до ст. 71. Житлового Кодексу України, житлове приміщення зберігається за тимчасово відсутнім наймачем або членами його сім'ї протягом шести місяців.

Разом з тим законодавством України передбачені випадки, коли житлове приміщення зберігається за наймачем або членами його сім'ї понад шість місяців.

Одним з таких випадків є - влаштування дитини (дітей) на виховання до родичів, опікуна чи піклувальника, у прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу, заклад для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, - протягом усього часу їх перебування у родичів, опікуна чи піклувальника, прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу, закладі для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Виходячи з вище означеного, можна зробити висновок про те, що дитина, котра позбавлена батьківського піклування або дитина-сирота вважається зареєстрованою в житловому приміщенні за місцем останнього проживання перед направленням до ДБСТ, весь час перебування у цьому (чи іншому) дитячому будинку сімейного типу.

Цілком зрозуміло, що житлово-експлуатаційні організації та комунальні служби міста (села) нараховують відповідну плату за надані послуги, з розрахунку на кількість людей, зареєстрованих у конкретному житловому приміщенні.

Цілком зрозуміло, що в разі несплати послуг - накопичуються відповідні борги.

Фактично, не зважаючи на те, що житло є не приватизованим, кожному з членів сім'ї (мамі та двом дітям) належить 1/3 частина їхньої кімнати та відповідна частина квартирної площі спільного, з іншими квартирнаймачами, користування.

В зв'язку з означеними обставинами, може виникнути питання щодо сплати заборгованості дитиною після набуття повноліття або після

закінчення перебування у ДБСТ. Його будуть ініціювати відповідно житлово-експлуатаційна організація та комунальні служби.

Для того аби борги за дитиною не накопичувалися батьки-вихователі повинні зробити наступне:

- Звернутися з відповідними письмовими заявами до житлово-експлуатаційної організації та відповідних комунальних служб, де обов'язково слід зазначити з якого часу дитина не проживає в цьому житловому приміщенні та заявити клопотання про ненарахування платежів на дитину, яка перебуває у ДБСТ;
- надати їм копії рішення органу опіки та піклування про направлення дитини до ДБСТ;
- звернутися з проханням до служби у справах дітей про направлення нею відповідних клопотань до керівництва комунальних служб та ЖЕО;
- разом з тим, аби не уможливити наростання у дитини комунальних боргів на майбутнє, батьки-вихователі можуть:
- сплатити всі минулі борги і своєчасно оплачувати всі майбутні платежі;
- або скористатися можливостями, зазначеними в п.3.ст.71 Житлового кодексу України - це житло може бути надано за договором оренди іншому громадянину до закінчення строку перебування дитини (дітей) у дитячому, в окремих випадках - до закінчення навчання в загальноосвітніх навчальних закладах усіх типів і форм власності, а також в професійно-технічних чи вищих навчальних закладах або до закінчення строку служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях.

Таким чином, за рахунок, отримуваної орендної плати, в майбутньому можна буде сплачувати всі комунальні і інші платежі, які будуть нараховуватися на вихованця ДБСТ/ПС.

Слід також мати на увазі, що згідно зі ст. 71, 72 Житлового кодексу України батьки-вихователі, як законні представники дитини, позбавленої батьківського піклування, можуть звернутися до суду з позовом про визнання особи (матері та іншої дитини) такою, що втратила право користування житловим приміщенням внаслідок їх відсутності понад встановлені строки.

Якщо суд визнає позовні вимоги законними-дитина отримає додатково 2/3 частини житлової кімнати та 2/3 частини площі загального користування.

Будинок, в якому проживала прийомна сім'я, належить на праві власності прийомним батькам. Через деякий час батьки розлучилися. Нині в будинку проживають мати зі своїми та прийомними дітьми. Колишній батько проживає окремо та інколи являється до сім'ї, погрожуючи знищити все майно.

Як можна захистити сім'ю?

Перш за все зазначимо, що власник майна, як відомо, має право володіти, використовувати та розпоряджатися, належним йому майном на свій розсуд.

Разом з тим, слід пам'ятати, що згідно зі ст. 319 Цивільного кодексу України, Власник майна, відносно нього, має право проводити будь-які дії, котрі не суперечать закону. При здійсненні цих прав власник зобов'язаний дотримуватися суспільних моральних засад.

Більш того, власник майна не має права використовувати право власності на шкоду правам, свободам та гідності громадян і інтересам суспільства.

Приймаючи до уваги наведене, у матері нема можливості накласти заборону на відвідування будинку колишнім чоловіком.

Однак, мати для захисту своїх власних інтересів та інтересів сім'ї, може використати наступні можливості:

- Звернутися за захистом своїх прав та інтересів до правоохоронних органів (прокуратури, міліції);

- Аби усунути перепони в у вихованні дітей, звернутися зі скаргою до райдержадміністрації;

- Придбати інше житло;

- Шляхом переговорів з колишнім чоловіком (його представником)

вирішити питання щодо:

1. Порядку користування власністю;

2. Викупу майна, належного колишньому чоловікові;

3. Викупу майна, належного колишній дружині;

4. Порядку оплати вартості, належної тій, чи іншій особі, майна.

Відповідно до ст.69 Сімейного кодексу України, дружина і чоловік мають право на поділ майна, що належить їм на праві спільної сумісної власності, незалежно від розірвання шлюбу. Дружина і чоловік мають право розділити майно за взаємною згодою.

Договір про поділ житлового будинку, квартири, іншого нерухомого майна, а також про виділ нерухомого майна дружині, чоловікові зі складу усього майна подружжя має бути нотаріально посвідчений.

Якщо дружина та чоловік не в змозі домовитися про порядок поділу майна, спір, згідно зі ст. 70, 71 цього Кодексу, може бути вирішений судом. При цьому суд бере до уваги інтереси дружини, чоловіка, дітей та інші обставини, що мають істотне значення.

За рішенням суду, частка майна дружини, чоловіка може бути збільшена, якщо з нею, ним проживають діти, а також непрацездатні повнолітні син, дочка, за умови, що розмір аліментів, які вони одержують, недостатній для забезпечення їхнього фізичного, духовного розвитку та лікування. Також, якщо чоловік або дружина має велику суму заборгованості за несплату аліментів на кровну дитину, в судовому порядку можна забрати його частину майна на користь дитини.

Дитина, котра нині перебуває у ДБСТ, у свій час була залишена матір'ю в родовому відділенні лікарні. Мати вихованки ДБСТ разом з двома іншими дітьми прописана в квартирі своєї бабусі. При цьому брат вихованки проживає разом з бабусяю, а сестра - з батьком.

На що може претендувати вихованка ДБСТ після смерті родичів?

Згідно з чинним законодавством України, спадкування це-перехід прав та зобов'язань (спадщини) померлої фізичної особи (спадкодавця) до іншої особи (спадкоємця).

Спадкування буває на підставі закону або за заповітом.

За заповітом вихованка ДБСТ матиме право на спадщину в разі, коли її мати, батько або бабуся зробить заповіт на її ім'я.

Якщо спадкування після смерті бабусі буде за законом, то право на майнові та інші права бабусі матиме лише мама вихованки ДБСТ.

В разі смерті матері, після того як вона отримає спадщину від бабусі, всі діти матимуть право на спадщину від своєї матері, в тому числі і діти, котрі виховуються в прийомних сім'ях та ДБСТ.

В тому разі, коли мати помре раніше, ніж отримає спадщину від бабусі, спадкоємцями бабусиною майна будуть її всі діти.

В який термін можна отримати спадщину бабусі? Що робити, коли дідусь не дає документи на квартиру?

Відповідно до ст. 1222 Цивільного кодексу України, спадкоємцями за заповітом і за законом можуть бути фізичні особи, які є живими на час відкриття спадщини, а також особи, які були зачаті за життя спадкодавця і народжені живими після відкриття спадщини.

Згідно зі ст.1269 цього ж кодексу, спадкоємець, який бажає прийняти спадщину, але на час відкриття спадщини не проживав постійно із спадкодавцем, має подати нотаріусу заяву про прийняття спадщини.

Така заява подається нотаріусу за місцем відкриття спадщини, тобто в тому місці (районі, місті), де до смерті проживав спадкодавець на протязі шести місяців зі дня відкриття спадщини.

При цьому слід мати на увазі, що:

Заява про прийняття спадщини повинна подаватися спадкоємцем особисто;

Особа, яка досягла чотирнадцяти років, має право подати заяву про прийняття спадщини без згоди своїх батьків або піклувальника;

Заяву про прийняття спадщини від імені малолітньої, недієздатної особи подають її батьки (усиновлювачі), опікун, батьки-вихователі, прийомні батьки;

Особа, яка подала заяву про прийняття спадщини, може відкликати її протягом строку, встановленого для прийняття спадщини.

Чинним законодавством (стаття 1270 ЦК України) передбачено, що для прийняття спадщини встановлюється строк у шість місяців, який починається з часу відкриття спадщини.

У відповідності зі статтею 1296 ЦК України, спадкоємець, який прийняв спадщину, може одержати свідоцтво про право на спадщину.

Якщо спадщину прийняло декілька спадкоємців, свідоцтво про право на спадщину видається кожному з них із визначенням імені та часток у спадщині інших спадкоємців.

Відсутність свідоцтва про право на спадщину не позбавляє спадкоємця права на спадщину.

На підставі ст. 1297 ЦК України, спадкоємець, який прийняв спадщину, у складі якої є нерухоме майно, зобов'язаний звернутися до нотаріуса за видачею йому свідоцтва про право на спадщину на нерухоме майно.

Отже, після того, як виповнилося 6 місяців зі дня відкриття спадщини, спадкоємець самостійно або його законний представник, повинні звернутися до нотаріуса (якому подавалася заява про прийняття спадщини) з проханням надати Свідоцтво про право на спадщину на нерухоме майно.

Отримавши означене свідоцтво слід звернутися до реєстраційної служби з проханням про реєстрацію права власності на отримане майно.

Отримавши право власності на нерухомість, Ви з дитиною будете мати право розпоряджатися нею за необхідністю.

Коли будете подавати заяву до реєстраційної служби, подайте також заяву про примусове витребування документів у дідуся дитини.

Що робити, якщо спадкоємець з тих, чи інших причин не подав заяву про прийняття спадщини в установлені терміни?

Частіш за все терміни подання спадкоємцем заяви про прийняття спадщини порушуються внаслідок несвоєчасного отримання ним інформації про смерть спадкодавця та про відкриття спадщини.

Нерідко такими причиною є незнання чинного законодавства спадкоємцем і членами його сім'ї, а інколи в основі пропуску термінів лежить легковажність.

Однак, і в першому, і в другому, і в третьому випадку спадкоємець не матиме змоги отримати Свідоцтво про право на спадщину на нерухоме майно.

Разом з тим чинне законодавство передбачає випадки, коли спадкоємцю можуть бути подовжені, зазначені вище строки.

Однак, для того аби поновити термін, на протязі якого спадкоємець зможе звернутися до нотаріуса з відповідною заявою, йому слід звернутися до суду.

Аби суд прийняв до розгляду заяву спадкоємця та постановив рішення про продовження терміну подання ним заяви про прийняття спадщини потрібні певні умови, а саме:

Заяву потрібно подати тільки до того районного суду, на території якого відкрилася спадщина.

Надати суду докази того, що спадкоємець пропустив терміни подання заяви про прийняття спадщини з об'єктивних причин: він не знав про смерть спадкодавця і відкриття спадщини; весь час, потрібний для подання заяви, він перебував у відрядженні; весь час, потрібний для подання заяви, спадкоємець, в зв'язку з хворобою, перебував у лікувальній установі; служив у Збройних силах, навчався за межами або в іншому регіоні України; відбував покарання в установах пенітенціарної системи України або інших країн, отримання навмисної неправдивої інформації щодо спадкодавця і його майна.

При цьому слід мати на увазі, що та, чи інша поважна причина повинна бути засвідчена відповідними довідками (пошти, лікувальної установи, підприємства, військової частини, установи з виконання покарань, навчального закладу тощо)

Копії цих довідок повинні бути додані до судової заяви.

Надзвичайно важливо спадкоємцю бути присутнім на судовому засіданні, в якому буде вирішуватися його прохання.

Отримавши рішення суду, спадкоємець разом зі своєю завою про прийняття спадщини та отримання Свідоцтва про право на спадщину на нерухоме майно, повинен подати його нотаріусу за місцем знаходження майна.

Разом з тим слід мати на увазі, що захист свого права в судовому порядку можливо використати лише на протязі терміну позовної давності.

Позовна давність - це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу.

Згідно зі ст. 257 Цивільного кодексу України, - загальна позовна давність встановлена тривалістю у три роки.

Відповідно до статті 267 цього Кодексу, в разі, якщо суд визнає поважними причини пропущення позовної давності, порушене право підлягає захисту.

Перебіг позовної давності починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила.

Важливо знати про те, що в разі порушення цивільного права або інтересу неповнолітньої особи позовна давність починається від дня досягнення нею повноліття.

Чи можна відмовитися від спадщини? Що таке перехід права на прийняття спадщини? Які відносини спадкоємця і кредитора спадкодавця?

За загальним правилом (ст. 1273 ЦКУ), спадкоємець за заповітом або за законом може відмовитися від прийняття спадщини протягом шести (в деяких випадках-трьох) місяців з часу відкриття спадщини.

Заява про відмову від прийняття спадщини подається нотаріусу за місцем відкриття спадщини.

При цьому, фізична особа, цивільна дієздатність якої обмежена, може відмовитися від прийняття спадщини лише за згодою піклувальника і органу опіки та піклування.

Неповнолітня особа віком від чотирнадцяти до вісімнадцяти років може відмовитися від прийняття спадщини за згодою батьків (усиновлювачів), піклувальника і органу опіки та піклування.

В свою чергу батьки (усиновлювачі), опікун можуть відмовитися від прийняття спадщини, належної малолітній, недієздатній особі, лише з дозволу органу опіки та піклування.

Відмова від прийняття спадщини є безумовною і беззастережною.

Відмова від прийняття спадщини може бути відкликана протягом строку, встановленого для її прийняття.

Слід зазначити, що спадкоємець за заповітом має право відмовитися від прийняття спадщини лише на користь іншого спадкоємця за заповітом, а спадкоємець за законом має право відмовитися від прийняття спадщини на користь будь-кого із спадкоємців за законом незалежно від черги.

Спадкоємець має право відмовитися від частки у спадщині спадкоємця, який відмовився від спадщини на його користь.

Відмова від прийняття спадщини може бути визнана судом недійсною.

В разі, якщо спадкоємець за заповітом або за законом помер після відкриття спадщини і не встиг її прийняти, право на прийняття належної йому частки спадщини, крім права на прийняття обов'язкової частки у спадщині, переходить до його спадкоємців.

Право на прийняття спадщини у цьому випадку здійснюється на загальних підставах протягом строку, що залишився. Якщо строк, що залишився, менший як три місяці, він продовжується до трьох місяців.

Чинним законодавством передбачені випадки пред'явлення кредитором вимог до спадкоємців.

Однак, такі вимоги можуть бути заявлені кредитором лише протягом шести місяців від дня, коли він дізнався або міг дізнатися про відкриття спадщини.

Спадкоємці зобов'язані повідомити кредитора спадкодавця про відкриття спадщини, лише в разі, якщо їм відомо про його борги.

Якщо кредитор спадкодавця не знав і не міг знати про відкриття спадщини, він має право пред'явити свої вимоги до спадкоємців, які прийняли спадщину, протягом одного року від настання строку вимоги.

Чи може спадкоємець бути усуненим від спадкування?

Відповідно до ст. 1224 ЦКУ, не мають права на спадкування особи, які умисно позбавили життя спадкодавця чи будь-кого з можливих спадкоємців або вчинили замах на їхнє життя.

Не мають права на спадкування особи, які умисно перешкоджали спадкодавцеві скласти заповіт, внести до нього зміни або скасувати заповіт і цим сприяли виникненню права на спадкування у них самих чи в інших осіб або сприяли збільшенню їхньої частки у спадщині.

Не мають права на спадкування за законом батьки після дитини, щодо якої вони були позбавлені батьківських прав і їхні права не були поновлені на час відкриття спадщини.

Не мають права на спадкування за законом батьки (усиновлювачі) та повнолітні діти (усиновлені), а також інші особи, які ухилялися від виконання обов'язку щодо утримання спадкодавця, якщо ця обставина встановлена судом.

Не мають права на спадкування за законом одна після одної особи, шлюб між якими є недійсним або визнаний таким за рішенням суду.

Якщо шлюб визнаний недійсним після смерті одного з подружжя, то за другим із подружжя, який його пережив і не знав та не міг знати про перешкоди до реєстрації шлюбу, суд може визнати право на спадкування частки того з подружжя, хто помер, у майні, яке було набуто ними за час цього шлюбу.

За рішенням суду особа може бути усунена від права на спадкування за законом, якщо буде встановлено, що вона ухилялася від надання допомоги спадкодавцеві, який через похилий вік, тяжку хворобу або каліцтво був у безпорадному стані.

Положення цієї статті поширюються на всіх спадкоємців, у тому числі й на тих, хто має право на обов'язкову частку у спадщині, а також на осіб, на користь яких зроблено заповідальний відказ.

Як нині вирішується питання реєстрації дітей-вихованців ДБСТ та прийомних сімей?

Питання реєстрації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, котрі перебувають на вихованні у дитячих будинках сімейного типу та у прийомних сім'ях нині – досить актуальне.

За відомих обставин, приблизно третина зазначених дітей-вихованців при направленні до ДБСТ і прийомних сімей не мають реєстрації за місцем проживання або за місцем перебування.

На жаль на законодавчому рівні це питання не врегульовано. Ні Положення про дитячий будинок сімейного типу, затверджене Постановою КМУ № 564 від 26.04.2002 року, ні Положення про прийомну сім'ю, затверджене Постановою КМУ №565 від 26.04.2012 року, ні Порядок реєстрації місця проживання та місця перебування фізичних осіб в Україні та зразків необхідних для цього документів, затвердженого наказом МВС України №1077 від 22.11.2012 року, не мають у собі положень, котрі могли б врегулювати ці правовідносини.

На практиці одні батьки намагаються зареєструвати дітей за їхнім минулим місцем походження або за місцем проживання, інші-реєструють їх

за місцем теперішнього перебування (тобто – за адресою ДБСТ та прийомних сімей), а дехто не торкається цього питання до набуття дитиною 16 річного віку - до моменту отримання дитиною паспорта громадянина України.

З огляду на нормативні акти, котрі визначають порядок створення та функціонування дитячих будинків сімейного типу, з однієї сторони це питання може бути складним, з іншої - легко вирішеним.

В разі, якщо орган, що ухвалив рішення про створення ДБСТ, згідно з п. 5 Положення № 564, надав батькам-вихователям позачергово індивідуальний житловий будинок або багатокімнатну квартиру за нормами, встановленими законодавством, то житлова реєстрація вихованців цього дитячого закладу відбувається за місцем розташування ДБСТ. Для цього батьки-вихователі повинні подати до державної міграційної служби України відповідну заяву.

Приймаючи до уваги, що будинок або квартира є власністю територіальної громади, для реєстрації дитини за цією адресою відсутні будь-які перепони.

І, що надзвичайно важливо, дитина може бути зареєстрованою за цією адресою до тих пір, поки не отримає в установленому порядку тимчасове соціальне житло або постійну квартиру.

Інша правова ситуація виникає в разі, коли ДБСТ створено на базі житла, котре належить на праві власності батькам-вихователям, а також у прийомних сім'ях.

Приймаючи до уваги, що лише власник житла має право володіти, використовувати та ним розпоряджатися, ніхто не може змусити його робити те, чого він робити не хоче, в тому числі реєструвати дітей – вихованців або прийомних дітей у своєму будинку або у своїй квартирі.

Приймаючи до уваги наведене, можна зробити висновок про те, що реєстрація дітей-вихованців та прийомних дітей за місцем розташування ДБСТ та прийомних сімей можлива тільки за згоди батьків-вихователів/прийомних батьків.

При цьому, аби в майбутньому уникнути будь-яких непорозумінь щодо терміну реєстрації вихованців, діти повинні реєструватися за місцем перебування.

В разі добровільної згоди на реєстрацію за місцем перебування дітей-вихованців їхній законний представник або сама дитина (особа, яка досягла 14-річного віку, подає заяву про реєстрацію місця перебування особисто), згідно з Порядком реєстрації місця перебування фізичних осіб в Україні та зразків необхідних для цього документів, разом із заявою подає:

- паспортний документ (якщо дитина не досягла 16-річного віку, подається свідоцтво про народження або свідоцтво про належність до громадянства України);
- документи, що підтверджують:
- право на перебування в житлі - свідоцтво про право власності, договір найму (піднайму, оренди) або інші документи. За їх відсутності реєстрація

місця перебування здійснюється за згодою власника/співвласників житла або їх уповноважених органів, наймача та членів його сім'ї;

- рішення про влаштування дитини в сім'ю (ДБСТ, ПС, опіка/піклування).

Відомості про дітей віком до 14 років, місце перебування яких реєструється з батьками, вносяться до заяви одного з них.

У разі подання заяви законним представником особи додатково подаються:

- документ, що посвідчує особу законного представника;
- документ, що підтверджує повноваження особи як законного представника, крім випадків, коли законними представниками є батьки (усиновлювачі).

Реєстрація місця перебування особи за заявою законного представника здійснюється за згодою інших законних представників.

Така реєстрація свідчить про тимчасове перебування дітей в житловому приміщенні, вона є дійсною до досягнення ними певного віку (18 або 23 років), і припиняється при досягненні вихованцями (прийомними дітьми) цього терміну.

В разі необхідності або при досягненні дітьми-вихованцями або прийомними дітьми відповідного віку, власник житла має право звернутися до державної міграційної служби з відповідною з проханням про зняття дитини з реєстрації за місцем перебування.

З аналогічним проханням до цієї служби самостійно може звернутися дитина, яка досягнула 14 років.

Зняття з реєстрації місця перебування особи здійснюється на підставі повідомлення про зняття з реєстрації місця перебування особи.

Повідомлення може бути надіслано як поштою, так і подано особисто заявником, або його законним представником, або уповноваженою особою закладу/установи до органу реєстрації. Особа, яка досягла 14-річного віку, повідомляє про зняття з реєстрації місця перебування особисто.

Відмітка про постановку та зняття з реєстрації місця перебування до паспортного документа не вноситься.

Чи мають право батьки-вихователі та прийомні батьки на переобладнання житла?

Право на переобладнання або перепланування житла залежить від того, кому належить це житло.

В разі, коли житлове приміщення належить органу, котрий створив ДБСТ, то будь-які дії відносно зазначеного майна можуть бути проведені лише з його дозволу.

В іншому випадку, коли житло є у власності батьків-вихователів або прийомних батьків, саме вони визначають порядок використання та розпорядження своїм житлом.

Порядок проведення переобладнання та перепланування житла визначається Правилами утримання жилих будинків та прибудинкових територій, затверджених Державним комітетом з питань житлово-комунального господарства №76 від 17.05.2007.

Згідно із зазначеним документом, до елементів перепланування жилих приміщень належать: перенесення і розбирання перегородок, перенесення і влаштування дверних прорізів, улаштування і переустаткування тамбурів, прибудова балконів на рівні перших поверхів багатопверхових будинків.

Переобладнання - улаштування в окремих квартирах багатоквартирних будинків індивідуального опалення та іншого інженерного обладнання, перенесення нагрівальних, сантехнічних і газових приладів; влаштування і переустаткування туалетів, ванних кімнат, вентиляційних каналів.

Відповідно до пункту 1.4 цих Правил, Переобладнання і перепланування жилих будинків, жилих і нежилих у жилих будинках приміщень дозволяється робити після одержання дозволу виконавчого комітету місцевої ради відповідно до законодавства.

Не допускається переобладнання і перепланування жилих будинків, жилих і нежилих у жилих будинках приміщень, що призводять до порушення тривкості або руйнації несучих конструкцій будинку, погіршення цілісності і зовнішнього вигляду фасадів, порушення вимог протипожежної безпеки та засобів протипожежного захисту.

Також не допускається перепланування жилих будинків, жилих і нежилих у жилих будинках приміщень, що погіршує умови експлуатації і проживання всіх або окремих громадян у будинку або квартирі.

Для одержання дозволу на переобладнання або перепланування жилих будинків, жилих і нежилих у жилих будинках приміщень їх власник або уповноважена ним особа, наймач (орендар) приміщення за згодою його власника подають до органу місцевого самоврядування заяву про надання дозволу на переобладнання або перепланування та, у разі необхідності, можуть подаватися такі документи:

- копія свідоцтва на право власності або договору найму (оренди) приміщення;
- копія поверхових планів, завірених в установленому порядку;
- проект переобладнання або перепланування жилих будинків, жилих і нежилих у жилих будинках приміщень, погоджений в установленому порядку;
- згода власників, співвласників (наймачів) або уповноважених ними осіб на переобладнання та перепланування приміщень, що перебувають у їх спільній власності.

Власник, наймач (орендар) жилого будинку, жилого чи нежилого у жилому будинку приміщення, що припустив самовільне переобладнання або перепланування, що призводить до порушення конструктивних елементів або засобів протипожежного захисту, зобов'язаний за свій рахунок привести це приміщення до попереднього стану.

У разі, якщо самовільне перепланування або переобладнання приводить до погіршення технічного стану жилого будинку в цілому та порушуються права інших споживачів, зазначені роботи виконуються виконавцем послуг, питання відшкодування вартості цих робіт власником, наймачем (орендарем) жилого будинку, жилого чи нежилого у жилому будинку приміщення вирішується у судовому порядку.

4.3. Право на освіту

Що таке повне та неповне державне забезпечення? Скільки разів на день повинна харчуватися в ПТУ дитина-вихованець ДБСТ?

На повному державному забезпеченні перебувають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, а також особи із їх числа в разі, коли вони навчаються і проживають в державних дитячих установах або в професійно-технічних училищах чи у вищих навчальних закладах 1-4 рівнів акредитації.

Відповідно до чинного законодавства України, саме такі установи отримують державну соціальну допомогу на дітей.

Зазначимо, законодавство України не знає такого терміну як «неповне державне забезпечення».

Державне забезпечення може бути або повним, незалежно від того, де виховуються діти-сироти або діти, позбавлені батьківського піклування, або зовсім відсутнім.

Право на повне державне забезпечення в навчальних закладах мають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, віком до вісімнадцяти років та особи з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, при продовженні навчання до двадцяти трьох років.

Особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, крім повного державного забезпечення виплачується стипендія в розмірі, який на 50 відсотків перевищує розмір стипендії у відповідному навчальному закладі, а також виплачується 100 відсотків заробітної плати, яка нарахована в період виробничого навчання та виробничої практики.

Особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, до завершення навчання виплачується щорічна допомога для придбання навчальної літератури в розмірі трьох місячних стипендій. Виплата зазначеної допомоги здійснюється протягом 30 днів після початку навчального року за рахунок коштів, що передбачаються для навчальних закладів у відповідних бюджетах.

При наданні особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, академічної відпустки за медичним висновком за ними зберігається на весь період академічної

відпустки повне державне забезпечення та виплачується стипендія. Навчальний заклад сприяє організації їх лікування.

Випускники навчальних закладів із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, забезпечуються за рахунок навчального закладу одягом і взуттям, а також одноразовою грошовою допомогою в розмірі двох прожиткових мінімумів. Нормативи забезпечення одягом і взуттям затверджуються Кабінетом Міністрів України. За бажанням випускників навчальних закладів їм може бути видана грошова компенсація в розмірі, необхідному для придбання одягу і взуття.

Вартість повного державного забезпечення у грошовому еквіваленті для дітей віком від народження до трьох років, від трьох до семи років, від семи до десяти років, від десяти до чотирнадцяти років, від чотирнадцяти до вісімнадцяти років та осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до двадцяти трьох років визначається відповідно до Закону України «Про прожитковий мінімум».

Державні соціальні стандарти, нормативи споживання, нормативи забезпечення є однаковими для всіх дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, незалежно від форми їх влаштування та утримання, і затверджуються відповідно до законодавства.

У широкому вжитку термін «неповне державне забезпечення» може вживатися в розумінні того, що дитина тільки навчається у навчальному закладі, але вона також перебуває у ДБСТ, в прийомній сім'ї, під опікою та піклуванням.

Відповідаючи на інше питання слід зазначити, що ця проблема нині є мало врегульованою.

Окремі положення можна знайти у статті 8 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», де зазначено про те, що право на повне державне забезпечення в навчальних закладах мають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, віком до вісімнадцяти років та особи з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, при продовженні навчання до 23 років або до закінчення відповідних навчальних закладів.

У статті 39-1 цього ж закону мова йде про те, що діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, а також особи із їх числа звільняються від плати за навчання в державних і комунальних навчальних закладах усіх рівнів.

Найбільш приближене до теми роз'яснення надано в Постанові КМУ від 18 серпня 1994 року №565 (в редакції від 08.08.2001 та від 15.02.2006р.) «Про порядок повного державного утримання та забезпечення учнів державних професійних навчально-виховних закладів безкоштовним харчуванням і стипендією», де зазначено, що:

«Учні державних професійних навчально-виховних закладів:
із числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, і дітей, які потребують особливих умов виховання, перебувають на повному

утриманні держави: забезпечуються стипендією, житлом, харчуванням, одягом, побутовими речами, предметами особистої гігієни, а також грошовими виплатами відповідно до чинного законодавства;

учні із числа дітей-напівсиріт, із малозабезпечених сімей та із числа дітей, які проживають у відриві від батьків, забезпечуються безкоштовним триразовим харчуванням і стипендією;

а учні, які проживають у сім'ях (за винятком вищезгаданих), - безкоштовним одноразовим харчуванням і стипендією.

Грошова компенсація за харчування виплачується зазначеним учням лише за умови відсутності у державного професійного навчально-виховного закладу можливості для організації повноцінного харчування».

Отже, із наведеного можна зробити висновок про те, що в разі коли дитина-сирота перебуває в ПТУ, де вона проживає, харчується, навчається, а навчальний заклад, при цьому, отримує державну допомогу, яка надається цій дитині, то тоді така дитина перебуває на повному державному забезпеченні в цьому закладі і їй надається, при наймі, триразове безоплатне харчування.

В разі, якщо дитина-сирота тільки на протязі часу навчання та виробничої практики перебуває у ПТУ, а державну допомогу на цю дитину отримують батьки-вихователі або прийомні батьки, така дитина відноситься до переліку учнів, котрі проживають у сім'ях.

З урахуванням наведеного, такі діти під час навчання в ПТУ забезпечуються одноразовим безплатним харчуванням та стипендією.

Ми - прийомна сім'я. Наша прийомна дитина пішла до 1-го класу. Форму для дитини в школі не дали. В кінці жовтня виділили 600 грн для придбання одягу. Однак, коли ми приїхали в зазначений час до відповідного торгового закладу, побачили, що там залишилися лише залишки шкільної форми. Складається враження, що нам просто намагаються продати несезонний товар.

Оскільки питання щодо шкільної форми в кінці жовтня неактуальне, чи можемо ми претендувати на компенсацію за шкільну форму?

Питання забезпечення дітей шкільного віку відповідною формою, регулюється Законом України від 02.06.1996 р. № 417 «Про шкільну форму для учнів середніх закладів освіти» та Постановою КМУ №1004 від 22.08.1996 року «Про запровадження шкільної форми для учнів середніх закладів освіти».

Відповідно до п. 5 цієї Постанови, діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, у тому числі ті, що перебувають під опікою громадян, повинні забезпечуватися шкільною формою безплатно відповідно до норм, передбачених для цієї категорії дітей.

Згідно з 24. Положення «Про прийому сім'ю», питання матеріального та фінансового забезпечення прийомної сім'ї вирішуються органом, який прийняв рішення про її утворення.

Тобто, саме райдержадміністрації встановлюють правила забезпечення дітей прийомних сімей шкільною формою.

Цього року, багато райдержадміністрацій ініціювало прийняття депутатами рішення щодо безоплатного забезпечення першокласників, в тому числі дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування шкільною формою.

Приймаючи до уваги, що Положення про надання такої форми дітям-першокласникам в кожному районі не є однаковим і публічно не оприлюдненим, прийомним батькам для того аби вирішити виниклі питання, слід звернутися за роз'ясненням до райдержадміністрації/виконкому районної ради. Саме орган виконавчої влади може, на підставі чинного документа, дати вам вичерпну інформацію про Ваші права щодо отримання грошової компенсації чи іншої сезонної одежі, за не отриману шкільну форму.

Чи можуть користуватися Єдиним квитком для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, вихованці ДБСТ та прийомних сімей?

Як відомо, єдиний квиток затвердженого зразка надає право дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, що виховуються або навчаються у навчально-виховних закладах, на безплатне відвідування кінотеатрів, виставок, музеїв, спортивних транспорті (крім таксі).

Квиток виготовляється з картону розміром 10 см x 7,5 см.

На лицьовій стороні квитка (на середині верхньої частини) повинен бути зображений малий герб України (висотою 20 мм, шириною 15 мм), знизу (15 мм) великими буквами (висотою 5 мм) напис «Єдиний квиток».

На внутрішньому боці квитка повинні бути позначені: номер і серія квитка, кому виданий (прізвище, ім'я, по батькові), ким виданий.

На правому боці квитка поміщається витяг з постанови Кабінету Міністрів України від 5 квітня 1994 року N 226 про права власника цього квитка.

Згідно з п.9 цієї постанови, квитки видаються дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, що знаходяться в дитячих будинках або навчаються в школах-інтернатах, дитячих будинках сімейного типу, прийомних сім'ях, у загальноосвітніх школах, професійних навчально-виховних, вищих навчальних закладах.

У навчально-виховних закладах ведеться спеціальний облік Єдиних квитків. Квиток дійсний за наявності фотографії, печатки і підпису керівника даного закладу. Квиток дійсний на всій території України. Передавання квитка іншим особам не дозволяється.

Єдиний квиток має такий вигляд.

Єдиний квиток

№ _____ серія _____
Прізвище _____
Місце для фотокартки Ім'я _____
По батькові _____
Рік народження _____
Назва навчально-виховного закладу та його адреса _____

Керівник навчально-виховного
закладу

М.П. Виданий «__» _____ р.
Дійсний до «__» _____ р.
Продовжено до «__» _____ р.

Керівник навчально-виховного
закладу

М.П.

Щодо плати за навчання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Згідно зі ст.39-1 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, а також особи із їх числа звільняються від плати за навчання в державних і комунальних навчальних закладах усіх рівнів.

Якими методами держава може підтримувати учнівську та студентську молодь з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування?

Крім організації навчального процесу та працевлаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, держава в особі органів виконавчої влади та органів місцевого самоуправління встановлює для туристичних груп із числа випускників закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, пільги у користуванні транспортними, готельними, культурними та іншими послугами. Відповідні кошти передбачаються в місцевих бюджетах.

Порядок надання зазначених пільг встановлюється Кабінетом Міністрів України, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування.

Вони разом із підприємствами, організаціями, науковими установами, вищими навчальними закладами, об'єднаннями громадян, що створюють позашкільні навчально-виховні заклади для задоволення потреб дітей у додатковій освіті, розвитку творчих здібностей, організації змістовного дозвілля та відпочинку молоді, а також заклади, що забезпечують пошук,

підтримку та розвиток талановитої молоді в різних сферах життя, залучають до таких закладів обдаровану молодь із числа випускників закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування також можуть встановлювати разом із заінтересованими центральними органами виконавчої влади, науковими товариствами та творчими спілками, молодіжними фондами спеціальні стипендії для обдарованих осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, - студентів вищих навчальних закладів і передбачати виділення коштів на їх стажування у провідних вітчизняних наукових установах і за кордоном.

Згідно зі ст. 22 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», органи опіки та піклування систематично, але не рідше одного разу на рік, забезпечують роботу по виявленню обдарованих дітей з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також сприяють їх подальшому безоплатному навчанню та працевлаштуванню відповідно до їх здібностей.

На яких умовах діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, можуть користуватися спортивними та оздоровчими об'єктами?

На підставі ст.39-8, означеного вище закону, випускники закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, користуються фізкультурно-оздоровчими і спортивними об'єктами безоплатно або на пільгових умовах. Порядок надання цих пільг, компенсації вартості послуг визначається органами місцевого самоврядування.

Відповідно до ст.4 Закону України Про фізичну культуру і спорт, держава гарантує надання в порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів України, безкоштовних та пільгових фізкультурно-оздоровчих послуг дітям, в тому числі: дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, дітям, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, дітям з багатодітних та малозабезпечених сімей, дітям-інвалідам.

Як забезпечуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, під час канікул?

Чинним нині законодавством України, (ст.39-11.-39-13. Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»), передбачено, що у період канікул особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються в професійно-технічних, вищих навчальних закладах, виплачуються (за нормами службових відряджень) добові за час перебування у дорозі (туди і назад) та вартість проїзду залізничним, водним, міжміським автомобільним

транспортом до закладів чи сімей, де вони виховувалися, чи у місця відпочинку за рахунок асигнувань, що виділяються для цієї мети центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань сім'ї та дітей, із коштів, передбачених у державному бюджеті окремим рядком на утримання та соціальне забезпечення осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Особи із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що є учнями професійно-технічних навчальних закладів або студентами вищих навчальних закладів, - колишні вихованці закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дитячих будинків сімейного типу під час своїх канікул можуть перебувати у зазначених закладах за рахунок коштів, визначених частинами першою та другою статті 9 цього Закону.

Зарахованим на повне державне утримання випускникам закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також іншим особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що стали учнями і студентами і які не виїжджають до місць організованого відпочинку в дні канікул, а також під час їх хвороби видаються кошти в межах установленої грошової норми на харчування й інші побутові потреби.

4.4. Право на працю

Чи повинні державні організації приймати участь у працевлаштуванні дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування?

Так, повинні. Згідно зі ст. 23 «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», місцеві державні адміністрації, виконавчі органи міських чи районних у містах, сільських, селищних рад згідно із законодавством бронюють робочі місця для працевлаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з їх числа, забезпечують їх першочергове працевлаштування на наявні вакантні робочі місця.

Місцеві державні адміністрації, виконавчі органи міських чи районних у містах, сільських, селищних рад за участю центрів зайнятості населення для забезпечення тимчасової зайнятості залучають дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа до оплачуваних громадських робіт на підприємствах, в установах і організаціях комунальної власності та за договорами - на інших підприємствах, в установах і організаціях.

Відповідальність за працевлаштування вихованців закладів для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа покладається на місцеві державні адміністрації і на керівника закладу, де перебувала дитина.

Держава забезпечує працевлаштування осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, надання їм першого робочого місця, інформації, професійної консультації, послуг з професійної підготовки і перепідготовки відповідно до законодавства.

Відповідно до ст. 39-7 цього закону, державна служба зайнятості разом з місцевими органами виконавчої влади, центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді повинні надавати учням, студентам та аспірантам денної форми навчання із числа випускників закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також іншим особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, допомогу в працевлаштуванні у поза навчальний час.

Молодіжні центри праці, а також молодіжні громадські організації з питань працевлаштування (агентства, біржі, бюро тощо) зобов'язані сприяти працевлаштуванню випускників закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також інших осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у тому числі учнів, студентів, аспірантів, у позанавчальний час, надають послуги, пов'язані з профорієнтацією та підготовкою до роботи за новою професією.

4.5. Право на охорону здоров'я

На підставі яких нормативних актів здійснюється охорона здоров'я дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування?

Згідно зі ст. 34 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, забезпечує медичне обслуговування (у тому числі стоматологами-ортопедами) дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа у межах, не нижчих за мінімальні соціальні стандарти.

Цією ж статтею передбачено, що обов'язкові медичні огляди всіх дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа здійснюються двічі на рік.

У разі потреби здійснюються взяття дітей на диспансерний облік, постійний медичний нагляд за ними і своєчасне лікування.

Відповідно до п. 9-2 Положення про прийомну сім'ю, заклади охорони здоров'я організовують проходження прийомними дітьми обов'язкового медичного огляду, їх диспансерний нагляд та проведення антиретровірусної терапії дітям, ураженим ВІЛ-інфекцією (за показаннями).

Згідно з п. 27 Положення про ДБСТ, місцеві відділи у справах сім'ї та молоді за участю об'єднань громадян, професійних спілок щороку забезпечують безкоштовне оздоровлення вихованців.

Вихованці, які за медичними показаннями потребують санаторно-курортного лікування, забезпечуються путівками до санаторіїв.

Згідно зі ст.24 Закону України «Про оздоровлення та відпочинок дітей», оздоровлення та відпочинок - дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів.

При вирішенні питання щодо першочерговості оздоровлення та відпочинку дітей враховується соціальний статус дитини і матеріальне становище сім'ї, у якій вона виховується.

У відповідності зі ст. 28, означеного закону, відповідальність дитячого закладу оздоровлення та відпочинку за життя і здоров'я дітей настає з моменту передачі дітей за списком особами, які їх супроводжували, керівникам цих закладів.

Керуючись ст. 31 закону, батьки-вихователі та прийомні батьки мають право будь-коли звертатися до адміністрації дитячого закладу оздоровлення та відпочинку, його засновника (власника), органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування утворених ними комісій, та інших робочих органів з питання поліпшення роботи дитячого закладу оздоровлення та відпочинку.

Батькам-вихователям та прийомним батькам важливо знати, що відповідно до ст.1 цього ж закону:

відпочинкова зміна - період перебування дитини в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку не менше 14 днів;

оздоровча зміна - період перебування дитини в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку не менше 21 дня, протягом якого дитина отримує послуги з оздоровлення та відпочинку;

профільна зміна (туристична, спортивна, додаткової освіти: юних біологів, математиків, екологів тощо) - період перебування дитини в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку, протягом якого дитина крім послуг з оздоровлення та відпочинку отримує комплекс послуг, спрямованих на розвиток певних здібностей та інтересів;

тематична зміна - оздоровча або відпочинкова зміна, протягом якої дитина крім послуг з оздоровлення та відпочинку отримує комплекс додаткових послуг, спрямованих на розвиток її здібностей та інтересів за напрямками позашкільної освіти, фізичної культури та спорту, соціальної реабілітації, соціального захисту тощо за спеціальною програмою;

відпочинок - комплекс спеціальних заходів соціального, виховного, медичного, гігієнічного, спортивного характеру, що забезпечують організацію дозвілля дітей, відновлення фізичних і психічних функцій дитячого організму, сприяють розвитку духовності та соціальної активності дітей, що здійснюються в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку протягом відпочинкової зміни;

оздоровлення - комплекс спеціальних заходів соціального, виховного, медичного, гігієнічного, спортивного характеру, спрямованих на поліпшення

та зміцнення фізичного і психічного стану здоров'я дітей, що здійснюються в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку протягом оздоровчої зміни;

Знання означених окремих положень дозволить батькам заявляти клопотання про направлення на оздоровлення та відпочинок дітей, з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей

Варто також знати, що правом на оздоровлення володіє дитина-сирота або дитина, позбавлена батьківського піклування, з будь-якого віку. Граничний вік для реалізації цього права-18 років.

Рідні діти батьків-вихователів або прийомних батьків, які проживають в одній прийомній сім'ї або у одному дитячому будинку сімейного типу, мають право на безоплатне оздоровлення до досягнення ними 18-річного віку. Дитина-сирота та дитина, позбавлена батьківського піклування, може оздоровитися безоплатно лише один раз на рік в будь-яку пору року. В разі, якщо дитина, з тих чи інших причин, не змогла оздоровитися, грошова компенсація не передбачена.

У нас двоє прийомних дітей різного віку: одна школярка, інша-вихованка дитячого садочку. Чи є можливість оздоровляти їх в різний час у санаторії, тому що одночасно їх оздоровити – проблематично?

Як ми вже зазначали вище, чинним законодавством передбачено право дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, на щорічне безоплатне оздоровлення.

У відповідності зі ст. 13. Закону України «Про оздоровлення та відпочинок дітей», оздоровлення та відпочинок дітей може здійснюватися у дитячих закладах протягом року, сезонно, під час канікул, цілодобово, протягом дня.

Діти віком від 7 до 18 років перебувають у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку самостійно.

Діти віком від 4 до 6 років перебувають у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку разом із батьками або іншими законними представниками.

Оздоровлення та відпочинок дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які виховуються у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях, може здійснюватися у відповідно визначених дитячих закладах оздоровлення та відпочинку в ході тематичних змін спільно з батьками-вихователями та прийомними батьками і їхніми власними дітьми.

Діти, які потребують особливих умов для оздоровлення, оздоровлюються у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку (спеціально пристосованих) в супроводі батьків або інших законних представників, соціальних працівників тощо.

При цьому слід мати на увазі, що перебування разом з дітьми у закладах оздоровлення та відпочинку батьків-вихователів та прийомних

батьків здійснюється за рахунок коштів таких осіб, благодійної допомоги тощо.

Прийом дитини до дитячого закладу оздоровлення та відпочинку здійснюється за наявності путівки.

Путівка до дитячого закладу оздоровлення та відпочинку - документ, який засвідчує право дитини на отримання послуг з оздоровлення та відпочинку, умови перебування в такому закладі і визначає вартість та перелік послуг з оздоровлення та відпочинку для однієї дитини в конкретному закладі. Путівки до таких дитячих закладів надаються органом опіки та піклування (таким органом є райдержадміністрації, міськвиконкоми та органи місцевого самоврядування).

Згідно зі ст. 14 означеного вище закону, до дитячих **закладів оздоровлення** належать:

дитячий заклад санаторного типу - заклад, у яком діти перебувають цілодобово і де поряд з оздоровчими надається комплекс медичних послуг, спрямованих на поліпшення стану їхнього здоров'я, запобігання захворюванням. З урахуванням природно-кліматичних умов, наявної лікувально-оздоровчої бази, кадрового забезпечення такі заклади можуть бути спеціалізованими;

дитячий центр - заклад, що функціонує протягом року, в якому діти перебувають цілодобово. Центр має відповідне кадрове забезпечення, спеціально відведену територію, матеріально-технічну базу, які відповідають санітарно-гігієнічним нормам, для організації оздоровлення, відпочинку та навчання дітей;

позаміський заклад оздоровлення та відпочинку - заклад, що функціонує протягом року, сезонно або під час канікул, у якому діти перебувають цілодобово. Заклад повинен мати спеціально відведену територію, що знаходиться в курортній або заміській зоні, матеріально-технічну базу, що відповідає санітарно-гігієнічним нормам, кадрове забезпечення для організації оздоровлення. Відповідний заклад також може належати до закладу відпочинку.

До дитячих **закладів відпочинку** належать:

табір з денним перебуванням - табір, тимчасово утворений у навчальному закладі, закладі культури, охорони здоров'я, фізичної культури та спорту, в якому забезпечується належний догляд за дітьми, виховний процес, їх повноцінне дозвілля, розвиток творчих здібностей та інтересів і де діти перебувають протягом дня, але не менше 6 годин;

дитячий заклад праці та відпочинку - заклад з денним або цілодобовим перебуванням, у якому поряд з відпочинком організовується трудова діяльність з метою формування у дітей трудових інтересів і навичок;

наметове містечко - тимчасово діючий заклад з денним або цілодобовим перебуванням, обладнаний на спеціально відведеній території, що відповідає санітарно-гігієнічним вимогам та нормам, у якому здійснюється комплекс заходів, спрямованих на формування у дітей навичок безпечної життєдіяльності, самообслуговування, колективізму.

Оздоровчі, відпочинкові та профільні зміни можуть комплектуватися одночасно дітьми всіх вікових груп. Перерва між змінами не має бути менше двох днів.

Для оздоровлення та відпочинку дітей можуть використовуватися санаторно-курортні заклади, пансіонати, бази відпочинку, санаторії-профілакторії, оздоровчі комплекси підприємств, установ та організацій, професійних спілок за умови надання зазначеними закладами послуг з оздоровлення та відпочинку відповідно до державних соціальних стандартів оздоровлення та відпочинку дітей.

Для того щоб отримати путівку до дитячого оздоровчого табору, слід звернутися з заявою до органу опіки та піклування (до відділу у справах сім'ї, дітей та молоді). На кожну дитину повинна бути окрема заява.

До заяви повинні бути додані відповідні документи, котрі засвідчують особу дитини, стан її фізичного та психічного здоров'я, рекомендації відповідних фахівців щодо місця оздоровлення та типу оздоровчого закладу. До заяви також додається інформація про минуле оздоровлення дитини.

Звичайно така заява повинна бути поданою заздалегідь, задовго до того часу, коли будуть розподілятися путівки (наприклад: на перший квартал наступного року - не пізніше 4-го кварталу року, що минає тощо).

Слід також мати на увазі, що батьки-вихователі та прийомні батьки, якщо вони є застрахованими особами, для санаторно-курортного оздоровлення дітей можуть використовувати путівки за рахунок коштів фонду соціального страхування.

ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ,
необхідних для отримання пільгової путівки до оздоровчих закладів
(за рахунок коштів субвенції з обласного бюджету,
виділених на відпочинок та оздоровлення)

1. Заява від опікуна (піклувальника), прийомних батьків, батьків-вихователів про надання путівки.
2. Свідоцтво про народження дитини (копія).
3. Рішення про надання статусу дитини.
4. Копії документів, що підтверджують статус дитини.
5. Рішення органу опіки і піклування про влаштування дитини у прийомну сім'ю/дитячий будинок сімейного типу (копія).
6. Довідка з місця навчання дитини, про те, що у поточному році дитина не забезпечувалася безоплатною та пільговою путівкою до дитячого закладу оздоровлення та відпочинку за кошти державного та місцевого бюджетів.
7. Довідка про склад сім'ї.
8. Медична картка встановленого зразка.

Згідно зі ст.23 Положення про прийомну сім'ю та ст.27 Положення про ДБСТ, місцеві відділи у справах сім'ї, молоді та спорту щороку забезпечують безкоштовне оздоровлення прийомних дітей у дитячих оздоровчих закладах.

Прийомні діти, які за медичними показаннями потребують санаторно-курортного лікування, забезпечуються путівками до спеціалізованих санаторіїв органом, який прийняв рішення про утворення прийомної сім'ї. Отже, приймаючи до уваги вище викладене, можна зробити висновок про наступне:

1. Будь-які питання щодо отримання путівки для оздоровлення Ваших прийомних дітей слід вирішувати у місцевих органах управління, а саме - у відділі у справах сім'ї, молоді та спорту районних, районних у м. Києві держадміністрацій, виконавчих комітетів міських рад;
2. Путівки для оздоровлення прийомних дітей-сиріт або дітей, позбавлених батьківського піклування, надаються безоплатно.
3. Для того, аби отримати таку путівку, прийомним батькам слід надати до цього відділу пакет документів та відповідну заяву, в якій необхідно зазначити термін та спосіб оздоровлення дітей.
4. При підготованні документів потрібно звернути увагу на те, що, згідно з чинним законодавством України, прийомні батьки можуть оздоровлятися та відпочивати зі своїми дітьми старшими 6-ти років лише під час тематичних змін та за рахунок своїх коштів або благодійної допомоги.

Чи передбачені чинним законодавством України заходи додаткового матеріального забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у прийомних сім'ях та ДБСТ?

Так, розробляючи Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», законодавці про це не забули.

Згідно зі ст.24 Закону, з метою поліпшення матеріального забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, органи доходів і зборів зобов'язані безоплатно передавати закладам, в яких виховуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, дитячим будинкам сімейного типу, прийомним сім'ям дитячі речі, м'який інвентар, транспортні засоби тощо, затримані органами доходів і зборів і конфісковані в установленому порядку, а також ті, за якими не звернувся власник до закінчення терміну їх зберігання під митним контролем, у кількості, що не перевищує необхідних річних потреб відповідного закладу або сім'ї, за зверненням служби у справах дітей.

На підставі ст. 39-2 цього закону, органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи і організації незалежно від форм власності та громадські організації можуть надавати шефську допомогу закладам для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дитячим будинкам сімейного типу у зміцненні матеріальної бази, організації трудового навчання, проведенні масових заходів, організації індивідуальної роботи з вихованцями цих закладів, а також у подальшому навчанні, працевлаштуванні, розвитку спортивних і творчих здібностей,

забезпеченні житлом осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Вихованці ДБСТ належить на праві власності 1/3 частина домогосподарства. Як можна зменшити витрати на оплату комунальних послуг.

Як відомо, власник рухомого і нерухомого майна має право розпоряджатися цим майном на свій розсуд. Тобто, залежно від того, чого хоче сам власник, належне йому майно можна продати, подарувати, закласти, використати для забезпечення іншої угоди, заповісти в спадок, віддати в оренду тощо.

Головне аби будь-які дії з майном відбувалися, згідно з бажанням власника такого майна.

Для того аби зменшити фінансове навантаження на дитину (і тепер і, особливо в майбутньому, коли вона досягне 18 років і вона в повній мірі стане дієздатною) батьки-вихователі та прийомні батьки можуть для цього використати наступні можливості:

- Домовитися з родичами дитини (іншими власниками майна) про те, що саме вони будуть сплачувати квартплату та здійснювати плату за отримані комунальні послуги, поки дитина буде перебувати в прийомній сім'ї або у дитячому будинку сімейного типу;

- Приймаючи до уваги, що на практиці це не завжди вдається зробити, тому що інші власники, ведучи неправедний образ життя як правило, самі не мають грошей, батькам, заручившись підтримкою служби у справах дітей, слід з відповідними заявами звернутися до територіального органу державного управління, органу місцевого самоврядування та керівників відповідних комунальних служб.

В заяві, з по між іншого, повинно бути вказано:

1. Про те, що дитина постійно перебуває на вихованні та проживанні в дитячому будинку сімейного типу або у прийомній сім'ї;

2. Про те, що перебування дитини у виховному закладі сімейного типу визначено відповідним рішенням райдержадміністрації або міськвиконкому;

3. Період, з якого дитина фактично не проживає на зазначеній житловій площі;

4. Термін перебування в майбутньому дитини у дитячому будинку сімейного типу або у прийомній сім'ї;

5. Клопотання, у зв'язку з означеними обставинами, не нараховувати на дитину грошові зобов'язання щодо оплати нею комунальних послуг та квартирної плати.

Деякі батьки для вирішення зазначеного питання вибирають інші шляхи.

Одні-сплачують вартість комунальних послуг за рахунок грошей, котрі вони отримують на утримання дитини або за рахунок свого грошового забезпечення.

В цьому випадку, аби у майбутньому уникнути певного непорозуміння з органом опіки та піклування, це питання слід обов'язково погодити зі службою у справах дітей.

Інші - за погодженням з органом опіки та піклування здають належну дитині власність в оренду. За рахунок орендної плати батьки - вихователі та прийомні батьки не тільки своєчасно розраховуються з комунальними службами за отримані послуги, але й мають можливість задовольняти інші потреби дитини, наприклад, відкладати гроші на її майбутнє.

4.6. Листування з органами державної влади та іншими організаціями

Лист чи заява повинні бути виконані у письмовій формі у двох екземплярах.

Один екземпляр потрібно направити керівнику відповідної служби через пошту, через канцелярію або особисто на прийомі у нього. Інший-залишити у себе.

Заяву слід направляти лише рекомендованим листом.

В разі, якщо заява подається безпосередньо до відповідної установи, на екземплярі, котрий залишається у заявника, відповідальна особа цієї установи, яка прийняла у нього заяву, повинна проставити штамп установи, дату отримання заяви чи клопотання, реєстровий номер, під яким вони зареєстровані у Книзі реєстру заяв та своє прізвище, ім'я та по батькові. Всі ці дані повинні бути зазначені власним підписом цієї посадової особи.

Якщо перший екземпляр заяви передано керівнику установи під час особистого прийому, на іншому екземплярі всі вище зазначені реквізити слід проставити відразу після повернення з кабінету чиновника, котрий тільки що прийняв заяву чи клопотання.

Заради справедливості слід зазначити, що не скрізь і не всі чиновники з розумінням ставляться до вирішення Ваших проблем.

В тому разі, якщо та чи інша посадова особа відмовить батькам в задоволенні клопотання щодо вирішення проблем дитини-вихованця ДБСТ чи прийомної дитини, ці дії можна оскаржити керівникові вищої ланки місцевого органу самоуправління, в прокуратуру і нарешті до суду.

Слід мати на увазі, що відправляючи заяву або клопотання через пошту, поряд з оформленням бланку повідомлення про вручення поштового відправлення, котре потім повертається до заявника, слід заповнити також в трьох екземплярах картку внутрішнього опису, де вказати, які саме документи направляються адресату.

В заяві, з по між іншого, повинно бути вказано (див. додаток 3):

1. Про те, що дитина постійно перебуває на виховані та проживанні в дитячому будинку сімейного типу або у прийомній сім'ї;
2. Про те, що перебування дитини у виховному закладі сімейного типу визначено відповідним рішенням райдержадміністрації або міськвиконкому;
3. Клопотання, вирішити проблему у зв'язку з означеними обставинами (вказати їх).

До заяви/клопотання необхідно додати наступні документи:

1. Копії паспортів батьків.
2. Копії свідоцтв про народження дітей.
3. Копію рішення про створення дитячого будинку сімейного типу/приймної сім'ї.
4. Копію рішення про влаштування дитини в сім'ю.
5. Документи, що підтверджують вказану в заяві проблему (при необхідності та наявності).

ДОДАТКИ

ВИСНОВОК про стан здоров'я заявника

Прізвище, ім'я, по батькові _____

Дата і місце народження _____

Місце проживання _____
(адреса)

Дані медичного обстеження

Дерматовенеролог _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) (дата)

Психіатр _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) (дата)

Фтизіатр _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) (дата)

Терапевт _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) (дата)

Нарколог _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) (дата)

Дані лабораторного дослідження

Реакція Вассермана _____
(дата, результат)

ВІЛ-інфікованість

_____ (відповідно до законодавства) (дата, результат)

Остаточний висновок _____

(найменування посади керівника лікувально-профілактичного закладу)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

МП

«__» _____ 20__ р.

ВИСНОВОК
про стан здоров'я, фізичний та розумовий розвиток дитини

Прізвище, ім'я, по батькові _____

Дата і місце народження _____

Місце проживання (перебування) _____
(адреса)

Дані медичного обстеження

Невролог _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) (дата)

Психіатр _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) (дата)

Дерматовенеролог _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) (дата)

Хірург (ортопед) _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) (дата)

Онколог _____
(за показаннями) (діагноз, шифр згідно з МКХ-10) (дата)

Гематолог _____
(за показаннями) (діагноз, шифр згідно з МКХ-10) (дата)

ЛОР _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) (дата)

Офтальмолог _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) (дата)

Педіатр _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) (дата)

Остаточний висновок _____

_____ шифр _____

Зазначається група здоров'я; щеплення, у разі відсутності - причини; потреба в медико-педагогічній, медико-соціалній корекції.

(найменування посади керівника лікувально-профілактичного закладу)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

МП

«__» _____ 20__ р.

Зразок заяви

Голові

_____ чи
(назва виконкому райдержадміністрації)

_____ (П.І.Б. заявника, дата народження,

адреса, контактний телефон)

Заява

Прошу Вас видати моїй прийомній дитині, _____

_____ (П.І.Б., дата народження)

учениці _____ класу _____ середньої загальноосвітньої
(назва школи)

школи, шкільну та спортивну форму розміром ____ (вказати розмір дитини), або видати кошти на їх придбання.

Дитина (П.І.Б. дитини) влаштована на виховання в мою сім'ю

_____ дата влаштування)

згідно рішення _____ від _____ № _____.
(назва виконкому чи райдержадміністрації)

(дата)

(підпис)

(П.І.Б. заявника)

Б Л А Г О Д І Й Н И Й Ф О Н Д ПОМАГАЄМ

Наша організація була створена в 2009 році і об'єднала дві групи небайдужих людей: волонтерів, які працювали в дитячих лікарнях та відділеннях, допомагаючи важкохворим дітям, і прийомних батьків, які взяли в свої сім'ї дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Саме це і зумовило основні напрямки роботи організації та категорії тих, кому ми допомагаємо: важкохворі діти та діти-сироти.

Ми радіємо з того, що вже не одна тяжкохвора дитина, завдяки нашим зусиллям, змогла пройти лікування і отримати шанс на одужання. Радує нас і те, що діти, які довгий час перебували в установах державної опіки, з нашою допомогою знаходять люблячих батьків. Наша організація пропонує руку допомоги тим, хто своє дитинство провів у інтернатах та, вийшовши за їх стіни, не знає, як жити в дорослому світі.

Наша команда пишається тим, що з кожним роком до нас приєднується все більше волонтерів, адже це говорить про те, що є багато небайдужих людей, готових прийти на допомогу тим, хто цього потребує.

**Ми доступні, мобільні і молоді душею.
Приєднуйтеся до нас!**

З повагою, команда БФ «ПОМАГАЄМ»

Відповідальний за видання: Чупіта О.В.

Відповідальний за текст: Бабак В.І., Чупіта О.В.

Дизайн: Грязев І.А.

Друк: Чупіта О.В.

pomogaem.com.ua

Благодійний фонд «Помагаєм»

**Юридична адреса і
адреса для листування:**

52043 Україна, Дніпропетровська обл.,
Дніпропетровський р-н, с. Волоське,
вул. Поштова,8

Фактична адреса:

49000 Україна,
м. Дніпропетровськ,
вул. Красна, 3-а

т.ф.: +380 56 732 48 09

E-mail:

www.pomogaem.com.ua

т.ф.: +380 56 732 48 07

info@pomogaem.com.ua

www.mediapassport.com.ua

Реквізити для надання благодійної допомоги:

Отримувач: Благодійний фонд «Помагаєм»

Р/Р 26008050238195 в ПАТ КБ ПРИВАТБАНК

МФО: 305299

ЄДРПОУ: 36532282

Призначення платежу: «Благодійний внесок»